

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาวิจัย

การพัฒนากระบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

เสนอโดย

นายพรหมโชติ ไตรเวช

นางสมจิตต์ เข้าน้อง

นายสุพัฒน์ จันทร์อ่อน

นายเกรียงศักดิ์ จุรินทร์

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

และสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำนำ

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เป็นโครงการต่อยอดจากผลการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรชุมชนในเขตพื้นที่นำร่อง 9 จังหวัด ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วระหว่างปี 2546 – 2547 และได้ขยายผลไปในเขตพื้นที่ 36 จังหวัด ในปี 2548 - 2549 เพื่อเป็นเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการพัฒนาและส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ให้เกิดความเคลื่อนไหวต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนา และสร้างประสบการณ์เพื่อการพึ่งพาตนเองและสร้างเครือข่ายร่วมในการสร้างสรรค์ประโยชน์เพื่อพัฒนาครอบครัว ชุมชน และสังคมให้เข้มแข็ง

คณะผู้ศึกษาวิจัย ได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการจังหวัดภูเก็ต ภาคเอกชนและชุมชนในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การแก้ไขปัญหาความยากจน การหนุนเสริมและสร้างพลังในการพัฒนา ขบวนการสหกรณ์ พร้อมทั้งได้สร้างแนวร่วมชุมชน “ทีมมุกอันดา” ซึ่งเป็นอาสาสมัครภาคประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมเป็นแกนผู้นำในการปลุกกระแสการพัฒนาและการเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างเครือข่ายขบวนการสหกรณ์เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกันให้ยั่งยืน จึงเป็นก้าวสำคัญของการสร้างขบวนการสหกรณ์ของชุมชน โดยชุมชนและเพื่อชุมชน ในการแก้ไขปัญหาความยากจน การสร้างพลังชุมชนในการเก็บออม และการประกอบการเครือข่ายธุรกิจชุมชนเพื่อรักษาประโยชน์ร่วมของชุมชนกับความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน คณะผู้ศึกษาวิจัย ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครูอาจารย์ ส่วนราชการ สมาคม กลุ่ม/องค์กรชุมชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและทุกภาคส่วนของสังคม ที่ได้เปิดโอกาสให้ทีมวิจัย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานชิ้นนี้ จะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานและชุมชนต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับขบวนการสหกรณ์ในการวางรากฐานความมั่นคงและพัฒนาชาติไทยให้เจริญสืบไป

นายพรหมโชติ ไตรเวช

หัวหน้าคณะผู้วิจัยขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ธันวาคม 2549

สารบัญ

	คำนำ	
	สารบัญแผนภาพ	
	สารบัญตาราง	
	กิตติกรรมประกาศ	7
บทที่ 1	บทนำ	
	ความเป็นมาและปัญหาในการวิจัย	9
	วัตถุประสงค์ในการวิจัย	11
	การดำเนินงานศึกษาวิจัย	12
	ระเบียบวิธีการวิจัย กรอบแนวคิด ระยะเวลาการศึกษาวิจัยชุดโครงการ	13
บทที่ 2	สถานการณ์ขบวนการสหกรณ์ของกลุ่ม/องค์กรชุมชน	
	สภาพทั่วไป พื้นที่จังหวัดภูเก็ต	22
	สถานการณ์ของกลุ่มสหกรณ์ องค์กร/เครือข่ายในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	24
	บทบาทของส่วนราชการกับการส่งเสริมขบวนการสหกรณ์	24
	การรวมกลุ่ม/องค์กรชุมชนเพื่อกิจกรรมชุมชน	27
	การศึกษาสภาพกลุ่ม/องค์กรชุมชนในการส่งเสริมกิจการสหกรณ์	28
	การศึกษาพฤติกรรมบทบาทของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุน	29
	การดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์	34
	นโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	36
	แนวทางการดำเนินนโยบายขจัดปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ	39
	ตัวอย่างความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ	43
	โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน SML ของจังหวัดภูเก็ต	46
	รูปแบบการจัดองค์กรชุมชนและการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	47
บทที่ 3	กระบวนการดำเนินงานวิจัย	
	ปัจจัยนำเข้า	54
	กระบวนการ	55
	กิจกรรมที่ปฏิบัติงาน	55

บทที่ 4	การเชื่อมโยงเครือข่ายขบวนการสหกรณ์	
	การวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นในระดับต่างๆ	66
	บทเรียนจากการศึกษาเรียนรู้ขบวนการสหกรณ์	66
	สรุปผลการดำเนินงานขบวนการสหกรณ์ฯ ระยะที่ 1	68
	สิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์	68
	การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริม	70
	สิ่งที่ได้จากการกระตุ้น ส่งเสริมการตลาด	74
	การพัฒนาประสิทธิภาพเครือข่ายการบริหารจัดการ	80
	การสร้างขบวนการความร่วมมือ	82
	การร่วมสร้างแผนปฏิบัติงานเครือข่าย	84
	การศึกษวิเคราะห์ SWOT	87
บทที่ 5	สรุปบทเรียน	92
	ได้จากการดำเนินงาน	92
	ปัญหาอุปสรรคในการวิจัย	96
	บทสรุปจากการศึกษาขบวนการสหกรณ์	98
ภาคผนวก		
	เอกสารประกอบการวิจัย	100

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

กรอบแนวความคิด การจัดเวทีเรียนรู้	15
รูปภาพ การแก้ไขปัญหาความยากจน	45
รูปแบบที่ 1 การกลุ่มองค์กรชุมชนและเครือข่าย	49
รูปแบบที่ 2 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและศักยภาพองค์กรชุมชน	50
รูปแบบที่ 3 การเสริมสร้างขบวนการสหกรณ์โดยองค์กรชุมชน	52
การเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	64
รูปแบบ การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยวอันดามัน	79

สารบัญตาราง

ตารางข้อมูลกลุ่ม/องค์กรของส่วนราชการและเอกชน	
ข้อมูลจำนวนสหกรณ์ สมาชิกและทุนดำเนินงาน	26
การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย	30
สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	31
สำนักงานเกษตรจังหวัด	31
อุตสาหกรรมจังหวัด	32
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด	32
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	33
ภาคเอกชนและประชาชน	33
การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย	37
การดำเนินงานคาราวานแก้จน	40
ตารางการดำเนินงาน ในช่วงที่ 1	56
ตารางการดำเนินงาน ในช่วงที่ 2	60
ตาราง การออกร้านจำหน่ายสินค้า	75
ตาราง รายละเอียดกิจกรรม การสร้างเครือข่ายพันธมิตรสหกรณ์	85

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เป็นโครงการต่อยอดจากผลการศึกษาระยะก่อนการพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรชุมชนในพื้นที่นำร่อง 9 จังหวัด ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วระหว่างปี 2546 – 2547 และได้ขยายผลไปในเขตพื้นที่ 36 จังหวัด ในปี 2548 - 2549 เพื่อเป็นเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการพัฒนาและส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ให้เกิดความเคลื่อนไหวต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อการพึ่งพาตนเอง และสร้างเครือข่ายร่วมในการสร้างสรรค์ประโยชน์เพื่อพัฒนาครอบครัว ชุมชน และสังคมให้เข้มแข็ง

จังหวัดภูเก็ต มีสภาพพื้นที่เป็นเกาะ มีเกาะบริวารกว่า 34 เกาะ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร และอุตสาหกรรมบริการ ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม รถเช่า ร้านอาหาร โดยรัฐบาลได้ส่งเสริมกิจการสหกรณ์ร้านค้า มาตั้งแต่ปี 2518 การดำเนินงานส่งเสริมกิจการสหกรณ์ที่ผ่านมาจะมีการจัดตั้งสหกรณ์ประเภท สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง และสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นหลัก ต่อมาจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่มส่วนใหญ่มีจำนวนน้อย ไม่กระจายตัว เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นของภาคเอกชน ประชาชนที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จะนิยมการขายที่ดิน หรือนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวมากกว่าทำการเกษตร ทำให้สมาชิกเกษตรกรรมมีลดน้อยลง ส่วนกิจการสหกรณ์ที่เป็นในรูปแบบของการบริการ กลับได้รับความสนใจจากประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มของสหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์ออมทรัพย์ โดยในปี 2548 มีการจดทะเบียนสหกรณ์ จำนวน 43 สหกรณ์ และที่เป็นวิสาหกิจชุมชนและที่ไม่เป็นนิติบุคคลกว่า 100 องค์กร นอกจากนี้ยังมีกลุ่มสินค้า OTOP และเครือข่ายชุมชนที่ประกอบการธุรกิจชุมชน

คณะวิจัย ได้กำหนดขอบเขตการศึกษา และกลุ่มเป้าหมายการศึกษาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต 2 ประเภท ได้แก่ ขบวนการสหกรณ์ที่จดทะเบียนและได้รับการรับรองจากราชการ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ประเภทต่างๆ สหกรณ์เครดิตยูเนียน และขบวนการสหกรณ์ที่เกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มและดำเนินการโดยภาคประชาชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มอาชีพ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มสินค้า OTOP กลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว และเครือข่ายองค์กรชุมชนระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ที่มีความหลากหลายในรูปแบบกิจกรรม ที่ปฏิบัติการอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ที่เข้าร่วมในขบวนการสหกรณ์ เป็นการศึกษาและพัฒนาผู้นำกลุ่มองค์กรในลักษณะของการสร้างอุดมการณ์ คุณค่าของสหกรณ์ ให้เกิดความตระหนักถึงความร่วมมือช่วยเหลือ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการหนุนเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้นำ กลุ่มองค์กร ตลอดจน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและปรับกระบวนการทัศน์ วิธีคิดเชิงบูรณาการ ให้มีความพร้อมในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความเข้มแข็งและเกิดความก้าวหน้าในขบวนการสหกรณ์สู่สังคมไทย

จากการศึกษาวิเคราะห์ และเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริมและประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและขบวนการสหกรณ์ภาคประชาชน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีพื้นฐานความคิดต้องการที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้านการเงิน สวัสดิการและการปันผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมอบความไว้วางใจให้กับคณะกรรมการ โดยมีหน่วยงานราชการที่เป็นกลางเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และให้การหนุนเสริมในส่วนที่เกินขีดความสามารถ โดยที่วิจัยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างแกนนำชุมชน ในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ที่เรียกว่า “กลุ่มมุกคันทนา” ซึ่งได้รับการฝึกอบรมการพัฒนาขบวนการสหกรณ์จากเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นวิทยากรกระบวนการ การจัดทำบัญชี การแก้ไขปัญหาความยากจน การส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์เชิงรุก นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชุมชนได้เกิดการเรียนรู้ในการพึ่งพาและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างองค์กรสหกรณ์ภายในจังหวัดที่มีประเภทแตกต่างกัน และระหว่างจังหวัด เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบและประสบการณ์มาปรับใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มของตนให้มีความเจริญก้าวหน้า

นอกจากนี้ ยังได้ร่วมมือกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย และเครือข่ายพันธมิตรสหกรณ์ทั่วประเทศ จัดงานวันเครดิตสากล ขึ้นที่จังหวัดภูเก็ตเมื่อเดือนธันวาคม 2549 มีเครือข่ายจากทั่วประเทศมาร่วมกว่า 13,000 คน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาความยากจน การสร้างผู้นำอาชีพก้าวหน้าและศูนย์ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรสู่ชุมชน นอกจากนี้ คณะวิจัย ยังได้ส่งเสริมการจัดการธุรกิจเครือข่าย การตลาดตัดเย็บเสื้อผ้าภูเก็ต – ปัตตานี การส่งเสริมธุรกิจบริการขนส่ง การโรงแรม การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP หมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน ควบคู่กับการหนุนเสริมให้เยาวชนที่จบการศึกษา ได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสหกรณ์และการประกอบการเครือข่ายธุรกิจสหกรณ์ โดยชุมชนุมสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต ได้เป็นแกนนำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มสหกรณ์ มีการรณรงค์การขยายสมาชิก และการเสริมความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านให้มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลในการเก็บออม การสหกรณ์ในโรงเรียน การรณรงค์บริโภคสินค้าชุมชน การแก้ไขปัญหาความยากจนในกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส และการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ในสถานบันอุดมศึกษาและในภาคประกอบการธุรกิจเอกชน เพื่อให้ขบวนการสหกรณ์อยู่ในกระแสเลือดของการพัฒนาสังคมไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคง และมีสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและปัญหาในการวิจัย

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เป็นโครงการต่อยอดจากผลการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรชุมชนในเขตพื้นที่นำร่อง 9 จังหวัด ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วระหว่างปี 2546 – 2547 และได้ขยายผลไปในเขตพื้นที่ 36 จังหวัด ในปี 2548 - 2549 เพื่อเป็นเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการพัฒนาและส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ให้เกิดความเคลื่อนไหวต่อเนื่อง ไปสู่เป้าหมายของอุดมการณ์สหกรณ์ในที่สุด เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนา และสร้างประสบการณ์การพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองและสร้างเครือข่ายร่วมในการสร้างสรรค์ประโยชน์เพื่อพัฒนาครอบครัว ชุมชน และสังคมในที่สุด

จังหวัดภูเก็ต เป็นจังหวัดที่มีสภาพเป็นเกาะ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร และอุตสาหกรรมบริการ ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม รถเช่า ร้านอาหาร เนื่องจากในปัจจุบันรัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหลักในพื้นที่อันดามัน โดยมีจังหวัดภูเก็ตเป็นฐานรองรับการท่องเที่ยวทางทะเลแถบอันดามัน ดังนั้น การส่งเสริมกิจการสหกรณ์ จึงมีลักษณะเติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยในปี 2548 มีการจดทะเบียนสหกรณ์ จำนวน 43 สหกรณ์ และที่เป็นวิสาหกิจชุมชนและที่ไม่เป็นนิติบุคคลกว่า 100 องค์กร นอกจากนี้ยังมีกลุ่มสินค้า OTOP และเครือข่ายชุมชนที่ประกอบการธุรกิจชุมชน ซึ่งเกิดจากการจัดตั้งจากนโยบายของรัฐและข้าราชการ โดยกลุ่มต่างๆเหล่านี้ จะมีบทบาทและกิจกรรมในหลายด้าน ประกอบด้วย

1. การส่งเสริมการรับสมาชิกใหม่
2. การให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิก และการประชาสัมพันธ์
3. การแนะนำส่งเสริมการระดมทุนในกลุ่ม
4. การสร้างเครือข่ายธุรกรรม และความร่วมมือระหว่างกัน
5. การรวบรวมผลผลิต การแปรรูปและการจำหน่าย
6. การตรวจสอบ ติดตามการใช้เงินและการชำระหนี้

การดำเนินงานส่งเสริมกิจการสหกรณ์ที่ผ่านมาจะมีการจัดตั้งสหกรณ์ประเภท สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง และสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นหลัก ต่อมาจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่มส่วนใหญ่มีจำนวนน้อย ไม่กระจายตัว เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นของภาคเอกชน ประชาชนที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จะนิยมการขายที่ดิน หรือนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวมากกว่าทำการเกษตร ทำให้สมาชิกเกษตรกรมีลดน้อยลง แต่ในทางตรงกันข้าม กิจการสหกรณ์ที่เป็นในรูปแบบ

ของการบริการ กลับได้รับความสนใจจากประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง และธุรกิจบริการมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มของสหกรณ์บริการ สหกรณ์เครดิตยูเนียน และสหกรณ์ออมทรัพย์ และมีแนวโน้มที่จะมีการขอจัดตั้งสหกรณ์ และเครือข่ายองค์กรชุมชนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนเริ่มสนใจในเรื่องของสิทธิประโยชน์ส่วนรวม และการแบ่งปัน เกื้อหนุนกันมากขึ้น โดยภาคเอกชนเริ่มให้ความสนใจจัดตั้งสหกรณ์ในธุรกิจบริการของตนเอง เพื่อให้สมาชิกและพนักงาน ได้มีความจงรักภักดี และเกิดสวัสดิการที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและครอบครัว นอกจากนี้ยังมีเงินทุนช่วยเหลือต่างสหกรณ์ที่มีความต้องการที่จะใช้เงินทุนในการขยายกิจการและช่วยเหลือสมาชิกได้อีกทางหนึ่ง ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรประชาชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินความสนใจของกลุ่ม เครือข่ายสหกรณ์ เพื่อแสวงหาศักยภาพ รูปแบบ เครือข่ายของกลุ่ม/องค์กรต่างๆ เพื่อนำไปสู่การศึกษาหารูปแบบและกระบวนการในหารวิเคราะห์ และกำหนดทิศทางในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในภาวะของความเป็นจริง โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการเข้าฟังตัวศึกษา เรียนรู้ และร่วมปฏิบัติงานของทีมวิจัย เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการในการเชื่อมโยงเครือข่าย/กลุ่ม องค์กรที่จะเสริมสร้างความร่วมมือให้เกิดประโยชน์สุขซึ่งกันและกัน

2. กรอบแนวทางการศึกษาและเป้าหมายหลัก

กรอบแนวทางการศึกษา และกลุ่มเป้าหมายการศึกษาขบวนการสหกรณ์ ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต มีกลุ่มเป้าหมายหลัก 2 ประการ ได้แก่ ขบวนการสหกรณ์ที่มีการจดทะเบียนและได้รับการรับรองจากทางราชการ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ประเภทต่างๆ สหกรณ์เครดิตยูเนียนและขบวนการสหกรณ์ที่เกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มและดำเนินการโดยภาคประชาชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มอาชีพ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มสินค้า OTOP กลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพื่อการท่องเที่ยว และเครือข่ายองค์กรชุมชนระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ที่มีความหลากหลายในรูปแบบกิจกรรม ที่ปฏิบัติการอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ที่เข้าร่วมในขบวนการสหกรณ์

กระบวนการศึกษาวิจัย

กระบวนการศึกษาวิจัย จะมุ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการไปที้องค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนแรก เป็นการศึกษาและพัฒนาผู้นำกลุ่มองค์กรในลักษณะของการสร้างอุดมการณ์ คุณค่าของสหกรณ์ ให้เกิดความตระหนักถึงความร่วมมือช่วยเหลือ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการ

พัฒนาศักยภาพของผู้นำ กลุ่มองค์กร ตลอดจน การปรับกระบวนการทัศน์ วิธีคิดเชิงบูรณาการ ให้มีความพร้อมในการบริหารจัดการองค์กร

ส่วนที่สอง เป็นการหนุนเสริมการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่ ภาคประชาชนและหน่วยงานส่งเสริมทั้งภาครัฐ เอกชน ในการดำเนินของกลุ่ม/องค์กร ที่คำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

ส่วนที่สาม เป็นการสร้างพลังการเชื่อมโยงเครือข่าย พันธมิตรในระหว่างกลุ่ม/องค์กร ประชาชนในพื้นที่ และองค์กรหนุนเสริม เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของขบวนการกลุ่ม/องค์กรให้มีความเข้มแข็ง ก้าวหน้าเกิดผลประโยชน์ต่อมวลสมาชิกและชุมชนส่วนร่วม

การศึกษาวิจัยของทีมวิจัย ได้กำหนดกรอบการศึกษา ในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความเชื่อมั่นให้กับกลุ่ม/องค์กร ชุมชน ในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ด้วยวิธีที่หลากหลาย ที่เหมาะสม ตามสถานะทางสังคมและสิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อการพัฒนาขีดความสามารถ ในการดำเนินกิจการของขบวนการสหกรณ์ให้สามารถพึ่งพาตนเอง และแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนให้มีมาตรฐานสูงขึ้นที่สุดในที่สุด

3. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน ตลอดจนความร่วมมือระหว่างกันของกลุ่ม/องค์กรชุมชน ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตที่เป็นทั้งสหกรณ์ที่จดทะเบียน และที่ไม่ได้จดทะเบียน และประเมินความสนใจในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันของกลุ่ม/องค์กรประชาชน
2. เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการในการศึกษาวิเคราะห์ การเสริมสร้างเครือข่าย พันธมิตรระหว่างกลุ่ม/องค์กร ประชาชน และสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เพื่อให้เกิดการหนุนเสริม การพัฒนาศักยภาพ คนและองค์กรในการแก้ไขปัญหา ความยากจน และการพัฒนาประสิทธิภาพเพื่อความยั่งยืนของกลุ่ม/องค์กร
3. เพื่อศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเชื่อมโยงเครือข่ายขบวนการพัฒนาเครือข่าย พันธมิตรที่เป็นสหกรณ์ที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียนและองค์กรอื่นๆ ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และการสร้างพลังในการพัฒนาเครือข่ายชุมชนที่เกิดขึ้นให้เข้มแข็งมั่นคงและยั่งยืน

4. การดำเนินงานกิจกรรม มุ่งเน้น

1. การสร้างขบวนการเรียนรู้ โดยให้กลุ่ม/สหกรณ์ประเมินตนเอง เพื่อให้รู้จักตนเอง ศักยภาพชุมชนและเครือข่ายความร่วมมือ ในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน และการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน
2. สนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในพื้นที่จังหวัด เพื่อไปหนุนเสริมขบวนการสหกรณ์ให้เข้มแข็ง
3. การศึกษาขบวนการและผลลัพธ์ (Result) ที่เกิดขึ้นจากขบวนการเรียนรู้และการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรในเขตพื้นที่จังหวัด

5. การดำเนินงานศึกษาวิจัย

1. การร่วมประชุมเวที/สรุปสังเคราะห์บทเรียนจากชุดโครงการวิจัย 9 จังหวัด และ ประสพการณ์เดิมจากการเข้าร่วมส่งเสริมขบวนการสหกรณ์
2. การเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับทีมวิจัย/ผู้เกี่ยวข้อง
3. การดำเนินงานศึกษาวิจัย
  - 3.1 การศึกษาสถานการณ์และบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์ กลุ่ม/องค์กร ชุมชนในพื้นที่จังหวัด
  - 3.2 การตรวจสอบข้อมูลคนจน ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์หรือกลุ่มองค์กรในพื้นที่จังหวัด
  - 3.3 การจัดเวทีสร้างความเข้าใจ ระหว่างผู้นำกลุ่ม/องค์กรและสมาชิก ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ในการดำเนินงานขององค์กรและการเชื่อมโยงเครือข่าย
  - 3.4 การร่วมเสวนารอบทิศทาง การดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรประชาชน
  - 3.5 ความสนับสนุนการสร้างพันธมิตร/การเชื่อมโยงเครือข่าย
4. การร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมประสานงานส่วนกลางกับภาคี พันธมิตร
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียน
6. การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่รูปแบบ แนวทางกลยุทธ์ และเทคนิควิธีการที่เหมาะสม ในการปรับนำไปใช้พัฒนาขบวนการสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง เกิดเครือข่ายพันธมิตรและพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

6. ระเบียบวิธีวิจัยและกรอบแนวคิด ระยะเวลาการศึกษาวิจัย ชุดโครงการ

การศึกษาวิจัยชุดโครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เป็นการจัดเวทีเรียนรู้ และสังเคราะห์บทเรียนการเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์ และกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นสหกรณ์ที่จดทะเบียนและที่ไม่ได้จดทะเบียนที่สมัครใจเข้าร่วมการศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน โดยทีมวิจัย จะสร้างทีมและจัดทำเป้าหมาย แผนการดำเนินงาน และสร้างทีมปฏิบัติงานสนาม ที่เป็นสมาชิกขบวนการสหกรณ์ในชุมชน เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดสัมพันธ์กัน และมีการประชุมปฏิบัติงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยจะมีการสังเคราะห์สรุปบทเรียนในการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์และกลุ่มองค์กรชุมชนในการปฏิบัติงานและสร้างเครือข่าย กิจกรรมร่วมกัน เพื่อค้นหารูปแบบ แนวทาง กลยุทธ์ เทคนิควิธีการในส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ต่อไป โดยได้กำหนดการดำเนินงานการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสถานการณ์และบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่มองค์กรประชาชนในเขตพื้นที่ โดยการสำรวจเอกสาร การสำรวจเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์ การสืบค้นหาข้อมูลที่สนใจในโครงการ แล้วจัดเวทีการสร้างความเข้าใจแบบมีส่วนร่วม แยกเป็นกลุ่มย่อยประกอบด้วย กลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิต กลุ่มสหกรณ์ผู้ให้บริการ สหกรณ์เครดิตยูเนียน และกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสตรีแม่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้าน SML โดยใช้รูปแบบการระดมความคิดแบบมีส่วนร่วม (Mind Mapping) โดยจำแนกออกเป็นกิจกรรมระยะเวลา 3 เดือน ได้แก่

- ขั้นตอนเตรียมการวิจัย ได้แก่ การศึกษาหาข้อมูลจากเอกสาร อินเตอร์เน็ต การเตรียมบุคลากร วิทยากร พื้นที่ เครื่องมือ กลุ่มเป้าหมาย ใช้ระยะเวลา 1 เดือน
- ขั้นตอนสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ใช้ระยะเวลา 1 เดือน
- ขั้นตอนประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้ระยะเวลา 1 เดือน

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบข้อมูลคนจน ที่จดทะเบียนของสมาชิกสหกรณ์ กลุ่มองค์กรชุมชนในพื้นที่ ตามนโยบายของผู้ให้การสนับสนุนโครงการ และเพื่อต้องการศึกษาข้อเท็จจริงเพื่อเป็นองค์ประกอบในการส่งเสริมบทบาทในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ จำแนกออกเป็นกิจกรรม ระยะเวลา 2 เดือน ได้แก่

- ขั้นตอนสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ที่จดทะเบียนคนยากจนกับกระทรวงมหาดไทย โดยมีสำนักงานจังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์ประสานงานระดับจังหวัด นอกจากนี้ ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด พาณิชยจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด และที่ว่าการอำเภอทั้ง 3 อำเภอ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และแยกแยะรายละเอียดการให้การสนับสนุนโครงการในกลุ่มที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ระยะเวลา 1 เดือน

- ขั้นการรวบรวมข้อมูลและการประเมินผลการให้ความช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาคความยากจน และการศึกษาเป็นกรณีเฉพาะรายเพื่อนำมาประกอบในการจัดทำรายงาน ระยะเวลา 1 เดือน

ขั้นตอนที่ 3 การจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาขบวนการสหกรณ์และการเชื่อมโยงเครือข่าย เป็นการจัดกระบวนการดำเนินกิจกรรม ในการศึกษารูปแบบ/กระบวนการในการศึกษาวิเคราะห์ การกำหนดทิศทางและการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่ม/องค์กรชุมชนในจังหวัดภูเก็ต โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สถานการณ์แวดล้อม (SWOT Analysis) การใช้เทคนิคการระดมความคิดสร้างสรรค์ (AIC : Appreciation Influence Control) และ การใช้เทคนิคค้นหาปัญหา ระยะเวลา 6 เดือน ประกอบด้วย

- ขั้นการเตรียมการ โดยการจัดประชุมและการประสานความร่วมมือกับชุมชน ระยะเวลา 1 เดือน
- ขั้นการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในแต่ละกลุ่ม/องค์กรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ระยะเวลา 2 เดือน
- ขั้นการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในแต่ละกลุ่ม/องค์กรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ เพื่อค้นหารูปแบบ กระบวนการในการดำเนินงานเชื่อมโยงเครือข่าย ระยะเวลา 3 เดือน

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาทดลอง การกระตุ้นสนับสนุนการสร้างพันธมิตร และการเชื่อมโยงเครือข่ายไปสู่การปฏิบัติ ระยะเวลา 2 เดือน

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ขบวนการสหกรณ์ พร้อมจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานและการจัดทำรูปเล่มเสนอ ระยะเวลา 1 เดือน

จุดเริ่มต้น ที่ต้องตรึกรตรง.....ของทีมวิจัยขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัด ภูเก็ต

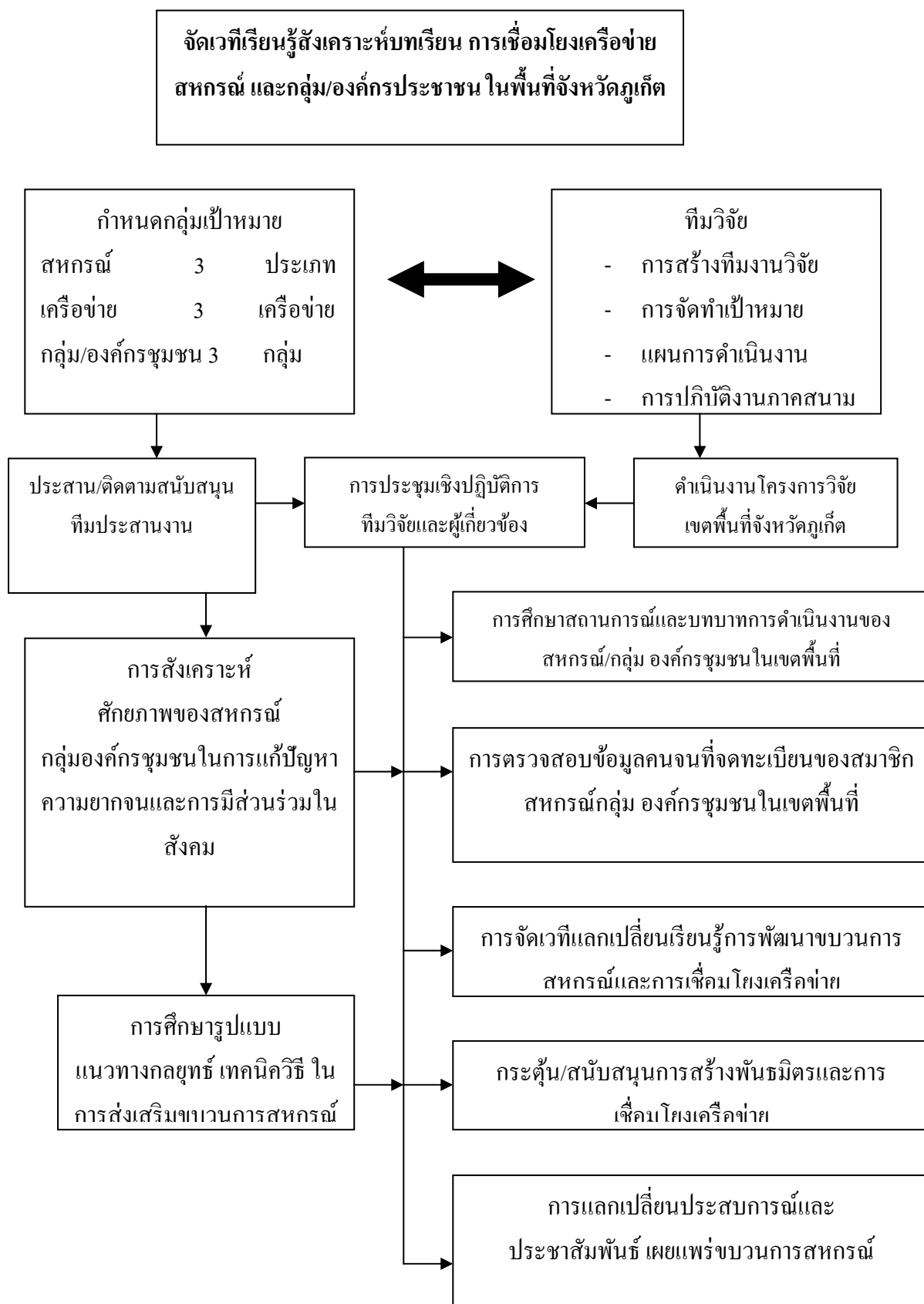
ไม่เริ่ม จากตัวเรา   ⇨   ให้ เริ่ม จากชุมชน

ไม่ มัวเมา สร้างปัญหา   ⇨   ให้ ชื่นชม คนสร้างสรรค์

ไม่ สร้างเบลดน แคลงสรรธา   ⇨   ให้ เกื้อหนุน หนุนต่อกัน

ไม่ แสวงหา แต่ผลงาน   ⇨   ให้ กล้าฝัน และทำจริง

กรอบแนวคิด การจัดเวทีเรียนรู้การสังเคราะห์บทเรียนการเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์

แผนปฏิบัติงานของโครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ระยะที่ 1 การเตรียมการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

กิจกรรมที่ 1 การเตรียมการ

รูปแบบ	การศึกษาค้นคว้า ทบทวน การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลุ่มเป้าหมาย	กลุ่ม/องค์กรในพื้นที่ ส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ระยะเวลา	1 เดือน
ผู้รับผิดชอบ	คณะวิจัย
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	- เกิดความเข้าใจเบื้องต้นกับหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรชุมชนในพื้นที่ - ทราบข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่ม/องค์กรชุมชนและหน่วยงานของรัฐที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม - ได้ทีมปฏิบัติงานผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่ปฏิบัติงาน

กิจกรรมที่ 2 การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

รูปแบบ	การสำรวจโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเปิด และการนำข้อมูลเดิมมาศึกษาวิเคราะห์
กลุ่มเป้าหมาย	กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่
ระยะเวลาดำเนินงาน	2 เดือน
ผู้รับผิดชอบ	คณะวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
ขั้นตอนการดำเนินงาน	- การศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - การสร้างเครื่องมือ และวิธีการ - การเก็บรวบรวมข้อมูล - การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล - การสรุปและจัดทำรายงานผลการศึกษาเบื้องต้น
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	การรายงานผลการศึกษาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

กิจกรรมที่ 3 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินความสนใจ

รูปแบบ	การประชุมเชิงปฏิบัติการ
กลุ่มเป้าหมาย	กลุ่ม/องค์กรชุมชนในพื้นที่ปฏิบัติงาน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิต - กลุ่มสหกรณ์ผู้ให้บริการ - กลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียน - และกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต <p>กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มสินค้า OTOP กองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้าน SML</p> <p>โดยใช้รูปแบบการระดมความคิดแบบมีส่วนร่วม (Mind Mapping)</p>
ระยะเวลาดำเนินงาน	3 เดือน
ผู้รับผิดชอบ	คณะผู้วิจัย
ขั้นตอนการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ สถานที่ วิทยากร วัสดุ อุปกรณ์ การเดินทาง เป็นต้น 2. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - การเล่าประสบการณ์ของผู้นำชุมชน - การแบ่งกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาศถานการณ์การดำเนินงาน 3 – 4 กลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และจัดทำแผนที่ความคิด - การนำเสนอแผนที่ความคิดของแต่ละกลุ่ม - การสรุปโดยภาพรวมของแผนที่ความคิดทุกกลุ่ม - การจัดลำดับความสำคัญของสถานการณ์ที่สำคัญ - การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางความร่วมมือ - การประเมินความสนใจผู้เข้าร่วมการประชุมของกลุ่ม/องค์กรชุมชนในพื้นที่
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	กลุ่ม/องค์กรชุมชนในพื้นที่ แสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการ
กิจกรรมที่ 4	การตรวจสอบข้อมูลคนจน
รูปแบบ	การศึกษาข้อมูลคนจนตามโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และการดำเนินงานที่ผ่านมา
กลุ่มเป้าหมาย	<p>ประชาชนยากจน 8 ประเภท ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คนเป็นหนี้สิน 2. ยากจนไม่มีที่ทำกิน 3. นักศึกษาที่ต้องการมีงานทำ 4. คนเร่รอน 5. ไม่มีที่อยู่อาศัย

	6. ผู้ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย
	7. ถูกหลอกลวง
	8. กลุ่มอื่นๆ
ระยะเวลาดำเนินงาน	2 เดือน
ผู้รับผิดชอบ	คณะผู้วิจัย
ขั้นตอนการดำเนินงาน	- การศึกษาข้อมูลจากผลการสำรวจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล - การสรุปผลและรายงานผลการศึกษา - การแยกประเภทคนจนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	รายงานผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน และการศึกษา ประสบการณ์จากรูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจน

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดทิศทางการเชื่อมโยงเครือข่าย

กิจกรรมที่ 1	การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่ม/องค์กรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ
รูปแบบ	การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
กลุ่มเป้าหมาย	กลุ่ม/องค์กรชุมชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ จำแนกเป็นรายองค์กร 5 กลุ่มประเภทกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตการเกษตร กลุ่มผู้ให้บริการ สหกรณ์เครดิตยูเนียน และกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสินค้า OTOP และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ระยะเวลาดำเนินงาน	3 เดือน
ผู้รับผิดชอบ	คณะผู้วิจัย
ขั้นตอนการดำเนินงาน	1. การเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับ ชุมชน ได้แก่ สถานที่ อาหาร ที่พัก วิทยากร เป็นต้น 2. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนดังนี้ - การระดมความคิดเห็นเพื่อศึกษาภูมิหลังและความเป็นมา - การระดมความคิดเห็น ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัย คุกคาม - การกำหนดแนวความคิด วิสัยทัศน์และทิศทางร่วมกัน - การสร้างความเข้าใจร่วมกัน - การแสวงหาหนทางในการปฏิบัติงานสร้างเครือข่ายร่วมกัน

- ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. แผนปฏิบัติงาน และการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรชุมชน
  2. รูปแบบกระบวนการและการกำหนดทิศทางในการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่ม/องค์กรชุมชน

กิจกรรมที่ 2 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่ม/องค์กรชุมชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ เพื่อค้นหา รูปแบบและกระบวนการในการดำเนินงานสร้างเครือข่ายพันธมิตรร่วมกัน

รูปแบบ	การประชุมเชิงปฏิบัติการ
กลุ่มเป้าหมาย	ตัวแทนกลุ่ม/องค์กรชุมชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ
ระยะเวลาดำเนินงาน	3 เดือน
ผู้รับผิดชอบ	คณะผู้วิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมความพร้อมในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ การจัดสถานที่ อาหาร ที่พัก วัสดุ อุปกรณ์ และการอำนวยความสะดวก เป็นต้น 2. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอนการเล่าเรื่องบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ - การสรุปบทเรียนในเบื้องต้นของการสร้างและพัฒนา กลุ่ม/องค์กรชุมชน - การสร้างวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม - การกำหนดยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การคิดโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ - การกำหนดแผนปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การแบ่งกลุ่มผู้รับผิดชอบ และการเขียนโครงการ

- ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. แผนการดำเนินงานเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กรชุมชน
  2. รูปแบบกระบวนการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างกลุ่ม/องค์กร และประชาชนและองค์กรอื่นๆในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดใกล้เคียง

ระยะที่ 3 การทดลองนำแผนไปปฏิบัติจริงในสนาม

กิจกรรมที่ 1	การติดตามผลการดำเนินงาน
รูปแบบ	การประชุมกลุ่มย่อยแบบมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมาย	ตัวแทนกลุ่ม/องค์กรชุมชนในพื้นที่
ระยะเวลาดำเนินงาน	2 เดือน
ผู้รับผิดชอบ	คณะผู้วิจัย และทีมปฏิบัติงานสนาม
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	รายงานผลการติดตามการนำไปปฏิบัติ

ระยะที่ 4 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปบทเรียน

กิจกรรมที่ 1	การประชุมเชิงปฏิบัติการ
รูปแบบ	การประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์
กลุ่มเป้าหมาย	ตัวแทนกลุ่ม/องค์กรชุมชนในพื้นที่ นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
ระยะเวลาดำเนินงาน	1 เดือน
ผู้รับผิดชอบ	คณะผู้วิจัย
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	รายงานผลการประเมินโครงการ
กิจกรรมที่ 2	การสรุปและจัดทำรายงานผลการวิจัย
รูปแบบ	การประชุมกลุ่มย่อยและการจัดทำเอกสารรายงาน
ระยะเวลาดำเนินงาน	1 เดือน
ผู้รับผิดชอบ	คณะผู้วิจัย
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	รายงานผลงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

7. นิยามศัพท์

1. กรอบทิศทางการดำเนินงาน หมายถึง แผนการดำเนินงานของสหกรณ์ที่คำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมและเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของฝ่ายบริหารจัดการสหกรณ์ในการวางแผน
2. คุณค่าสหกรณ์ หมายถึง ค่านิยมพื้นฐานของนักสหกรณ์ประกอบด้วย การพึ่งพาและรับผิดชอบต่อตนเอง ประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความสามัคคี สมาชิกสหกรณ์ตั้งมั่นอยู่ในค่านิยมทางจริยธรรมแห่งความซื่อสัตย์ เปิดเผยรับผิดชอบต่อสังคมและเอื้ออาทรต่อผู้อื่นตามแบบแผนที่สืบทอดมาจากผู้ริเริ่มการสหกรณ์
3. วิสัยทัศน์สหกรณ์ “เป็นระบบเครือข่ายขององค์กรช่วยเหลือตนเองทางเศรษฐกิจและสังคมหลากหลายรูปแบบที่ตระหนักในคุณค่าของหลักและวิธีการสหกรณ์ มีการร่วมมือกันที่จะพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร และเกื้อกูลต่อการสร้างความเข้มแข็งยั่งยืน ชุมชน สังคม ประเทศ”

4. สหกรณ์ภาคประชาชนหรือกลุ่ม/องค์กรประชาชน ที่เป็นเป้าหมายส่วนหนึ่งในการวิจัย หมายถึง กลุ่ม/องค์กรประชาชน ที่สมาชิกร่วมมือกันบนพื้นฐานความสมัครใจที่จะร่วมกันบริหาร การจัดการบนหลักการร่วมมือกัน การช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการแก้ไขปัญหาสถานะเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน อาทิ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการพัฒนา กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน ตามแนวพระราชดำริ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรีสหกรณ์ เป็นต้น

5. เครือข่ายคุณค่า/เครือข่ายพันธมิตร หมายถึง เครือข่ายความร่วมมือที่กลุ่ม/องค์กรที่มีเป้าหมายสอดคล้องร่วมกัน เป็นพันธมิตรร่วมกันเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ในรูปของเครือข่ายทางธุรกิจ เครือข่ายทางสังคม หรือเครือข่ายทางวิชาการ

6. การเชื่อมโยงเครือข่าย หมายถึง การสร้างความร่วมมือหรือการสร้างพันธมิตรระหว่างกลุ่ม / องค์กร ประชาชนตั้งแต่ 2 กลุ่ม / องค์กรขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกันอย่างจริงจัง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างจริงจัง และได้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้การที่กลุ่ม / องค์กรประชาชนจะมาเชื่อมโยงเครือข่ายนั้นต้องเป็นนโยบายอย่างเป็นทางการของกลุ่ม/องค์กรประชาชน

7. การเสริมความเข้มแข็งของกลุ่ม / องค์กรประชาชน หมายถึง กระบวนการที่นำไปสู่การกำหนดแผนหรือกรอบทิศทาง การดำเนินงานของกลุ่ม / องค์กร โดยเน้นไปที่การแนะนำให้ฝ่ายบริหารจัดการของกลุ่ม / องค์กรประชาชน ได้พิจารณาสิ่งที่เป็นโอกาส อุปสรรค จุดแข็งและจุดอ่อนของกลุ่ม / องค์กรของตน จากปัจจัยสภาพแวดล้อม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (ซึ่งภาษาทางบริหารธุรกิจ เรียกว่า การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategic Plan)) ซึ่งประกอบไปด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ หรืออาจจะเรียกอย่างอื่นเพื่อให้เกิดความ เข้าใจที่ง่าย ผลของกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม / องค์กรประชาชน จะช่วยให้กลุ่ม / องค์กรตัดสินใจได้ว่า จะเชื่อมโยง เครือข่ายกับใครหรือไม่ อย่างไรและเมื่อใด

การสร้างขบวนการสหกรณ์

จะ พัฒนาชุมชน	ต้องพัฒนาที่องค์กร
จะ พัฒนาสหกรณ์	ต้องพัฒนาที่ประชาชน
จะ พัฒนาคน	ต้องพัฒนาที่จิตใจ
จะ พัฒนาใคร	ต้องพัฒนาที่ตนเองก่อน

บทที่ 2

สถานการณ์ขบวนการสหกรณ์ของกลุ่ม/องค์กรชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

สภาพทั่วไป พื้นที่จังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ต

ไข่มุกอันดามัน สวรรค์เมืองใต้ หาดทรายสีทอง สองวีรสตรี บารมีหลวงพ่อแช่ม

จังหวัดภูเก็ต เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทยที่มีประวัติศาสตร์ ความเป็นมาปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีนับพันปี เป็นที่รู้จักของนักเดินเรือที่ใช้เส้นทางระหว่างจีนกับอินโดนีเซีย ผ่านแหลมมลายู จนกระทั่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น กษัตริย์พม่าได้ยกทัพมาตีหัวเมืองต่างๆ ทางใต้เรื่อยมาจนถึงเมืองถลาง ขณะนั้นเจ้าเมืองถลางซึ่งถึงแก่กรรมลง คุณหญิงจัน ภรรยาและคุณหญิงมุกน้องสาว จึงรวบรวมกำลังพลต่อสู้กองทัพพม่าจนแตกพ่ายไป เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2328 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคุณหญิงจัน เป็นท้าวเทพกษัตรี และคุณมุกเป็นท้าวศรีสุนทร ต่อมาเมืองภูเก็ตได้เจริญเติบโตมากขึ้นจากการค้าและเหมืองแร่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จึงทรงรวบรวมหัวเมืองชายเลตะวันตกเป็น “ มณฑลภูเก็ต ” จากนั้นได้ยกเลิกมณฑลภูเก็ตเมื่อปี พ.ศ. 2476 และเปลี่ยนมาเป็น “ จังหวัดภูเก็ต ”

ภูเก็ตตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกติดชายฝั่งทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ประกอบด้วยเกาะภูเก็ตซึ่งเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และเกาะบริวารอีก 32 เกาะ รวมเนื้อที่ 576 ตารางกิโลเมตร ทางด้านทิศเหนือของเกาะ จดช่องปากพระ จังหวัดพังงา เชื่อมโดยสะพานสารสินและสะพานท้าวเทพกษัตรี ทิศใต้จดทะเลอันดามัน ทิศตะวันออกจดทะเลจังหวัดพังงา ทิศตะวันตกจดทะเลอันดามัน มีประชากรประมาณ 270,000 คน แบ่งการปกครองเป็น 3 อำเภอ 16 ตำบล 103 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอถลาง และอำเภอกะทู้

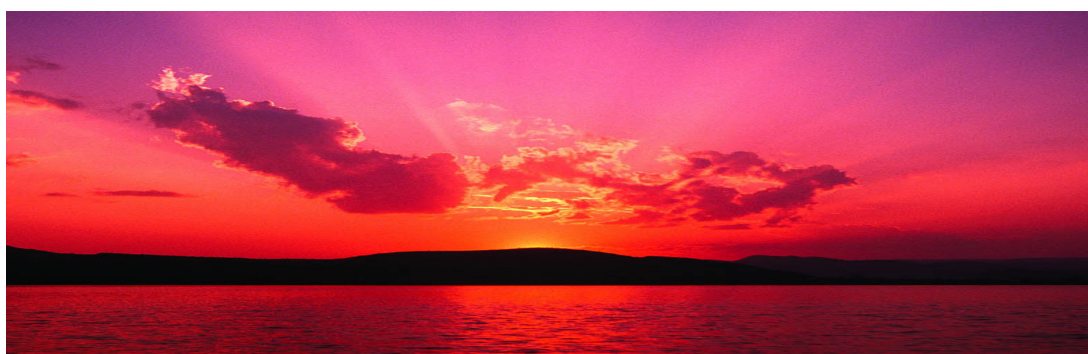
พื้นที่จังหวัดภูเก็ตประมาณร้อยละ 70 เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ทอดจากทิศเหนือถึงทิศใต้รอบเกาะมีหาดทรายสวยงามและป่าชายเลน มีฤดู 2 ฤดู คือ ฤดูฝน และฤดูร้อน อุณหภูมิ 22-

33 อองซาเซลเซียส สภาพเศรษฐกิจส่วนใหญ่ประชาชนประกอบอาชีพธุรกิจการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งที่มาของรายได้เป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โรงแรมร้านอาหาร ร้านค้าที่ระลึก และธุรกิจบริการ นอกจากนี้มีการทำเกษตรกรรมที่สำคัญได้แก่ การปลูกยางพารา มะพร้าว สับปะรด การประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ภาคอุตสาหกรรมสำคัญได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมด้านประมง

การส่งเสริมการท่องเที่ยว

จังหวัดภูเก็ต มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะขนาดใหญ่ มีเกาะบริวารกว่า 30 เกาะ และมีพื้นที่ติดต่อกับทะเลกับจังหวัดกระบี่ พังงา และประเทศข้างเคียง ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวที่จังหวัดภูเก็ตกว่าปีละ 4 ล้านคน สร้างรายได้ให้กับจังหวัดภูเก็ตกว่า 60,000 ล้านบาท แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ได้แก่ หาดราไวย์ หาดป่าตอง หาดกมลา หาดกะตะ-กะรน หาดในหาน แหลมพรหมเทพ เกาะบอน เกาะเข้ เกาะราชาใหญ่ – ราชาน้อย เกาะไม้ท่อน เกาะรังใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางทะเลที่สวยงามที่เรียกว่า “ไข่มุกมุกอันดามัน” นอกจากนี้ ยังมี สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ อาคารแบบชิโนโปตุเกส ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่น วัดพระทอง วัดฉลอง มัสยิด สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา และงานเทศกาล ประเพณีท้องถิ่น ได้แก่ งานท้าวเทพกระษัตรี – ท้าวศรีสุนทร งานประเพณีลอยเรือชาวเล งานผ้อต๋อ งานประเพณีถือศีลกินผัก การแข่งขันเรือใบชิงถ้วยพระราชทาน และการกีฬาทางน้ำ ตลอดทั้งเทศกาลเปิดฤดูกาลท่องเที่ยว

นอกจากธรรมชาติชายหาด ทะเล และขุนเขาอันสวยงามแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการส่งเสริมการท่องเที่ยวก็คือ อาหารและแหล่งบันเทิง โดยเฉพาะอาหารพื้นเมืองทั้งควาวหวาน ที่มีรูปแบบการปรุงรสชาติ ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ ได้แก่ หมี่ฮกเกี้ยน หมี่สั่ว ขนมจีนภูเก็ต โอ๊ะเต๊ะ โลบะ น้ำพริกกุ้งสด น้ำพริกกุ้งเสียบ เต้าซ้อ โอ๊ะเอ๋ว เม็ดมะม่วงหิมพานต์ สับปะรดภูเก็ต สินค้าที่ระลึก ได้แก่ ผ้าบาติก ไข่มุก เครื่องหนัง ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย ยางพารา และอาหารทะเล

สถานการณ์ของกลุ่มสหกรณ์และองค์กรเครือข่ายในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ต เป็นเขตพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีการหลั่งไหลของภาคธุรกิจอุตสาหกรรมบริการเข้ามาสร้างฐานเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตให้เข้มแข็ง จนทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ต ดังจะเห็นได้จากในอดีตที่ผ่านมา จังหวัดภูเก็ตมีสภาพเป็นเกาะ ผลผลิตสวนใหญ่จะเป็นกิจการการเกษตร ได้แก่ การทำนา การทำสวนยางพารา สวนมะพร้าว สวนผลไม้ การประมง และการเหมืองแร่ดีบุก ดังนั้นการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ จึงมุ่งไปสู่กลุ่มเกษตรกร มีการส่งเสริมจัดตั้งและพัฒนา กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน และกลุ่มพัฒนาอาชีพ สำหรับองค์กรชุมชนใดที่มีความพร้อมในการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง ทางราชการจะสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเป็นองค์กรนิติบุคคล ตามลักษณะกลุ่มกิจกรรมการประกอบอาชีพ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์ประมง เป็นหลัก ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการให้บริการสินเชื่อ การจัดหาเงินทุน ที่ได้มาจากผู้ถือหุ้นของสมาชิก การออกตั๋วสัญญาใช้เงิน และการหาแหล่งเงินกู้ระยะสั้นและระยะยาวจากทางราชการ ธนาคาร ธุรกิจเอกชนและสหกรณ์อื่นๆ เพื่อนำมาให้สมาชิกได้กู้ยืมนำไปใช้ในการประกอบการธุรกิจการเกษตร ต่อมาเมื่อมีการหลั่งไหลของนักท่องเที่ยว ที่มีความต้องการสัมผัสกับ ธรรมชาติทางทะเลมากขึ้น จึงทำให้เกาะภูเก็ตกลายเป็นแหล่งดึงดูดการท่องเที่ยวทางทะเลของประเทศ ผังอันดามัน ที่สร้างรายได้จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ และต่างประเทศ จนเกิดอุตสาหกรรมบริการด้านการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากมาย เพื่อรองรับความเจริญเติบโตทางการท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดสร้างสนามบินนานาชาติ โรงแรม ที่พัก สถานที่ตากอากาศ ร้านอาหาร ธุรกิจบริการขนส่ง ดังนั้นการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ จึงมีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจชุมชนและธุรกิจเอกชน โดยภาพรวม

บทบาทของส่วนราชการกับการส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

การส่งเสริมกิจการสหกรณ์และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีหน่วยงานราชการหลักที่รับผิดชอบและให้การสนับสนุนกลุ่มองค์กรชุมชน ในการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ สหกรณ์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด เกษตรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด และศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัด นอกจากนี้ยังมีภาคเอกชนและประชาชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการสหกรณ์และเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ ชมรมนักบริหารงานบุคคลจังหวัดภูเก็ต สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น

การส่งเสริมกิจการของสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

สหกรณ์จังหวัดภูเก็ต

สหกรณ์จังหวัดภูเก็ต ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2519 เพื่อดูแล แนะนำส่งเสริมกิจการ สหกรณ์มี 2 สหกรณ์ ได้แก่ ร้านค้าสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต จำกัด จัดตั้งเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2491 และ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูภูเก็ต จำกัด จัดตั้งเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2504 ขณะเดียวกันได้ทำหน้าที่เผยแพร่ ความรู้เรื่องสหกรณ์แก่กลุ่มอาชีพ และประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและประโยชน์ของ สหกรณ์ ปัจจุบันมีการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทต่างๆ รวม 43 สหกรณ์ โดยในปี พ.ศ. 2548 กรมส่งเสริม สหกรณ์ได้รับรองสหกรณ์ เครดิตยูเนียน เป็นสหกรณ์ประเภทที่ 7 นอกจากนี้ ได้สนับสนุนให้มีการ จัดตั้งกลุ่มอาชีพสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน จำนวน 24 กลุ่ม เพื่อเป็นแกนนำในการเสริมสร้างความ เข้มแข็งให้กับกิจการสหกรณ์ และเป็นต้นแบบในการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ตามนโยบายของ รัฐบาลในการพัฒนาสินค้า OTOP และวิสาหกิจชุมชน

การส่งเสริมกิจการสหกรณ์ของจังหวัดภูเก็ต นอกจากจะส่งเสริมในรูปแบบของ สหกรณ์ชุมชนทั่วไป ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์กองทุนสวนยาง สหกรณ์ เครดิตยูเนียน สหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงกุ้ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร ยังมีธุรกิจชุมชนที่ขอประกอบการ ธุรกิจสหกรณ์ของภาคเอกชน ได้แก่การจัดตั้งสหกรณ์สี่ล้อเล็ก จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานไทย ชาร์โก้ จำกัด สหกรณ์บริการและการท่องเที่ยวตำบลกะรน จำกัด และสหกรณ์บริการอื่นๆ ที่ภาคเอกชน ได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ในโรงงาน และสถานบริการอีกมาก

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต ได้ร่วมกับส่วนราชการและภาคเอกชน ร่วมกันรณรงค์ ส่งเสริมให้ประชาชนและผู้ประกอบการโรงแรมต่างๆ ได้เข้าใจในหลักวิธีการสหกรณ์ โดยได้ ดำเนินการจัดตั้งร้านสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต จำกัด เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2491 เป็นสหกรณ์แห่งแรกของ จังหวัดภูเก็ตจนถึงปัจจุบันมีสหกรณ์นี้อยู่ในการดูแลของสหกรณ์ภูเก็ต จำนวน 7 ประเภท 43 สหกรณ์ สมาชิก 17,674 คน ทุนดำเนินการ 1,703 ล้านบาท ได้แก่สหกรณ์การเกษตร 7 แห่ง สหกรณ์ประมง 2 แห่ง สหกรณ์ออมทรัพย์ 14 แห่ง สหกรณ์ร้านค้า 4 แห่ง สหกรณ์บริการ 12 แห่ง และสหกรณ์เครดิต ยูเนียน 4 แห่ง

นอกจากนี้ ได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน ตามโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่ง ผลิตภัณฑ์ (OTOP) และการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จำนวน 34 กลุ่ม โดยในปี 2548 ได้ดำเนินการ ศึกษาวิจัยและพัฒนากลุ่มสินค้า OTOP และวิสาหกิจชุมชน จำนวน 7 กลุ่ม แยกเป็นประเภทอาหาร 2 กลุ่ม ผ้าและเครื่องแต่งกาย 2 กลุ่ม เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง 3 กลุ่ม และศิลปประดิษฐ์และ ของที่ระลึก 1 กลุ่ม

สหกรณ์จังหวัดภูเก็ต ได้รวบรวมข้อมูลจำนวนสหกรณ์ สมาชิกและทุนดำเนินงาน ประจำปี 2548 ไว้ดังนี้

ลำดับที่	ประเภทสหกรณ์	จำนวนสมาชิก	จำนวนสหกรณ์	ทุนดำเนินการ
1.	สหกรณ์การเกษตร	2,627	7	91,160,932
2.	สหกรณ์ประมง	122	2	126,883,580
3.	สหกรณ์ออมทรัพย์	8,473	14	1,452,963,280
4.	สหกรณ์ร้านค้า	2,426	4	12,425,966
5.	สหกรณ์บริการ	1,187	12	20,204,755
6.	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	14,210	4	-
7.	สหกรณ์นิคม	-	-	-
8.	กลุ่มเกษตรกร	24,000	15	
	รวม	53,045	58	1,703,638,513

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และสินค้า OTOP

รัฐบาลโดยการนำของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้ดำเนินนโยบาย เน้นหนักในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักประหยัด การอดออม และรวมตัวกันเป็นกลุ่ม/องค์กรประชาชน พัฒนาสินค้าจากภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นสินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และการรับรองคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมให้กิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการที่ดำเนินการโดยคณะบุคลากรที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกัน ประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบ ใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่าง ชุมชน เป็นวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการประกอบการ กิจการของชุมชนที่ไม่เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงาน ภาครัฐหรือเอกชน เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ และการสนับสนุนของภาครัฐและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ให้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน จึงเกิดการยุบรวมกลุ่ม องค์กรชุมชน และ เครือข่ายกิจกรรมหลายลักษณะ ตามลักษณะของปัญหา ความต้องการของชุมชนที่เกิดขึ้น และที่ หน่วยงานภาครัฐ หรือรัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหาทางสังคมร่วมกัน ได้แก่

1. การรวมตัวกันตามลักษณะการประกอบอาชีพ หรือเศรษฐกิจของสมาชิกเป็นหลัก
2. การรวมตัวกันทางด้านการพัฒนาสังคม ทั้งในเรื่อง เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือการแก้ไขปัญหาในชุมชน เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การแก้ไขปัญหาหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. การรวมตัวกันที่มุ่งเน้นทางด้านการระดมทุน การออมทรัพย์ เพื่อเป็นกองทุนของชุมชน สมาชิกสามารถกู้ยืมไปประกอบอาชีพได้ และเพื่อเป็นสวัสดิการของสมาชิก/กลุ่ม/องค์กรชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นต้น

การรวมกลุ่ม/องค์กรชุมชนเพื่อกิจกรรมชุมชน

โดยปกติ การดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่ม/องค์กรชุมชน จะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือตามสภาพปัญหา/ความต้องการของชุมชนเป็นหลัก หลายกิจกรรมเป็นวัฒนธรรมที่ไม่มีรูปแบบชัดเจนตายตัว แต่เป็นวิธีปฏิบัติงานตามฤดูกาล เทศกาล หรือตามสถานการณ์ เช่นกลุ่มหนุ่มสาว ที่รวมตัวกันจัดงานประเพณีและการกีฬา กลุ่มวัยทอง กลุ่มผู้สูงอายุ ที่รวมตัวกันตามลักษณะอายุ กลุ่มชานาที่รวมตัวกันตามลักษณะของอาชีพ สำหรับการรวมตัวกันที่เกิดขึ้นจากการผลักดันหรือการกระตุ้นของหน่วยงานรัฐ จะมีแผนงาน/โครงการสนับสนุนที่ชัดเจน และมีหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบโดยตรง ทำให้กลุ่ม องค์กรที่เกิดขึ้น มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวเป็นระบบ และเห็นเป็นปรากฏการณ์ที่ชัดเจนในกิจกรรมปฏิบัติงาน นอกจากนี้แล้ว เมื่อมีการผลักดันโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาสังคมจากนโยบายของรัฐบาลที่จะต้องเร่งรัดให้สำเร็จตามนโยบายที่แถลงไว้กับรัฐสภาประชาชน จะมีผลต่อการจัดตั้งและพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชนกันอย่างกว้างขวาง และอาจมีผลให้การสนับสนุนกิจกรรมของทางราชการแต่ละหน่วยงาน ต้องปรับกลยุทธ์และวิธีการในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล จึงทำให้เกิดกลุ่ม/กิจกรรมมากมาย ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความยากจน ที่มีระเบียบกฎหมายและข้อปฏิบัติจากทางราชการเป็นตัวกำหนด เช่น พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในทุกหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง (หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท) กว่า 72,000 หมู่บ้าน/ชุมชนพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ที่มอบหมายให้หน่วยงานราชการรับรอง กลุ่ม/องค์กรชุมชนที่เป็นนิติบุคคล และที่ไม่เป็นนิติบุคคลทุกประเภท โครงการ SML ที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาชุมชน/หมู่บ้านเร่งด่วน และโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กจ.คจ.) ที่กำหนดพื้นที่เป้าหมายตามเกณฑ์ชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ในหมู่บ้านให้หมู่บ้านเป็นจุดดำเนินการ ทำให้เกิดกลุ่ม/องค์กรชุมชนขึ้นทุกหมู่บ้านอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น ความแตกต่างกันในด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพของกลุ่ม/องค์กรชุมชน จึงมีผลต่อความสำเร็จ และความยั่งยืนของกลุ่ม/องค์กรนั้นๆ

การศึกษาสภาพกลุ่ม/องค์กรชุมชนในการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

จากการศึกษากลุ่ม/องค์กรชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พบว่า ในการดำเนินงาน สนับสนุน ส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนา กลุ่ม/องค์กรชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พบว่า มีหน่วยงานหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร 7 หน่วยงาน ได้แก่ สหกรณ์จังหวัด เกษตรจังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด สาธารณสุขจังหวัด และศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัด โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนในระดับพื้นที่

นอกจากนี้แล้ว หน่วยงานราชการและองค์กรพัฒนาเอกชน ยังได้มีกิจกรรม/โครงการ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่

1. เครือข่ายการประกอบอาชีพและการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ในรูปแบบของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เครือข่ายสินค้า OTOP เครือข่ายกลุ่มอาชีพตามประเภทสินค้า เช่น เครือข่ายกลุ่มผ้าบาติก เครือข่ายกลุ่มเครื่องหนัง เครือข่ายกลุ่มแปรรูปการเกษตร เครือข่ายธุรกิจสปาและสมุนไพร และเครือข่ายการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีการจัดระดับชั้น ตามลักษณะของลักษณะเขตการปกครอง เช่น เครือข่ายกลุ่มอาชีพสตรี ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เครือข่ายสินค้า OTOP ระดับอำเภอ จังหวัด ภาค เครือข่ายธุรกิจสปา ระดับอำเภอ จังหวัด เป็นต้น
2. เครือข่ายการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาสังคม ทั้งในเรื่อง เด็ก สตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือการแก้ไขปัญหาในชุมชน เช่น การแก้ไขปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาวัยรุ่น เช่น เครือข่ายป้องกันปัญหายาเสพติดระดับอำเภอ จังหวัด เครือข่ายผู้สูงอายุระดับอำเภอ จังหวัด เครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอ จังหวัด เป็นต้น
3. เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจของนโยบายรัฐและส่วนราชการ เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับตำบล อำเภอ เครือข่ายหมู่บ้านแก้ไขปัญหาความยากจนระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ดังจะเห็นได้จากข้อมูล ดังนี้

การศึกษาพฤติกรรมบทบาทของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนขบวนการสหกรณ์

การศึกษาพฤติกรรม และการรวมกลุ่ม/องค์กรชุมชนที่หน่วยงานของรัฐสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง นอกเหนือจากการบริหารจัดการของสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต ที่มีหน้าที่หลักตาม กฎหมายโดยตรงแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาท หน้าที่และการส่งเสริมกิจกรรมขบวนการสหกรณ์จาก หน่วยงานหลักในระดับจังหวัด 6 หน่วยงาน พบว่า มีลักษณะการจัดตั้งกลุ่มที่มีความซ้ำซ้อนในรูปของ คณะกรรมการบริหาร และกิจกรรมที่เหมือนกัน ขาดการต่อยอดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนมีมาจากหลายหน่วยงาน ที่มีลักษณะการให้ความช่วยเหลือแตกต่างกัน มีเพียงบางหน่วยงานที่มีเป้าหมาย ที่ต้องการพัฒนาไปสู่ขบวนการสหกรณ์ แต่ไม่มีรูปแบบการ บริหารจัดการในอนาคตที่ชัดเจน จึงขอสรุปข้อมูลกลุ่ม/กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมจากส่วนราชการที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ดังนี้

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดภูเก็ต ได้ให้การสนับสนุนและพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ตามลักษณะเพศ วัย และกิจกรรมหลายรูปแบบ แยกออกเป็นการพัฒนาตามกลุ่มวัย ได้แก่ กลุ่มพัฒนา เด็ก กลุ่มพัฒนาเยาวชน กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสนับสนุนตามประเภท กิจกรรม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกิจกรรมเครือข่าย กลุ่มอาชีพ และศูนย์ประสานงาน องค์กรชุมชน เป็นต้น

สำหรับในการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ได้สนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) โดยมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมภูมิปัญญาและการ พัฒนาการผลิต การจัดการ นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบการสำรวจครัวเรือนยากจน ตามโครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน (กข.คจ.) และการส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง โดยมีการสำรวจครัวเรือนยากจน จากแบบสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) พบว่า มีครัวเรือนยากจน ที่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท/คน/ปี จำนวน 16 หมู่บ้าน จำนวน 2,410 ครัวเรือน 18,620 คน โดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้รับการ สนับสนุนจากทางราชการ ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนให้ หมู่บ้านนำเงินไปลงทุนและแก้ไขปัญหาคความยากจน ตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 16 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 185,000 บาท และได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สินและสร้างอาชีพ พร้อมทั้งได้ขึ้นทะเบียน หมู่บ้านเป้าหมายในการให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากทางราชการ โดยมีกิจกรรมการส่งเสริมและ พัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชนในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง การแก้ไขปัญหาคความยากจน ดังนี้

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชน

ลำดับ	กิจกรรม	กลุ่ม	สมาชิก	ทุน
1.	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	29	2,747	16,548,740.-
2.	กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	102		102,000,000.-
3.	โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน	16	18,620	2,976,000.-
4.	กลุ่มอาชีพทั่วไป	54		
5.	กลุ่มสินค้า OTOP	127		
6.	เครือข่ายสินค้า OTOP	8		
7.	เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	25		
8.	วิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง	52		
9.	ครัวเรือนยากจน เพื่อแก้ไขปัญหา สังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ	2,410 ครัวเรือน	24,782 คน	
	รวม			

การจัดระดับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับก้าวหน้า จำนวน 7 กลุ่ม
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับปานกลาง จำนวน 20 กลุ่ม
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับปรับปรุง จำนวน 2 กลุ่ม

การจัดระดับกลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP จำนวน 127 กลุ่ม แยกเป็น

- ระดับ 5 ดาว จำนวน 9 กลุ่ม
- ระดับ 4 ดาว จำนวน 19 กลุ่ม
- ระดับ 3 ดาว จำนวน 32 กลุ่ม
- ระดับ 2 ดาว จำนวน 35 กลุ่ม
- ระดับ 1 ดาว จำนวน 32 กลุ่ม

(ข้อมูลสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดภูเก็ต วันที่ 14 ธันวาคม 2548)

สำนักงานพาณิชย์จังหวัด

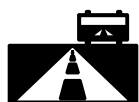
สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมสินค้า OTOP โดยได้จัดหาตลาดและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ มีกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริม 62 กลุ่ม มียอดขายได้จากการส่งเสริมการตลาดในปี 2548 ประมาณ 160 ล้านบาท

ลำดับ	กิจกรรม	กลุ่ม	สมาชิก	ทุน
1.	กลุ่มสินค้า OTOP	54	1,340	
2.	เครือข่ายสินค้า OTOP	8	450	
	รวม	62	1,790	

สำนักงานเกษตรจังหวัด และหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเกษตรจังหวัด มีสำนักงานเกษตรอำเภอ 3 อำเภอ โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ และในปี 2548 ได้รับงานจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ให้กับกลุ่ม/องค์กรที่เป็นนิติบุคคล และที่ไม่เป็นนิติบุคคล จำนวน 26 กลุ่ม สำหรับกลุ่มเกษตรกร 14 กลุ่ม ได้โอนไปอยู่ในการดูแลของสหกรณ์จังหวัด

ลำดับ	กิจกรรม	กลุ่ม	สมาชิก(คน)	ทุน
1.	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	64	3,210	
2.	กลุ่มยุวเกษตรกร	36	1,240	
3.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	26	560	
4.	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	3	560	
5.	กลุ่มเกษตรกร	15	2,400	
	รวม	143	7,970	

ความสำเร็จของงาน..... อยู่ที่ก้าวแรกของการเริ่มต้น

การดำเนินงานที่ผ่านมาในรอบปี 2548 ที่ได้มีพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต และสำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต เป็นหน่วยนำในการประชุมชี้แจง และสร้างกระบวนการการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน แต่ยังไม่ได้ขยายผลไปสู่ขบวนการสหกรณ์ที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมของหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ อาจมีผลเนื่องมาจาก หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนแล้ว ยังไม่มีแผนงานหรือโครงการ/กิจกรรมที่จะมาต่อยอดการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งโดยกรมส่งเสริมการเกษตรแต่อย่างใด นอกจากกิจกรรมหลักที่ดำเนินการโดยตรงของหน่วยงานในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตร

อุตสาหกรรมจังหวัด

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด มีภารกิจหลักในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และผู้ประกอบการขนาดเล็ก นอกจากนี้ ได้ร่วมกับส่วนราชการอื่นๆ และภาคเอกชน สนับสนุนกลุ่มอาชีพ จำนวน 28 กลุ่ม ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการรับรองคุณภาพมาตรฐานอุตสาหกรรม ตามรายละเอียด

ลำดับ	กิจกรรม	กลุ่ม	สมาชิก	ทุน
1.	กลุ่มอาชีพ	28	1932	

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดภูเก็ต

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ได้ดำเนินการส่งเสริมการศึกษาออกระบบ โดยได้ให้การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มอาชีพต่างๆ ร่วมกับส่วนราชการอื่นๆ นอกจากนี้ ยังได้จัดทำทะเบียนและคู่มือการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการจัดการรวนแค้น ในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ ดังนี้

ลำดับ	กิจกรรม	กลุ่ม	สมาชิก	ทุน
1.	กลุ่มอาชีพ	45	1,430	

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/อำเภอ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ร่วมกับส่วนราชการ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน ได้ร่วมมือกันส่งเสริมการนำภูมิปัญญาชาวบ้าน และหมอพื้นบ้านมาพัฒนาการเรียนรู้อันร่วมกัน พร้อมทั้งได้จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขึ้นในโรงพยาบาลและสถานีนามัย เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้ ได้สนับสนุนให้ภาคประชาชน ได้จัดตั้งธุรกิจสปา และการนวดแผนไทยขึ้น จำนวน 14 กลุ่ม ปัจจุบันมีการฝึกอบรมการพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการนำไปประกอบอาชีพทั้งในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และต่างประเทศกว่า 1,100 คน

ลำดับ	กิจกรรม	กลุ่ม	สมาชิก	ทุน
1.	กลุ่มธุรกิจสปา	8	510	
2.	กลุ่มนวดแผนไทย	6	1,100	

ภาคเอกชนและประชาชน

นอกจากส่วนราชการต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนการพัฒนา/องค์กรต่างๆแล้ว ภาคเอกชน และกลุ่มองค์กรชุมชน ยังได้ร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มตามขบวนการสหกรณ์ ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการประกอบการ HOME STAY และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่บริหารจัดการโดยชุมชน โดยตรง ได้แก่

ลำดับ	กิจกรรม	กลุ่ม	สมาชิก	ทุน
1.	ชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูเก็ต	2	120	
2.	เครือข่าย HOME STAY	1	25	
3.	ชุมชนบ้านแขนง	1	15	
4.	เครือข่ายชุมชนตำบลปากคลอง	1	58	
5.	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์	7	65	
	รวม	12	283	

การทำงานหนัก ⇨ เป็นดอกไม้ของชีวิต

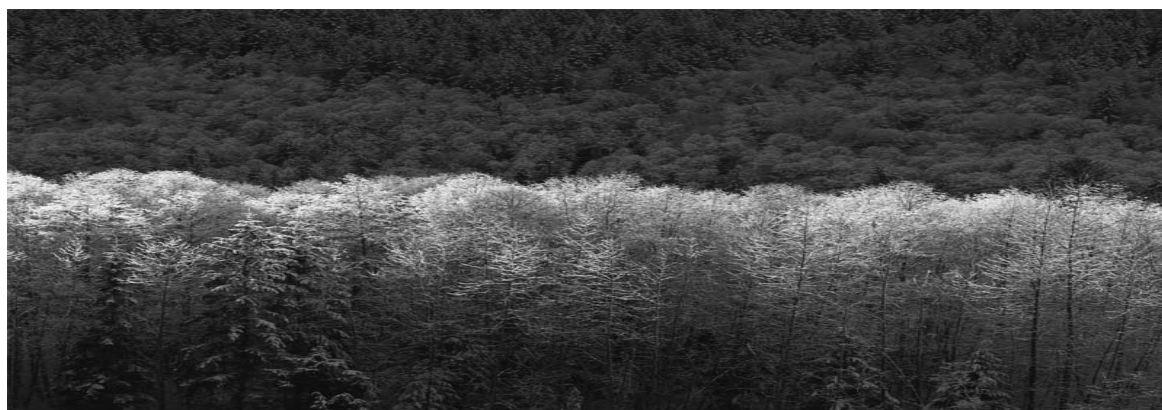
การดำเนินงานของกลุ่ม องค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์จังหวัดภูเก็ตก่อนเริ่มโครงการ

จังหวัดภูเก็ตได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตควบคู่กับนโยบายในการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน ตามนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การสนับสนุนพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและการคัดเลือกสินค้า OTOP ไปสู่การการตลาดทั้งในและต่างประเทศ และโครงการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ และร่วมปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตประชาชน ผ่านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคล ดังนี้

จังหวัดภูเก็ต ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต

หน่วยงาน	กิจกรรม
สหกรณ์จังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน - การพัฒนาศักยภาพการผลิตของกลุ่ม - การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ - การพัฒนาศักยภาพการตลาด - การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ - การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการบริหารจัดการข้อมูล - การจัดการทุนหมุนเวียน
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน - โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง - โครงการ SML - ศูนย์ประสานงานเครือข่ายขององค์กรชุมชน - การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและสินค้า OTOP
สำนักงานเกษตรจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน - การส่งเสริมอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร - ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตสมุนไพรและยาสมุนไพร - การส่งเสริมกิจกรรมองค์กรสาธารณสุขมูลฐาน

หน่วยงาน	กิจกรรม
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด	- ศูนย์ถ่ายทอดการเรียนรู้ชุมชน - กลุ่มอาชีพและกลุ่มสนใจ
อุตสาหกรรมจังหวัด	- กลุ่มอาชีพ และผู้ประกอบการขนาดเล็ก/ขนาดย่อม - เครือข่ายกลุ่มอุตสาหกรรมชนบท
กระทรวงมหาดไทย	- นโยบายการจัดความยากจน
ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและ นันทนาการจังหวัดภูเก็ต	- ส่งเสริมหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว - ส่งเสริมกิจกรรมเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยวและกีฬา - ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน - เครือข่ายชาวประมงและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว - สหกรณ์บริการเดินรถ ร้านของที่ระลึก ธุรกิจบริการ
มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย	- การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ชนบท - การส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ - การส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของมนุษย์

การปรับเปลี่ยนวิธีคิด และวิธีการปฏิบัติ ในการส่งเสริมขบวนการสหกรณ์

รัฐ ต้องเปลี่ยน วิธีคิด ไม่ติดหน่วย

รัฐ หนุนช่วย อำนาจทาง คิดสร้างสรรค์

รัฐ เป็นแกน แสงสว่าง ผ่านทางตัน

รัฐ เชื่อมมั่น ในชุมชน ฟังตนเอง

นโยบายการจัดความยากจน ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน กระทรวงมหาดไทย

ความเป็นมา

รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดความยากจนไว้เป็นประเด็นยุทธศาสตร์แรกของแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และกำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะจัดความยากจนของประเทศให้หมดสิ้นไปภายในปี 2551 โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ 3 ระดับ คือ

1. **ระดับประเทศ** เป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โคจจัดที่ดินทำกิน พร้อมสาธารณูปโภคและแหล่งน้ำให้เกษตรกร การรักษาสะถียรภาพด้านราคา โดยการบริหารจัดการด้านการผลิต การแปรรูและการตลาด ตลอดจนสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคมให้แก่แรงงาน ทั้งในและนอกภาคการเกษตรให้ทั่วถึง
2. **ระดับชุมชน** ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการแก้ไขปัญหา การบริหารจัดการพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสริมสร้างขบวนการตัดสินใจที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น
3. **ระดับบุคคล** ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงรุก เพื่อให้คนยากจนมาทางเลือกในการประกอบอาชีพ ทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ที่มีนคงและมีรายได้เพิ่มขึ้น มีโอกาสเข้าถึงบริการด้านการศึกษา การเรียนรู้และแหล่งทุน ได้รับการแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินงานจัดเก็บข้อมูล

การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ลงทะเบียนเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ

จังหวัดภูเก็ต ได้สนองนโยบายของรัฐบาล ได้ได้มอบหมายให้ทุกอำเภอ ได้แก่ อำเภอกระทุ อำเภอดกลาง และอำเภอเมือง ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต เทศบาลทุกแห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง รวม 19 แห่ง โดยมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเครือข่ายองค์กรชุมชนทุกระดับ ได้ร่วมมือกันจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน จำนวน 102 แห่ง เพื่อชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอน และคุณสมบัติของเกษตรกรและคนยากจน ที่เข้าร่วมโครงการ โดยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2547 โดยแบ่งประเภทปัญหาออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ดินทำกิน กลุ่มคน

เร่ร่อน กลุ่มผู้ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย กลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่ต้องการทำงาน กลุ่มการถูกหลอกลวง กลุ่มหนีสินประชาชน กลุ่มคนจนที่ไม่มีที่อยู่อาศัย และกลุ่มอื่นๆ โดยมีการตรวจสอบข้อมูลซ้ำในระดับพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนทุกแห่ง เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชนยากจน เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนแบบบูรณาการร่วมกัน มีปัญหาที่พบ จำนวน 24,782 ราย/เรื่อง แยกเป็นรายละเอียดการเก็บข้อมูลในเบื้องต้น ดังนี้

ที่	ปัญหา (สย.1-7)	อำเภอเมือง	อำเภอกลาง	อำเภอกระทุ่ม	รวมยอดรายงาน
1	ที่ดินทำกิน	593	1,134	168	1,895
2	คนเร่ร่อน	9	1	0	10
3	ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย	25	17	2	44
4	นร./นศ/ ต้องการทำงาน	298	133	78	509
5	การถูกหลอกลวง	42	30	10	82
6	หนีสินประชาชน	1,998	1,041	529	3,568
7	คนจนไม่มีที่อยู่อาศัย	9,368	2,007	1,637	13,012
8	อื่นๆ	2,284	2,531	847	5,662
	รวม	14,617	6,894	3,271	24,782

ข้อมูลยอดรวมแบบรายงานผลการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ลงทะเบียนเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ ปี 2547

การศึกษาข้อมูลในเบื้องต้น พบว่า จังหวัดภูเก็ต ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลการให้คามช่วยเหลือผู้ลงทะเบียน เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ ในปี 2547 จำนวน 24,782 ราย โดยแบ่งแยกเป็นอำเภอเมืองภูเก็ต 14,617 ราย อำเภอกลาง 6,894 ราย และอำเภอกระทุ่ม 3,271 ราย โดยแยกเป็นรายปัญหา 8 ประเภท ได้แก่

1. กลุ่มปัญหาไม่มีที่ดินทำกิน มีราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน หรือต้องเช่าที่ดินทำกิน จำนวน 1,895 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอกลาง ประชาชนท้องถิ่นเดิม จะทำการเกษตรปลูกข้าว ทำสวนยาง สวนมะพร้าว ส่วนประชาชนที่อพยพเข้ามาใหม่ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา จะไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง และมีการเข้าไปอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนหรือป่าชายเลนเป็นจำนวนมาก ทำให้มีปัญหาบุกรุก นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มแรงงานที่อพยพมาจากจังหวัดอื่น ทั้ง 4 ภูมิภาค เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นเขต

- พื้นที่เศรษฐกิจเพื่อการท่องเที่ยว จึงมีแรงงานอพยพเข้ามาประกอบอาชีพมากมาย โดยเฉพาะแรงงานภาคธุรกิจบริการ และการเกษตร ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการบุกรุก การเช่าที่ดินทำการเกษตร และการขาดแคลนที่ดินทำกิน
2. กลุ่มปัญหาคนเร่ร่อน พบว่ามีคนเร่ร่อน จำนวน 10 ราย ที่ไม่มีที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่จะอพยพมาจากจังหวัดอื่น และไม่มีญาติพี่น้อง ต้องมาขอทาน และมาขออาศัยตามวัด โรงเรียน และชุมชน โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่าคนเร่ร่อนจะเป็นปัญหาของสังคม และให้ไม่เหมาะสมกับนโยบายของจังหวัดในการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงได้ให้คำแนะนำและส่งเข้าสถานที่พักชั่วคราว เพื่อส่งกลับภูมิลำเนาต่อไป
  3. กลุ่มปัญหาการประกอบอาชีพผิดกฎหมาย มีประชาชนมาแจ้งขอให้สร้างอาชีพใหม่ให้กับตนและครอบครัว จำนวน 44 ครอบครัว เนื่องจาก ประพฤติผิดที่เป็นมิฉาชีพ และที่มีอิทธิพล ค้าอาวุธเถื่อน ยาเสพติด และเรียกเก็บผลประโยชน์ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มผู้ประกอบการสถานบริการ และโสเภณีทั้งชาย และหญิง มาขอสร้างอาชีพใหม่
  4. กลุ่มปัญหานักเรียน นักศึกษาที่ต้องการทำงาน เป็นนักเรียน นักศึกษา ระดับมัธยมปลาย อนุปริญญา และระดับปริญญาตรีขึ้นไป ที่จบการศึกษาแล้ว ไม่มีงานทำหรือตกงาน จำนวน 509 ราย ส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต ปัญหาส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากเพิ่มจบการศึกษา และยังไม่มีการประกอบกิจการประกอบกับเกิดปัญหาการเลิกจ้างจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติจากคลื่นสึนามิ เมื่อปลายปี 2547
  5. กลุ่มปัญหาการถูกหลอกลวง จำนวน 82 ราย ส่วนใหญ่จะเป็นหญิง จากจังหวัดในเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถูกหลอกลวงให้มาทำงานที่จังหวัดภูเก็ต และเป็นทางผ่านไปต่างประเทศ และต้องการมีงานทำ หรือต้องการให้ส่งกลับภูมิลำเนา
  6. กลุ่มปัญหาหนี้สินประชาชน มีจำนวน 3,568 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต เนื่องจากเป็นเขตอุตสาหกรรมบริการ ที่มีการจัดตั้งโรงแรม สถานบริการสำหรับนักท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายสูง ทำให้มีค่าครองชีพสูง ประชาชนต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในการเลี้ยงชีพ และเช่าที่ดินพร้อมอาคารมาประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก ได้แก่ บริการรถสองแถว ร้านค้าขอเช่า ร้านอาหาร ร้านตัดเย็บเสริมสวย และต้องเสียดอกเบี้ยเงินกู้สูง ทำให้เป็นหนี้สินไม่น้อยกว่า 100,000 บาท/ราย

7. กลุ่มปัญหาคนจนไม่มีที่อยู่อาศัย มีจำนวน 13,012 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ทำให้แรงงาน และผู้มีรายได้น้อย ที่มาจากต่างถิ่น ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และที่ดินมีราคาแพง ต้องอาศัยอยู่บ้านเช่า หรือชุมชนแออัด ซึ่งมีค่าใช้จ่ายถูก แต่ขาดแคลนไฟฟ้า ประปา และสิ่งอำนวยความสะดวก จึงมีความจำเป็นต้องการที่อยู่อาศัยถาวร
8. กลุ่มปัญหาอื่นๆ จำนวน 5,662 ราย ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับปัญหาสังคม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการถูกล้อลวง ข่มขืน ปัญหาการถูกปองร้าย ปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ ปัญหาการใช้ประโยชน์จากที่ดิน และการถูกไล่ออกจากเจ้าของที่ดินเดิม เป็นต้น

แนวทางการดำเนินงานนโยบายขจัดความยากจน จังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ต ได้ดำเนินงานโครงการคาราวานแก้จน เป็นไปตามกรอบแนวทางและเป้าหมายของรัฐบาล โดยได้กำหนดหลักการในการดำเนินการจัดการความยากจนของอำเภอไว้ดังนี้

1. ยึดครัวเรือนเป็นหลัก และเป้าหมายในการทำงาน
2. จะต้องทำแฟ้มข้อมูล ทั้งด้านศักยภาพและสภาพปัญหาตามรายการครัวเรือน
3. นายอำเภอ เป็นผู้ควบคุมการทำงานในพื้นที่ และรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานทุกขั้นตอน
4. ความต้องการของประชาชนที่เดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือทุกครัวเรือน จะต้องได้รับการตอบสนองในโอกาสแรกที่สามารถจะกระทำได้ หากเป็นปัญหาที่ซับซ้อนหรือเกินความสามารถที่จะแก้ไขได้ในเบื้องต้น ต้องได้รับการพิจารณาเพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาโดยเร็ว
5. ต้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรม มีผลอย่างยั่งยืน
6. การขจัดความยากจน ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน และเป็นการทำงานแบบบูรณาการที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จ

การดำเนินงานคาราวานแก้จน

การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและสนองต่อความต้องการ หรือการ "บำบัดทุกข์ บำรุงสุข" ให้แก่ประชาชน ถือว่าเป็นหน้าที่และภารกิจที่สำคัญที่สุดของทางราชการ โดยได้ดำเนินการจัดทีมคาราวานแก้จนออกไปดำเนินการในกลุ่มครัวเรือนอย่างน้อยครัวเรือนละ 3 รอบ ดังนี้

1. รอบแรก ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2548 ดำเนินการจัดทำข้อมูลศักยภาพของครัวเรือนจากงานที่จดทะเบียนไว้กับทางราชการ รายรับ รายจ่าย และการแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้า ที่หน่วยงานต่างๆ สามารถดำเนินการแก้ไขได้โดยตรง ได้แก่ การฝึกอบรมเสริมความรู้ การให้กู้ยืมเงินในระยะสั้น และการจัดหางาน เป็นต้น

2. รอบที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2548 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2550 เป็นการนำข้อมูล ปัญหาในรอบแรกไปประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการแก้ไขปัญหาความยากจน มี ระยะเวลาการดำเนินงาน 1 ปี 6 เดือน

3. รอบที่ 3 ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2548 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2551 เป็นการสร้างความ ยั่งยืนในการแก้ไขปัญหา มีการควบคุมรายรับรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย การสร้างงานอาชีพที่ถาวร และแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี

จังหวัดภูเก็ต ได้มอบหมายให้นายอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการ ร่วมกับภาคเอกชน และหน่วยงานการกุศล ได้ประสานสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้น มา จนถึงวันที่ 4 มกราคม 2549 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

ที่	ปัญหา (สย. 1- 7)	เมืองภูเก็ต		ถลาง		กระบุรี		ยอดรวม	
		รับเรื่อง	ช่วยเหลือ	รับเรื่อง	ช่วยเหลือ	รับเรื่อง	ช่วยเหลือ	รับเรื่อง	ช่วยเหลือ
1	ที่ดินทำกิน	593	0	1,134	0	168	9	1,859	9
2	คนเร่ร่อน	9	9	1	1	0	0	10	10
3	อาชีพผิดกฎหมาย	25	25	17	17	2	2	44	44
4	นร./นศ/ต้องการงาน	298	298	133	133	78	78	509	509
5	การถูกหลอกลวง	42	42	30	30	10	10	82	82
6	หนี้สินประชาชน	1,998	1,998	1,041	1,041	529	529	3,568	3,568
7	คนจนไม่มีที่อยู่อาศัย	9,368	1,697	2,007	1,358	1,637	1,205	13,012	4,268
8	อื่นๆ	2,284	2,284	2,531	2,531	847	847	5,662	5,662
	รวม	14,617	6,353	6,894	5,111	3,271	2,680	24,782	14,144

จากข้อมูลการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ลงทะเบียนเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน เจริญบูรณาการ ของจังหวัดภูเก็ต ในรอบปี 2548 พบว่า ทางราชการและภาคเอกชน ได้ร่วมมือกันแก้ไข ปัญหาสังคมและความยากจนให้หมดสิ้นไปได้จำนวน 5 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาคนเร่ร่อน ปัญหาการ ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย นักศึกษา/นักเรียนต้องการมีงานทำ การถูกหลอกลวง และหนี้สินของประชาชน ได้ครบทุกปัญหา จำนวน 4,222 ราย ยังคงเหลือปัญหาที่รัฐบาลจะต้องใช้ นโยบายในการแก้ไขปัญหา จำนวน 10,638 ราย ได้แก่ ปัญหาการถือครองที่ดิน และการจัดหาที่ดินทำกิน การสร้างที่อยู่อาศัยให้กับ

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

คนยากจนและผู้มีรายได้น้อย และปัญหาอื่นๆ ซึ่งเป็นปัญหาสังคม ได้แก่ การถูกไล่สื้อ การถูกจับส้น การรีดไถและการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น

สำหรับปัญหาในด้านหนี้สินประชาชน และคนจนไม่มีที่อยู่อาศัย พบว่าในกลุ่มสหกรณ์ที่เป็นนิติบุคคล และที่ไม่เป็นนิติบุคคล มีสมาชิกที่ลงทะเบียนขอความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน จำนวน 16,580 ราย แยกเป็น เป็นหนี้สิน 3,568 ราย และไม่มีที่อยู่อาศัย จำนวน 13,012 ราย โดยทางราชการและองค์กรภาคเอกชน ได้ให้การสนับสนุนจัดหางานให้ทำ จนถึงปัจจุบัน มีแรงงานไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยในเดือนธันวาคม 2548 ภาคเอกชนต้องการพนักงานโรงแรม งานบริการ และโรงงาน จำนวน 5,420 คน แต่สามารถรับได้เพียง 351 คน ทั้งนี้เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่ ต้องการค่าจ้างสูง และเลิกงาน สำหรับปัญหาเรื่องหนี้สิน ทางราชการได้มอบหมายให้ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เชิญผู้ให้กู้ยืมเงินมาทำการไกล่เกลี่ย และให้ทำสัญญาเงินกู้ใหม่ในอัตราที่ทางราชการกำหนดครบทุกคน

ส่วนในเรื่องคนจนไม่มีที่อยู่อาศัย ทางราชการ โดยการเคหะแห่งชาติ ได้จัดสร้างอาคารที่พักแบบแฟลต แบบบ้านแฝด บ้านเดี่ยว และบ้านแถว จำนวนกว่า 5,000 ยูนิต และได้ให้ความช่วยเหลือจัดหาที่พักให้แล้ว จำนวน 4,260 ครอบครัว และได้วางแผนที่จะก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยในเขตพื้นที่อำเภอถลางอีก 10,000 ยูนิต เพื่อให้รองรับกับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและแรงงานที่จะมีขึ้นในอนาคต นอกจากนี้สำนักงานธนารักษ์จังหวัดภูเก็ต ได้มีแผนงานที่จะจัดหาพื้นที่ว่างเปล่า เพื่อจัดสร้างอาคารที่พักให้กับข้าราชการและประชาชนทั่วไปอีกจำนวนหนึ่ง ในปี 2550

ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดภูเก็ต

จากการประเมินผลการดำเนินงานในเบื้องต้นในการแก้ไขปัญหาความยากจนในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ระหว่างปี 2547 – 2549 พอสรุปได้ว่า

1. คนยากจนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการ เกือบทั้งหมด เป็นคนต่างถิ่น ที่เข้ามาประกอบอาชีพถาวรและชั่วคราวในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ส่วนใหญ่จะมีปัญหาความเดือดร้อนในด้านขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน ที่อยู่อาศัย และเป็นคนจรจัด
2. คนยากจนที่เป็นคนในท้องถิ่น จะมีที่ดินทำกินหรือเช่าจากเจ้าของที่ดิน (นายหัว) ผ่านหลายชั่วอายุคน มีเครือข่ายสมาชิกและเพื่อนบ้านให้ความอนุเคราะห์ และช่วยเหลือตามฐานะานุรูป ควบคู่กับการทำธุรกิจขนาดเล็กจนเกือบครบครัว

3. ปัญหาที่เป็นภาระหนักที่สุดของจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ การถูกไล่รื้อที่ดิน และการขาดแคลนที่อยู่อาศัยที่มีราคาถูก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ว่างเปล่า เป็นของนายทุนหรือเจ้าของที่ดิน ที่ต้องการขายที่ดินราคาสูง ประมาณ ไร่ละ 4 – 5 ล้านบาท ทำให้ทางราชการไม่สามารถจัดหาที่ดิน และปลูกสร้างอาคารเพื่ออยู่อาศัยได้ ดังนั้น การเคหะแห่งชาติ จึงได้ร่วมมือกับจังหวัดภูเก็ต จัดหาพื้นที่ที่เป็นของทางราชการ เช่นพื้นที่ราชพัสดุ และพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่อยู่ห่างจากเมืองประมาณ 15 – 20 กิโลเมตร และดำเนินการตัดถนนใหม่ ควบคู่กับการสร้างอาคารที่พักอาศัย คาดว่าจะสามารถช่วยเหลือผู้ที่ต้องการที่อยู่อาศัยได้ไม่น้อยกว่า 15,000 ครอบครัว
4. สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ จะเป็นคนพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ที่มีฐานะรายได้ระดับปานกลางมากกว่า 20,000 บาท/ปี จึงไม่เข้าข่ายกลุ่มคนยากจนตามระเบียบราชการ เนื่องจากได้มีการสำรวจข้อมูล จปฐ. เมื่อปี 2545 พบว่าจังหวัดภูเก็ต ไม่มีครัวเรือนยากจน และประชากรจะมีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 20,000 บาท/คน/ปี

แต่ในข้อเท็จจริง เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองเศรษฐกิจที่มีอัตราค่าครองชีพสูง ทำให้ประชากรที่มีฐานะรายได้ปานกลาง ระหว่าง 20,000 – 100,000 บาท / ปี ยังคงมีปัญหาในด้านการครองชีพ และยังมีฐานะความยากจนอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากที่ดินมีราคาแพงขึ้น ประมาณไร่ละ 4 ล้านบาท และการประกอบอาชีพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และเพิ่มต้นทุนการผลิตที่อาศัยการตลาดภายนอกเป็นหลัก ทำให้ต้องเพิ่มการลงทุนมาก และเป็นหนี้สินมากขึ้น นอกจากนี้ หลังจากที่ประชาชนภูเก็ตได้ประสบกรณีพิบัติจากคลื่น สึนามิ เมื่อปลายปี 2547 ได้คร่าชีวิตประชากรชนชาวไทย และนักท่องเที่ยวต่างประเทศกว่า 5,000 คน และทรัพย์สินได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมากกว่า 2,000 ล้านบาท ทำให้ประชาชนไร้ที่อยู่และ ขาดที่พึ่งทางครอบครัว เกิดการพลัดพราก กว่า 2,000 ครอบครัว โดยเฉพาะการประกอบอาชีพการประมง รับจ้างในโรงแรม ธุรกิจบริการ และอาชีพการเกษตร ที่เป็นภูมิปัญญาและอาชีพหลักของชุมชน ได้เกิดชłodัว เกิดการว่างงานมากขึ้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีการเลิกจ้างกว่าร้อยละ 70 สิ่งเหล่านี้จึงเป็นความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากปัญหาความยากจนที่มีอยู่

สังคมพึ่งพาตนเอง

ไม่มีความยากจน..... ในหมู่คนขยัน

ตัวอย่างความสำเร็จการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ กรณีการแก้ไขปัญหาชุมชน บ้านบางคณทิ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

บ้านบางคณทิ เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง มีประชากร 340 ครอบครัว 1,200 คน สภาพชุมชนอยู่ติดหาดราไวย์ บนฝั่งมีภูเขาสูง ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวประมง และชาวสวน นับถือศาสนาพุทธ อิสลาม และคริสต์ มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันต่างศาสนา แต่ในปัจจุบันประชาชนเริ่มออกไปรับจ้างทำงานนอกบ้าน ได้แก่ งานช่าง การรับจ้าง และเป็นพนักงานในโรงแรม สถานบริการต่างๆ เนื่องจากมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาคธุรกิจเอกชนเป็นจำนวนมาก ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น ในขณะที่ประชาชนมีรายได้เฉลี่ย 15,000 บาท/คน/ปี

หลังจากที่ได้มีการสำรวจข้อมูลคนยากจน เมื่อปี 2547 พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีฐานะยากจนเนื่องจากการจับปลาได้น้อยลง ประกอบกับราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน นอกจากนี้ เมื่อเกิดธรณีพิบัติภัยจากสึนามิ ทำให้ขาดรายได้จากการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการขายกิจการและย้ายไปทำกินถิ่นอื่น เพราะกลัวภัยสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นอีก ทำให้ประชาชนผู้ใช้แรงงานตกงาน ทางราชการได้นำนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ เช่น เรือหัวโทง ตาข่าย การฝึกวิชาชีพ และให้ยืมทุนหมุนเวียนกับประชาชน แต่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ระยะสั้น ทั้งนี้เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นได้มีผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกับชีวิตและทรัพย์สิน บ้านและที่ทำกินถูกคลื่นสึนามิซัดหายไปกับตา ทำให้มีหลายหน่วยงานทั้งภาคราชการและเอกชน ได้เข้ามาประสานความร่วมมือให้ความช่วยเหลือร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาวิกฤตให้กลับเข้าสู่สภาพที่ดีดังเดิมได้

โครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เป็นรูปแบบการบริหารจัดการทีม พันธมิตรข้าราชการและภาคเอกชน (Team Work) เชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน โดยมีศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดภูเก็ต เป็นแกนประสานความร่วมมือกับภาคีพันธมิตร ได้แก่ สหกรณ์จังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด ชมรมนักบริหารงานบุคคล ภาคเอกชน และแกนนำเครือข่ายองค์กรชุมชน ที่ต้องการแก้ไขปัญหาชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยการศึกษาเรียนรู้และวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการร่วมกัน โดยใช้เวลาร่วมกันปฏิบัติงานร่วมกัน มีปฏิทินการปฏิบัติงานร่วมในแต่ละสัปดาห์ มีการติดตามผลงาน และการประเมินผลงานแบบรอบทิศทางร่วมกับชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นคุณค่า มีจิตสำนึกรับผิดชอบและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก โดยได้นำให้ชาวบ้านเข้ามาร่วมกันฟื้นฟู การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพเดิม ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงผึ้ง กลุ่มสปาสมุนไพร กลุ่มเลี้ยงกุ้งมังกร กลุ่มทำขนม และกลุ่มผ้าบาติก ต่อมาได้มีการขยายผลไปยังกลุ่มปักดิน กลุ่มสินค้า OTOP พร้อมทั้งได้จัดตั้งกองทุนรวม เป็นสหกรณ์อัลอามานะห์ขึ้น โดยมีคณะกรรมการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์ เป็นแกนนำ มีเครือข่ายชุมชนเข้าร่วม 6 กลุ่ม นอกจากนี้ ยังมีเครือข่ายอื่นได้เข้ามาสมทบ ได้แก่ กลุ่มเครือข่าย

สินค้า OTOP และกลุ่มรักษ์ไร่ โดย อบต. ไร่ไผ่ ได้จัดหาสถานที่จำหน่ายสินค้าขึ้นที่แหลมพรหมเทพ ต่อมาได้มีการขยายกิจกรรมไปสู่ การทำ HOME STAY ลอยน้ำ การอบสมุนไพร และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ปัจจุบันมีเงินทุนหมุนเวียนที่เกิดการสะสมทุน ประมาณ 300,000 บาท และประชาชนมีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 20,000 บาท/คน/ปี

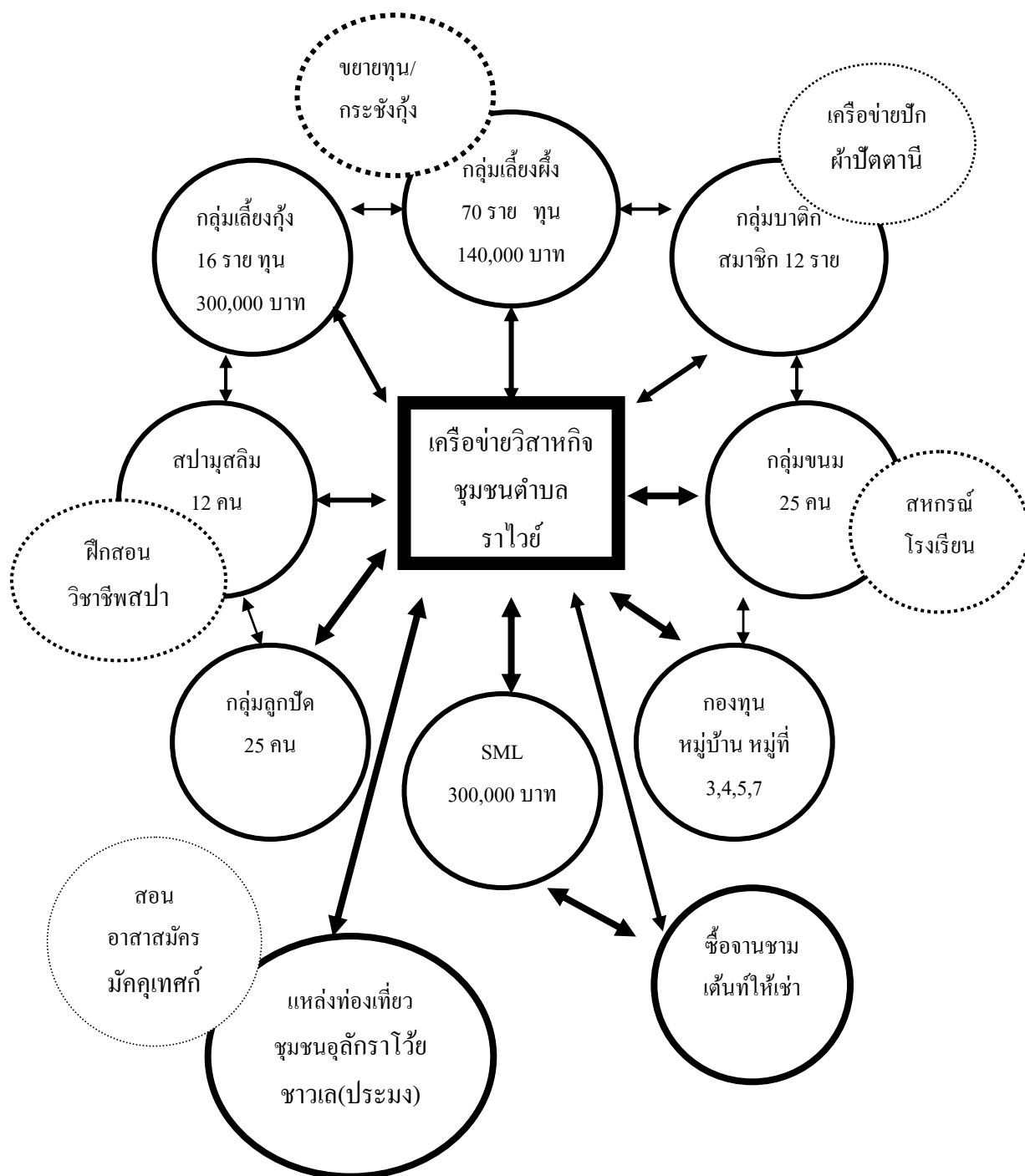
ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนตำบลไร่ไผ่ เกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นส่งเสริมของขบวนการสหกรณ์ ที่มีความเข้าใจในวิถีชีวิตและการอยู่ร่วมกันของประชาชนในชุมชน โดยการร่วมสร้างกองทุนสหกรณ์อ้อมมานะห์ขึ้นมาเป็นแกนประสานธุรกิจและจิตวิญญาณ มีเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ไผ่ ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนเข้ามาบริหารงานอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่จะสนับสนุนทางวิชาการและการประสานงาน โดยจะมีการประชุมร่วมกันเป็นประจำทุกเดือน(ในวันสังข์จะ) ปัจจุบันมีสมาชิก 168 คน เงินสังข์จะ 68,000 บาท นอกจากนี้ ได้สร้างแกนนำเครือข่ายชาวบ้านที่เรียกว่า “กลุ่มมุกอันดา” เป็นวิทยากรชุมชน ในการเผยแพร่ความรู้ และประสานงานภายในชุมชน กับเจ้าหน้าที่ ทำให้ทุกฝ่ายเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มไปสู่กระบวนการพึ่งพาตนเองของสหกรณ์ได้ในที่สุด

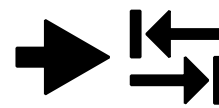
กรณีตัวอย่างของความสำเร็จของการส่งเสริมธุรกิจสปามุสลิมตำบลไร่ไผ่

แม่บ้านที่เป็นคนมุสลิมบางคนที่ตำบลไร่ไผ่ ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการนวดและการใช้สมุนไพรมาจากบรรพบุรุษ โดยเฉพาะสตรีที่ปวดท้องประจำเดือน และเคล็ดขัดยอก จะมาให้คนนวดคลายเส้น และระงับอาการปวดให้ทุเลาเบาบางลง แต่เนื่องจากสตรีมุสลิมที่นวดส่วนใหญ่ ไม่เคยผ่านการเข้ารับการอบรมการนวดจากทางราชการ โครงการวิจัยขบวนการสหกรณ์ฯ และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ไผ่ จึงได้ริเริ่มให้สมาชิกกลุ่มเข้ารับการอบรมการนวดแผนไทยควบคู่กับการนำการนวดแบบดั้งเดิมของคนมุสลิมมาประยุกต์ใช้ และได้จัดตั้งเป็นกลุ่มสปามุสลิมตำบลไร่ไผ่ขึ้น มีสมาชิก 20 คน สมาชิกได้ร่วมลงทุนจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการนวด และเพื่อเป็นการประหยัด สมาชิกได้ร่วมมือกันก่อสร้างห้องอบสมุนไพรขึ้น ค่าลงทุน 25,000 บาท สามารถรองรับการบริการได้วันละ 40 – 50 คน ค่าบริการนวดและอบสมุนไพร ชั่วโมงละ 200 บาท ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าเดือนละ 10,000 บาท และไม่ต้องไปทำงานนอกบ้าน เพราะมีรายได้เพียงพอ และสามารถเลี้ยงลูก ทำงานบ้านได้ตลอดทั้งวัน นอกจากนี้ สมาชิกได้นำสมุนไพรที่อยู่ในป่าใกล้บ้าน ได้แก่ พลุ ไพร จิง มะกรูด พริกน้ำผึ้ง และสมุนไพรทางยา มาทำเป็นลูกประคบ และเป็นสมุนไพรอบไอน้ำ ทำให้ลูกค้าคนไทยและต่างประเทศ นิยมมาใช้บริการ เพราะอยู่ใกล้แหล่งที่พักของชาวต่างประเทศ และกลุ่มได้มีแผนงานในปี 2550 ที่จะขยายผลธุรกิจสปามุสลิมไปยังครอบครัวอื่นๆ เพื่อให้เป็นหมู่บ้านสปามุสลิม จำนวน 40

ครอบครัว จะสามารถสร้างงานและรายได้ให้กับครอบครัวและเยาวชนได้ไม่น้อยกว่า 40 ครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 400,000 บาท โดยมีกองทุนออลอามานะห์ เป็นแหล่งออมเงินของชุมชน

การแก้ไขปัญหาความยากจนในเขตพื้นที่ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
 โดยการสนับสนุนของโครงการวิจัยขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต
 ในเขตพื้นที่ตำบลราไวย์ (หมู่ที่ 3,4,5,7)

โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ของจังหวัดภูเก็ต

โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้ชุมชน เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน โดยใช้ทุนของชุมชนที่มีอยู่ เป็นหลัก และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากทางราชการเป็นทุนหนุนเสริมในการพัฒนาศักยภาพ ของหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าร่วมกัน โดยเป็นการต่อยอดจากโครงการแก้ไขปัญหาความ ยากจน ที่ให้การสนับสนุนเป็นรายครอบครัว มาสู่การสนับสนุน ส่งเสริมเป็นกิจกรรมส่วนรวมของ ชุมชน โดยการให้ประชาชนได้ใช้ภูมิปัญญาตามขีดความสามารถของแต่ละชุมชน กำหนดกลยุทธ์ วิธีการและกิจกรรม ในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมทำ โดยยึดหลักเกณฑ์ การมีส่วนร่วมของประชากร ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 พร้อมเสนอแผนงาน/โครงการและกิจกรรม โดยรัฐบาลจะสนับสนุน งบประมาณให้หมู่บ้าน/ชุมชน 200,000 – 300,000 บาท ได้แก่ การสร้างงานในชนบท การส่งเสริมกลุ่ม อาชีพ การสร้างสาธารณูปโภค สิ่งก่อสร้าง และกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มองค์กร และเครือข่ายชุมชน โดยแบ่งงบประมาณให้ความช่วยเหลือชุมชนออกเป็น 3 ขนาด ตามจำนวน ประชากรและความยากจนของหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านขนาดใหญ่ มีประชากรมากกว่า 1,000 หลังคา เรือน หมู่บ้านขนาดกลาง มีประชากรระหว่าง 500 - 1,000 หลังคาเรือน และหมู่บ้านขนาดเล็ก มี ประชากรน้อยกว่า 500 หลังคาเรือน เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2438

ลักษณะของโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ต ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนออกเป็น 126 หมู่บ้าน/ชุมชน (103 หมู่บ้าน และ 23 ชุมชน) โดยแบ่งประเภทได้ดังนี้

ประเภท L จำนวน	78 หมู่บ้าน/ชุมชน	จัดสรรงบ 300,000 บาท
ประเภท M จำนวน	30 หมู่บ้าน/ชุมชน	จัดสรรงบ 250,000 บาท
ประเภท S จำนวน	18 หมู่บ้าน/ชุมชน	จัดสรรงบ 200,000 บาท
จำนวนหมู่บ้านแยกตามพื้นที่		
อำเภอเมืองภูเก็ต	44 หมู่บ้าน	งบประมาณ 12,700,000 บาท
อำเภอถลาง	46 หมู่บ้าน	งบประมาณ 12,450,000 บาท
อำเภอกะทู้	13 หมู่บ้าน	งบประมาณ 3,400,000 บาท

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

เทศบาลนครภูเก็ต	16 ชุมชน	งบประมาณ	-	บาท
เทศบาลเมืองป่าตอง	7 ชุมชน	งบประมาณ	250,000	บาท
รวมงบประมาณที่รัฐบาลให้การสนับสนุน			28,800,000	บาท

การดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) จังหวัดภูเก็ต มีหน่วยงานราชการและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความต้องการของชุมชน โดยมีระบบการติดตาม ประเมินผล และการปฏิบัติงานในพื้นที่ร่วมกับชุมชน ควบคู่กับการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้สามารถดำเนินการแก้ไขและพัฒนาได้ทั้งตัวบุคคล ครอบครัวและชุมชนได้อย่างเป็นขั้นตอน และมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน โดยจังหวัดภูเก็ต มีหมู่บ้านต้นแบบในการแก้ไขปัญหาความยากจน และพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

1. โครงการพัฒนาร้านค้าและตลาดชุมชน บ้านนากก หมู่ที่ 5 ตำบลฉลอง อำเภอเมือง
2. โครงการฝึกอาชีพเสริม (กลุ่มหมอนวด) บ้านกะทู้ หมู่ที่ 2 ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้
3. โครงการหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน บ้านบางโรง หมู่ที่ 5 ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง

นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาชุมชนในรูปแบบขบวนการสหกรณ์ เริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากขบวนการสหกรณ์ใช้กลยุทธ์การออม เป็นหัวใจของการสร้างพลังชุมชน ให้เกิดความซื่อสัตย์ความเป็นพวกพ้อง เห็นอกเห็นใจกันในกลุ่มสมาชิกและชุมชน และยังสามารถนำเงินทุนและความรู้จากภูมิปัญญาของชาวบ้านมาสร้างสรรค์ และพัฒนาในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ตลอดจนทั้งการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการ และนำทรัพยากรในชุมชนมาแปลงเป็นทรัพย์สิน เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

รูปแบบการจัดองค์กรชุมชน และการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

การดำเนินงานส่งเสริมการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตที่ผ่านมา มีรูปแบบการบริหารจัดการตามระบบการบริหารงานแบบราชการ เริ่มตั้งแต่การจัดตั้งกลุ่ม/องค์กร การประชุมการบริหารองค์กรและการเลือกตั้งคณะกรรมการ การวางกฎระเบียบข้อบังคับ ที่เป็นไปตามรูปแบบของทางราชการแต่ละหน่วยงานที่กำหนด รวมทั้งการสนับสนุนและการติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานของรัฐบาล โดยคณะวิจัย ได้ศึกษาวิเคราะห์จากการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในระดับจังหวัด / อำเภอ และกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน จำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

รูปแบบแรก เป็นการจัดรูปองค์กรที่เกิดขึ้นจากระเบียบกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งขึ้น

การจัดรูปองค์กรที่เกิดขึ้นจากระเบียบกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งขึ้น เกิดขึ้นโดยนำรูปแบบการบริหารจัดการของสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้สนับสนุน

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต ดำเนินงานตามกรอบแผนงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากลุ่ม องค์กรชุมชน ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการประกอบการ ธุรกิจการเกษตรเป็นหลัก จำนวน 42 สหกรณ์ และมีชุมนุมสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต จำกัด เป็นองค์กรกลาง ในการประสานงานและส่งเสริมกิจการสหกรณ์ภายในจังหวัด การดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า มีสหกรณ์ เข้าร่วมเป็นสมาชิกชุมนุมสหกรณ์ จำนวน 26 สหกรณ์ หรือร้อยละ 60 โดยชุมนุมมีเงินฝากออมทรัพย์ 15,803,985.80 บาท และได้ดำเนินธุรกิจเครื่องเขียนแบบพิมพ์ และจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นหลัก นอกจากนี้ ได้นำเงินไปฝากในสหกรณ์ต่างๆ เพื่อเป็นเงิน 14,569,046.54 บาท และในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2548 ได้ให้ความเห็นชอบการกำหนดวงเงินกู้ยืมหรือค้ำประกันประจำปีไว้ไม่เกิน 25,000,000 บาท เพื่อช่วยเหลือการเงินให้กับสมาชิกสหกรณ์ (ข้อมูลเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2548)

การดำเนินงานของชุมนุมสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต จำกัด มีการดำเนินกิจการร้านค้า และการให้สินเชื่อแก่สมาชิก โดยการออกตั๋วสัญญาใช้เงินและการรับฝากเงินจากสมาชิก จึงเป็นปัญหาทำให้ชุมนุมสหกรณ์ฯ ต้องบริหารจัดการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมิให้ขาดทุน การนำเงินฝากจากสมาชิกชุมนุมฯ มาดำเนินการ จึงเป็นเสมือนหนึ่งยืมจากผู้อื่นมาหาขายใจ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และวิธีการบริหารจัดการที่ส่งเสริมกิจการของสมาชิกที่เหมาะสมให้มีความยั่งยืน

สำหรับในการส่งเสริมกิจการของสมาชิกสหกรณ์และกิจกรรมสหกรณ์ในรูปของกลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ได้ดำเนินการให้การสนับสนุน จำนวน 26 กลุ่ม โดยการจัดหาปัจจัยการผลิต วัสดุค้ำ และการตลาดให้ในบางส่วน และได้ให้การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ ด้านการผลิตและการตลาดในระดับจังหวัด 1 กลุ่ม โดยมีการดำเนินกิจกรรม การออกร้านจำหน่ายสินค้าในงานเทศกาลต่างๆ การฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การออกจำหน่าย ROAD SHOW ในจังหวัดต่างๆ และการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน BARTER SYSTEM ทำให้กลุ่มอาชีพมาช่องทางการตลาดมากขึ้น โดยมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าในรอบปี 2548 ไม่น้อยกว่า 35 ล้านบาท

จุดเริ่มต้นของปัญหา.....

หนุนความคิด ติดปัญหา หาแนวร่วม

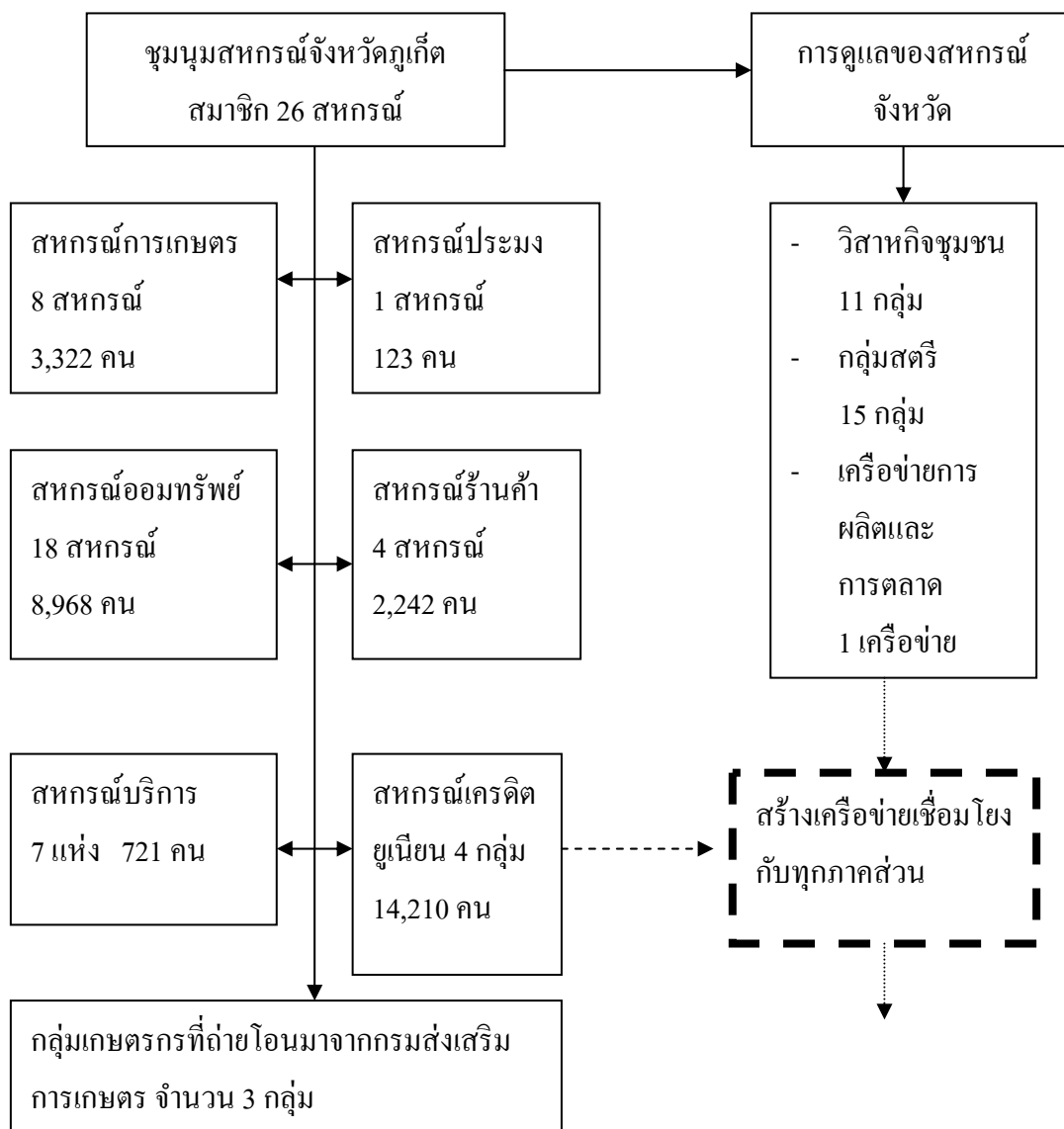
ไม่แยกส่วน รวมกำลัง พลังสร้าง

เปิดเวที สะท้อนผล คนทำงาน

อุดมการณ์ ประสานผลสม คนสหกรณ์

รูปแบบที่ 1 การจัดการกลุ่มองค์กรชุมชนและเครือข่ายกิจกรรมของสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต

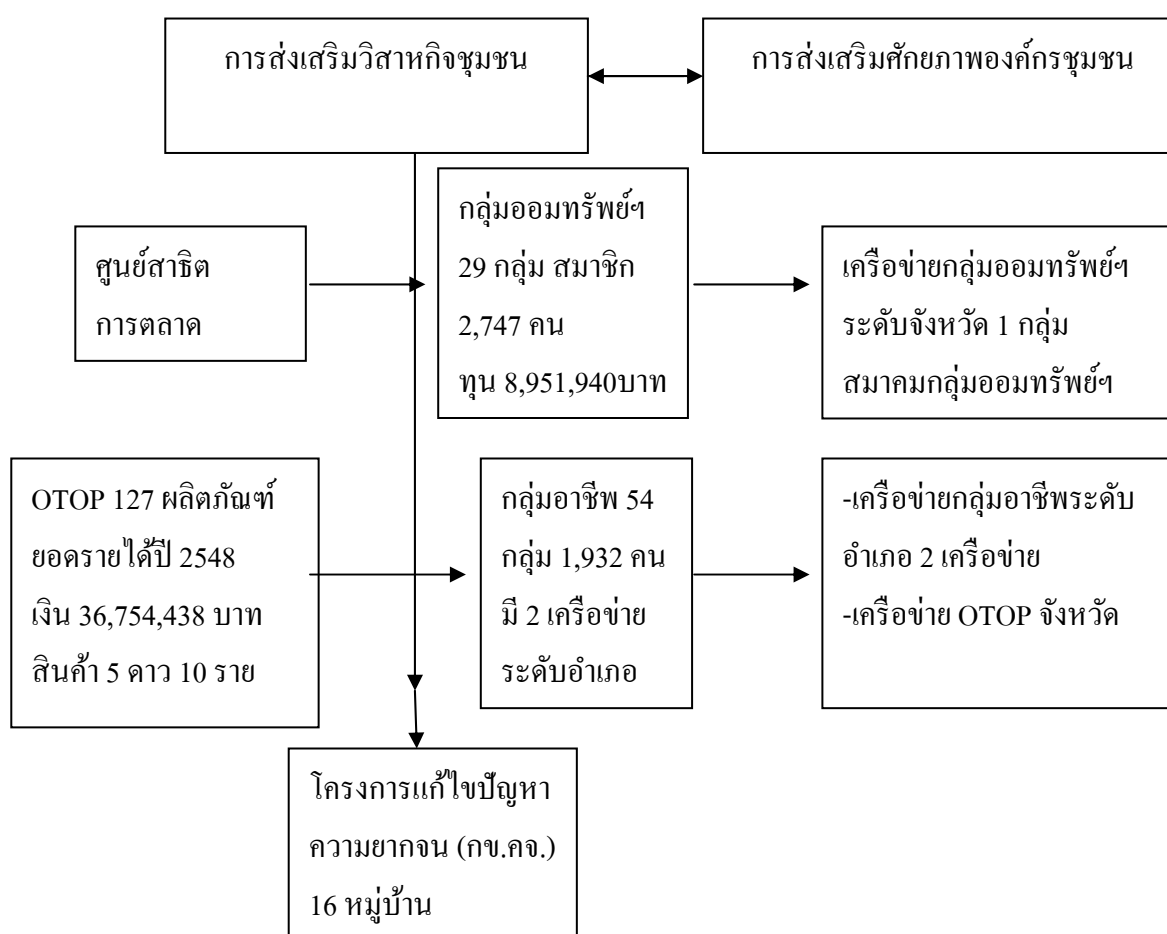
รูปแบบที่สอง การส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ในรูปแบบของการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน

การส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ในรูปแบบของการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนโดยมีหน่วยงานราชการ/เอกชน เข้าไปให้การสนับสนุนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งในรูปแบบขององค์กรชุมชนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสังคม/ชุมชน การอาสาสมัคร การอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาผู้นำชุมชน โดยได้ยกตัวอย่างของขบวนการสหกรณ์ของกรมการพัฒนาชุมชนในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนเป็นต้นแบบในการศึกษา ดังนี้

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชน ในรูปของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจกรรมเครือข่าย กลุ่มเยาวชน กลุ่ม OTOP และเครือข่ายองค์กรชุมชนในระดับตำบล (ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล) โดยแบ่งลักษณะตามแนวทางส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและศักยภาพองค์กรชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชนดังนี้

รูปแบบที่ 2 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและศักยภาพองค์กรชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชน

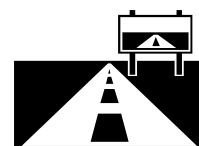
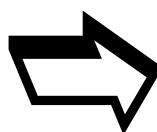
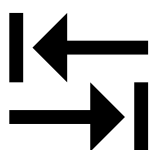

การดำเนินงานของกรมการพัฒนาชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม โดยการสร้างเครือข่ายในกลุ่มกิจกรรม ในประเภทเดียวกัน ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ฯ จะมีเครือข่ายกิจกรรมร่วมได้แก่ โรงสีข้าว ยุ้งฉาง ร้านค้า ธุรกิจป้อนน้ำมัน เป็นต้น สำหรับการส่งเสริมอาชีพ จะมีการแบ่งกลุ่มประเภทอาชีพ และสร้างเครือข่ายของประเภทกลุ่มอาชีพ ได้แก่ เครือข่ายกลุ่มการทำผ้าบาติก สมาชิก 54 กลุ่ม เครือข่ายเครื่องหนัง 3 แห่ง เครือข่ายผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป เครือข่ายดอกไม้ประดิษฐ์และยางพารา 6 กลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีเครือข่ายกลุ่มอาชีพทั่วไป ระดับอำเภออีก 2 เครือข่าย และศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล อีก 3 องค์กร

รูปแบบที่สาม การเสริมสร้างขบวนการสหกรณ์โดยองค์กรชุมชนได้ริเริ่มดำเนินการด้วยตนเอง

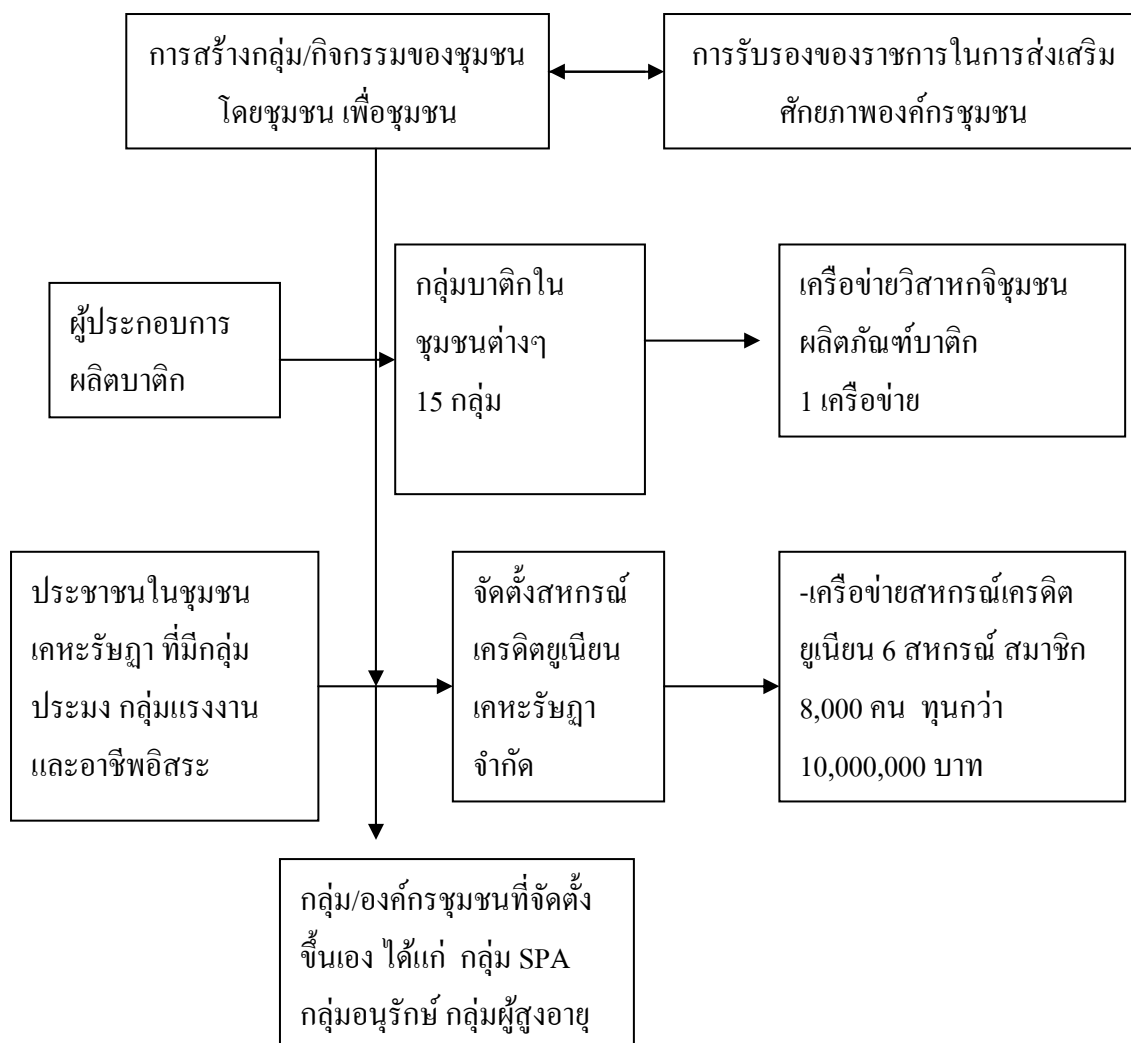
การเสริมสร้างขบวนการสหกรณ์โดยชุมชนได้ริเริ่มดำเนินการด้วยตนเอง เป็นรูปแบบที่มีมาก่อนที่ทางราชการจะนำรูปแบบขบวนการสหกรณ์เข้ามาใช้กับการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรชุมชน ก่อตั้งขึ้นมาเอง โดยไม่ได้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรียนรู้การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ที่เกิดขึ้นจากความต้องการและการแก้ไขปัญหาของชุมชนปัญหาด้วยชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่การจัดตั้งองค์กร จะมีลักษณะไม่เป็นทางการ ไม่มีการจดบันทึกการประชุมหรือมีคณะกรรมการ แต่จะมีการประชุมตกลงกันในเวทีกลางบ้าน โรงเรียน วัด แลปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีผู้นำที่เป็นทางการ หรือผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำในการคิด ตัดสินใจ และมักจะมีการดำเนินงานเป็นเทศกาล หรือชั่วคราว ตามลักษณะปัญหา หรือมีความต้องการ เช่น การจัดตั้งกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อให้ช่วยเหลืองานวัด และกิจกรรมของชุมชน กลุ่มผู้เฒ่า จะมุ่งเน้นการปฏิบัติธรรมและการจัดงานประเพณี กลุ่มการเกษตรสวนยาง จะพบปะกันในการสอบถามราคาขาย และการจัดหาพันธุ์ยางคุณภาพดีมาเพาะปลูก เป็นต้น ต่อมา ทางราชการได้ให้การสนับสนุนทางวิชาการและปัจจัยการผลิต ทำให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง และพัฒนาไปสู่ขบวนการจัดการแบบสหกรณ์มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการรวมตัวกันของกลุ่มบาคิกในเขตพื้นที่ตำบลป่าคลอก มาสู่การจัดตั้งเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนบาคิกโดยมีส่วนราชการรับรองตาม พรบ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และการรวมตัวกันของกลุ่มประชาชนในเคหะรัชฎา ในการช่วยเหลือแก้ปัญหาการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการจัดตั้งเป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียนเคหะรัชฎา จำกัด ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 1,600 คน ทุนสัจจะ 10,000,000 บาท เป็นต้น

ความรวยไม่มีขาย ..... อยากได้ต้องทำเอง

รูปแบบที่ 3 การเสริมสร้างขบวนการสหกรณ์โดยองค์กรชุมชนได้ริเริ่มดำเนินการด้วยตนเอง

โดยสรุป การส่งเสริมและพัฒนาขบวนการสหกรณ์ที่เป็นนิติบุคคลและที่ไม่เป็นนิติบุคคล ของจังหวัดภูเก็ต ที่ผ่านมา พบว่า ส่วนราชการส่วนใหญ่ จะเป็นผู้สนับสนุนการจัดตั้ง และพัฒนา กลุ่ม องค์กร และเครือข่ายในสังกัด โดยมีงบประมาณของหน่วยงานสนับสนุน มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดเครือข่ายและกลุ่มกิจกรรมขึ้นมา มากมายในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ต่อมา เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มเข้ามาบริหารราชการระดับท้องถิ่น ได้มีการสำรวจข้อมูล กลุ่ม องค์กร และเครือข่ายชุมชน เพื่อวางแผนการพัฒนาตำบล ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนขึ้น ประกอบกับส่วนราชการต่างๆ เริ่มมีงบประมาณลดน้อยลง

เนื่องจากรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนงบประมาณกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่วนราชการไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนระดับรากหญ้า ได้มีการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มขึ้นใหม่ ในรูปของ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับหมู่บ้าน กลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP เครื่องสำอางกลุ่มอาชีพ และกลุ่มคัดสรรสินค้า OTOP 3 - 5 ดาว ทำให้เกิดความสับสน และความขัดแย้งในการดำเนินงานของกลุ่มเก่า กับกลุ่มใหม่ที่รัฐบาลให้การสนับสนุน นอกจากนี้ ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้คัดเลือกสินค้า OTOP ขึ้นดีไว้จำนวนกว่า 127 ผลิตภัณฑ์ 56 กลุ่ม แต่ได้สร้างปัญหาตามมา คือมีกลุ่มอาชีพที่ไม่ได้รับการคัดสรรไม่น้อยกว่า 300 กลุ่มที่ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้บางกลุ่มล้มเลิกไป ทรัพย์สินและเครื่องมือ อุปกรณ์ที่เคยได้รับการสนับสนุนจากทางราชการมีการสูญหายและตกไปอยู่ในการดูแลของประธานกลุ่มหรือผู้มีอิทธิพลของหมู่บ้าน

นอกจากนี้ การสนับสนุนของทางราชการและหน่วยงานราชการ มุ่งหวังที่จะสร้างรายได้ในภาพรวมตามนโยบายของรัฐบาล ทำให้มีการประชาสัมพันธ์และใช้งบประมาณเพื่อการส่งเสริมการตลาดเป็นจำนวนมาก ในกลุ่ม องค์กรที่ได้รับการคัดสรร 3 - 5 ดาว ทั้งการส่งเสริมการตลาดในประเทศและต่างประเทศ ที่ได้จัดตั้งเป็นองค์กรเครือข่ายที่ได้รับการจดทะเบียน พร้อมกับการสนับสนุนเงินทุนในการส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นแรงกดดันให้กลุ่มขนาดเล็ก ที่มีการดำเนินงานยังไม่เข้มแข็งแตกสลายได้ง่ายยิ่งขึ้น

รัฐต้องเปลี่ยนแปลง

รัฐต้องเปลี่ยน วิธีคิด ไม่ติดหน่วย

รัฐหนุนช่วย	อำนาจทาง	คิดสร้างสรรค์
รัฐเป็นแกน	แสงสว่าง	ผ่าทางตัน
รัฐเชื่อมั่น	ในชุมชน	พึ่งตนเอง

บทที่ 3

กระบวนการดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการศึกษาวิจัย โดยพิจารณาจากองค์ประกอบที่สำคัญสามประการ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลที่เกิดขึ้น ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยนำเข้า

ปัจจัยนำเข้า เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการวิจัย ประกอบด้วยคณะผู้วิจัย งบประมาณในการวิจัย เงื่อนไขระยะเวลา ความถี่ในการดำเนินกิจกรรม ความต่อเนื่อง การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถานที่และการประสานงาน และส่วนงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

คณะวิจัย ประกอบด้วย

- นักวิจัย จำนวน 4 คน
- ผู้ช่วยนักวิจัย 2 คน

นักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานด้านสหกรณ์ การพัฒนาชุมชน การพาณิชย์ การท่องเที่ยวและธุรกิจบริการ ผู้นำชุมชนที่ปฏิบัติงานด้านสหกรณ์/ธุรกิจชุมชน

งบประมาณในการวิจัย

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและภาคีพันธมิตรในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

เงื่อนไขระยะเวลา

กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน 12 เดือน และติดตามการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน

ความถี่ในการดำเนินงาน

คณะวิจัยปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นประจำทุกสัปดาห์ โดยมีการประชุม/สัมมนา กระตุ้นการปฏิบัติงาน การสร้างเครือข่ายพันธมิตรร่วมกัน

ความต่อเนื่อง

คณะวิจัยมีการติดตามผลการดำเนินงานสม่ำเสมอ และประสานความร่วมมือกับกลุ่ม/องค์กร

เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ

มีอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ กระดาษ ปากกา

	ห้องประชุมในชุมชน และเครื่องเสียง
บุคคลที่เกี่ยวข้อง	มีบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ช่วยนักวิจัย ผู้นำชุมชน สมาชิก และผู้นำเครือข่ายสหกรณ์
สถานที่/ศูนย์ประสานงาน	ใช้ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดภูเก็ต และที่ทำการเครือข่ายสหกรณ์เป็นศูนย์กลาง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	มีหน่วยงานสนับสนุนส่งเสริม ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ททท. ส่วนราชการด้านเศรษฐกิจสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว/มัคคุเทศก์/งานบุคคล

กระบวนการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต คณะวิจัยได้มุ่งเน้นการสร้างผู้นำชุมชนและการพัฒนาเครือข่ายสหกรณ์ในกลุ่มประเภทเดียวกัน และต่างกัน ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานด้านสหกรณ์และประเมินความสนใจของผู้เข้าร่วมขบวนการสหกรณ์

ระยะที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาความยากจน

ระยะที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหา และการกำหนดทิศทางในการเชื่อมโยงเครือข่าย

ระยะที่ 4 การนำแผนไปทดลองปฏิบัติ และการสร้างแรงกระตุ้น

ระยะที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล

กิจกรรมที่ปฏิบัติงาน ระหว่างเดือน กันยายน 2548 ถึง สิงหาคม 2549

คณะทำงานโครงการวิจัยฯ ได้ปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ ในช่วงระหว่างเดือนกันยายน 2548 ถึงเดือน สิงหาคม 2549 ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 การศึกษาสถานการณ์และบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่มองค์กรในชุมชนในเขตพื้นที่ (ระหว่างเดือนกันยายน – ธันวาคม 2548)

ช่วงที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์ปัญหา และการแก้ไขปัญหาความยากจน

ช่วงที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดทิศทางในการเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรสหกรณ์

การดำเนินงานในช่วงที่ 1 – 3 ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานบทบาทของหน่วยงานต่างๆในการดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ ทั้งที่เป็นนิติบุคคล และที่ไม่เป็นนิติบุคคล พร้อมทั้งการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนา กลุ่ม องค์กรชุมชน และการสร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต มีผลการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
1.การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาขบวนการสหกรณ์และเครือข่าย	3 - 4 ก.ย.48 สหกรณ์จังหวัดภูเก็ต	8 คน	-เกิดแนวร่วมสร้างสรรค์ของนักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานสนามในการสร้างขบวนการสหกรณ์
2.การศึกษาสถานการณ์บทบาทของการดำเนินงานสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่ 3 อำเภอ	10 - 11 ก.ย.48 ชุมชนราไวย์ อ.เมือง	56 คน	-เกิดความรู้ ความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันของขบวนการสหกรณ์ จ.ภูเก็ต
3.การตรวจสอบข้อมูลคนจนจดทะเบียนสมาชิกสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	12 - 23 ก.ย. 48 พัฒนาชุมชนจังหวัด สหกรณ์จังหวัด 3 อำเภอ	1,200 ครั้งเรือน	-เก็บรวบรวมข้อมูลคนคนในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ 103 หมู่บ้าน และการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือของราชการ
4.การจัดเวทีสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงเครือข่ายสุขภาพและผู้สูงอายุ	24 - 25 ก.ย. 48 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	52 คน	-ได้รูปแบบ กิจกรรมและขบวนการเครือข่ายสุขภาพและผู้สูงอายุ 3 อำเภอ
5.การจัดเวทีสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์และกลุ่มอาชีพ OTOP	1 - 2 ต.ค. 48 โรงแรมเอส ที	46 คน	-ได้รูปแบบเครือข่ายกิจกรรมและความร่วมมือระหว่างสหกรณ์กับกลุ่มอาชีพ

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
6.การจัดเวทีเครือข่ายสหกรณ์ เครดิตยูเนียน จังหวัดภูเก็ต และการจัดเตรียมการจัด วันเครดิต ยูเนียนสากลใน ประเทศไทย	10 - 11 ต.ค. 48 สหกรณ์เครดิต ยูเนียนรัชฎา จังหวัดภูเก็ต	25 คน	-ศึกษาเรียนรู้การดำเนินงาน สหกรณ์เครดิตยูเนียนและ การสร้างเครือข่ายแนวร่วม ระดับภูมิภาคและ ระดับประเทศ
7.การจัดทำกรอบทิศทาง พัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด	15 - 16 ต.ค. 48 สหกรณ์จังหวัด ภูเก็ต	16 คน	-กำหนดกรอบทิศทาง พัฒนาเครือข่าย ได้แก่ เครือข่าย OTOP เกษตร ยั่งยืน กีฬา สุขภาพและ ผู้สูงอายุ หมู่บ้านเศรษฐกิจ ชุมชนพึ่งตนเอง ผู้ประกอบ อาชีพบริการ ท่องเที่ยว
8.การเข้าร่วมขบวนการ สร้างเครือข่ายสหกรณ์ในเขต พื้นที่จังหวัดภูเก็ต	17 - 18 ต.ค. 48 ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและ นันทนาการจังหวัด ภูเก็ต	60 คน	-การประชุมสร้างความ เข้าใจและเข้าร่วมการสร้าง เครือข่ายสหกรณ์โดยความ สมัครใจ 6 เครือข่าย
9.การสนับสนุนการสร้าง พันธมิตรการเชื่อมโยง เครือข่าย OTOP และหมู่บ้าน เพื่อการท่องเที่ยว	24 - 25 ต.ค. 48 ศาลากลางจังหวัด และอำเภอเมือง ภูเก็ต	40 คน	-เกิดการเชื่อมโยงหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว และการบริโภคสินค้า ชุมชน
10.การสนับสนุนสร้าง พันธมิตรการเชื่อมโยง เครือข่ายการกีฬา สุขภาพและ ผู้สูงอายุ	29 - 31 ต.ค. 48 สนามกีฬาสุระกุล	60 คน	-การเตรียมการจัดงาน มหกรรมสุขภาพดี ใน วันที่ 23 พ.ย. 48 ที่สะพาน หิน

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
11.การสนับสนุนสร้าง พันธมิตรการเชื่อมโยง เครือข่ายธุรกิจการ ท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยว	3 - 4 พ.ย. 48 ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและ นันทนาการจังหวัด	40 คน	-การจัดเตรียมการส่งเสริม การท่องเที่ยวชุมชนและ การบริการประทับใจ
12.การสรุปการดำเนินงานวัน เครดิตยูเนี่ยนสากล ประจำปี 2548 ที่จังหวัดเชียงใหม่	8 - 12 ธ.ค. 48 จังหวัดภูเก็ต เชียงใหม่	130 คน	-การประเมินผลการเข้า ร่วมงานวันเครดิต ยูเนี่ยน สากล และรับเป็นเจ้าภาพ จัดวันเครดิตยูเนี่ยนสากล
13.การร่วมเวทีเรียนรู้การสร้าง พันธมิตรเชื่อมโยงเครือข่าย จังหวัด	21 - 22 พ.ย. 48 แหลมพรหมเทพ	50 คน	-วางแผนปฏิบัติการสร้าง เครือข่ายพันธมิตรและการ สนับสนุนกิจกรรมสัมพันธ์
14.การติดตามผลการสร้าง เครือข่ายพันธมิตรสุขภาพดี	23 พ.ย. 48 สนามสะพานหิน	1,200 คน	-สมาชิกเครือข่ายกีฬา สุขภาพ ผู้สูงอายุ และ เครือข่ายพันธมิตร ร่วม กิจกรรมสร้างสุขภาพดี
15.การติดตามผลการสร้าง เครือข่ายพันธมิตร OTOP และ หมู่บ้านท่องเที่ยว	28 - 29 พ.ย. 48 ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและ นันทนาการจังหวัด ภูเก็ต และ อบต. ราไวย์ อ.เมือง	45 คน	-ได้รูปแบบการเชื่อมโยง เครือข่ายที่เป็นรูปธรรมและ มีกิจกรรมต่อเนื่อง สามารถ นำเป็นต้นแบบของ เครือข่ายพันธมิตรได้
16.การติดตามผลการสร้าง เครือข่ายพันธมิตรการ ท่องเที่ยวและธุรกิจบริการ ท่องเที่ยว	22 - 23 ธ.ค. 48 ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและ นันทนาการจังหวัด ภูเก็ต และ อบจ.	45 คน	-ได้รูปแบบการเชื่อมโยง เครือข่ายการท่องเที่ยวที่ เป็นรูปธรรม มีกรอบ แผนงาน/โครงการแบบ บูรณาการ และมีกิจกรรม ต่อเนื่อง สามารถนำเป็น ต้นแบบของเครือข่าย พันธมิตรได้

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
17.การสร้างพันธมิตรภาคีจากหน่วยงานภายนอกพร้อมพลังสร้างสรรค์พันธมิตรเครือข่าย ขบวนการ สหกรณ์ชุมชน	24 - 26 ธ.ค. 48 บริเวณหาดป่าตอง หาดกมลา และไม้ ขาว จังหวัดภูเก็ต	520 คน	-เครือข่ายพันธมิตรขบวนการสหกรณ์ร่วมกันจัดกิจกรรมรำลึก 1 ปี สีนามิร่วมกัน พร้อมจัดบริการพาหนะสินค้าชุมชน และอาหารเพื่อสุขภาพร่วมกับทางราชการและภาคเอกชน
18.การประเมินผลการสร้างพันธมิตรเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ ครั้งที่ 1	27 ธ.ค. 48 สหกรณ์จังหวัด	60 คน	-สรุปผลงานการสร้างเครือข่ายพันธมิตรขบวนการ สหกรณ์ในรอบ 4 เดือน และวางแผนปฏิบัติงานระยะที่ 2 (เดือนมกราคม - เมษายน 2549)
19. การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานการพัฒนาขบวนการ สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	28 ธ.ค. 48 สหกรณ์จังหวัด	12 คน	-จัดทำเอกสาร รายงานผลการดำเนินงานพัฒนาขบวนการสหกรณ์

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยชุมชน

1. การศึกษาจากข้อมูลเอกสาร โดยการค้นคว้าจากเอกสารของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดภูเก็ต สำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต พาณิชยจังหวัดภูเก็ต และสำนักงานจังหวัดภูเก็ต เพื่อรวบรวมข้อมูลและสถิติที่สำคัญในการรายงานผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน และเป็นข้อมูลประกอบในการจัดทำรายละเอียดเปรียบเทียบผลการศึกษาวิจัย

2. การศึกษาแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยคณะวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัยได้เข้าไปศึกษารายละเอียดกิจกรรมร่วมกับผู้นำชุมชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดเวลาพบกับชุมชนไว้ล่วงหน้า และการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมจากผู้นำชุมชนที่เข้าไปดำเนินงานด้านการส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ส่วนใหญ่จะใช้ช่วงเวลาค่ำ เนื่องจากประชาชนเลิกจากการทำงานและการประกอบอาชีพแล้ว

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ระยะที่ 2 ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นที่ 4 – 5 ได้แก่ การสร้างเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ และการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือในการสร้างขบวนการสหกรณ์
การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ระยะที่ 2 (ระหว่างเดือน,มกราคม - สิงหาคม 2549)

ผู้วิจัย ได้ดำเนิน ได้ศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมที่ได้ดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรต่างๆ แล้ว ได้กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานในช่วงระยะที่ 2 ดังนี้

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
1.การสรุปบทวนกรอบทิศทางการพัฒนาเครือข่ายองค์กร/กลุ่ม/สหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	3 – 5 ม.ค. 49 สหกรณ์จังหวัดภูเก็ต	90 คน	-เกิดแนวร่วมสร้างสรรค์ของนักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานสนามในการสร้างเครือข่ายสหกรณ์
2.การติดตามข้อมูลการแก้ไขปัญหาความยากจน	8 – 31 ม.ค. 49 อ.เมือง กะทู้ ถลาง	พื้นที่ 3 อำเภอ	ตรวจสอบทะเบียนคนยากจนให้ความช่วยเหลือ
3.การตรวจสอบข้อมูลคนจนจดทะเบียนสมาชิกสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	12 – 21 ก.พ. 49 พัฒนาชุมชนจังหวัดสหกรณ์จังหวัด 3 อำเภอ	1,200ครัวเรือน	-เก็บรวบรวมข้อมูลคนคนในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ 103 หมู่บ้าน และการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือของราชการ
4.การจัดเวทีสร้างพันธมิตรระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชน OTOP และวิสาหกิจชุมชน	24 – 25 ก.พ. 49 สำนักงานสหกรณ์จังหวัด	52 คน	-ได้รูปแบบ กิจกรรมและขบวนการเครือข่ายOTOP
5.การจัดเวทีสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์และกลุ่มอาชีพ OTOP	1 – 2 มี.ค. 49 โรงแรมเอส ที	46 คน	-ได้รูปแบบเครือข่ายกิจกรรมและความร่วมมือระหว่างสหกรณ์กับกลุ่มอาชีพ
6.การจัดเตรียมการจัดวันเครดิต ยูเนียนสากลในประเทศไทย	10 – 11 มี.ค. 49 สหกรณ์เครดิต ยูเนียนรัชฎา	25 คน	-การสร้างเครือข่ายแนวร่วมระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
7.การสรุปบททวนกรอบทิศทางการพัฒนาเครือข่ายองค์กร/กลุ่ม/สหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	3 – 5 มี.ค. 49 สหกรณ์จังหวัดภูเก็ต	68 คน	-เกิดแนวร่วมสร้างสรรค์ของนักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานสนามในการสร้างเครือข่ายขบวนการสหกรณ์
8.การประชุม CEO ร่วมกับราชการ เอกชนส่งเสริมกิจการสหกรณ์	8 – 9 มี.ค. 49 ชุมชนราไวย์ อ.เมือง	56 คน	-เกิดแนวร่วมในการวางแผนงาน/โครงการขบวนการสหกรณ์
9. การสร้างเครือข่ายพันธมิตรร่วมกับจังหวัดปัตตานี	15 – 17 เม.ย. 49 พัฒนาชุมชนจังหวัด สหกรณ์จังหวัด 3 อำเภอ	200 คน	-สร้างแนวร่วมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และ กิจการสหกรณ์ชุมชน
10. การจัดเวทีสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงเครือข่ายOTOP เพื่อการท่องเที่ยว	24 - 25 เม.ย. 49 สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด	52 คน	-ได้รูปแบบ กิจกรรมและขบวนการเครือข่าย OTOP เพื่อการท่องเที่ยว
11.การจัดเวทีสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์	1 - 2 พ.ค. 49 โรงแรมเอส ที	46 คน	-ได้รูปแบบเครือข่ายกิจกรรมและความร่วมมือระหว่างสหกรณ์
12. การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์บริการ	10 - 11 พ.ค. 49 สหกรณ์เครดิต ยูเนี่ยนรัชฎา จำกัด จังหวัดภูเก็ต	25 คน	-ศึกษาเรียนรู้การสร้างเครือข่ายแนวร่วมสหกรณ์บริการรถรับจ้างอาหารของที่ระลึก และสินค้า OTOP

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
13.การสรุปบทวนกรอบทิศ ทางการพัฒนาเครือข่าย องค์กร/กลุ่ม/สหกรณ์ในเขต พื้นที่จังหวัดภูเก็ต	3 – 5 มิ.ย. . 49 สหกรณ์จังหวัด ภูเก็ต	68 คน	-เกิดแนวร่วมสร้างสรรค์ ของนักวิจัยและผู้ปฏิบัติงาน สนามในการสร้างเครือข่าย ขบวนการสหกรณ์
14.การจัดเวทีการดำเนินงาน สหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรชุมชน ร่วมกับเครือข่ายวิสาหกิจ ชุมชน อุตสาหกรรม	15 – 16 มิ.ย. 49 ชุมชนราไวย์ อ.เมือง	56 คน	-เกิดความรู้ ความเข้าใจ ระบบการออมของ ขบวนการสหกรณ์ ภูเก็ต
15. การเสริมความรู้สหกรณ์ บริการรถยนต์ลีมูซีน สมาชิก สหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรในพื้นที่ จังหวัดภูเก็ต	12 – 25 มิ.ย. 49 สหกรณ์จังหวัด 3 อำเภอ	135 ครั้วเรือน	-พัฒนาความรู้ ความสามารถในการบริการ ประทับใจ และสร้าง มาตรฐานการบริการรถ รับจ้างลีมูซีน
16. การจัดเวทีสร้างความ เข้าใจระหว่างกลุ่ม/องค์กร ชุมชนในการเชื่อมโยง เครือข่ายสุขภาพและผู้สูงอายุ	24 - 25 มิ.ย. 49 สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด	52 คน	-ได้รูปแบบ กิจกรรมและ ขบวนการเครือข่ายสุขภาพ และผู้สูงอายุ 3 อำเภอ
17.การจัดเวทีสร้างกิจกรรม การตลาดระหว่างกลุ่ม/องค์กร ชุมชนในการเชื่อมโยง เครือข่ายสหกรณ์และกลุ่ม อาชีพ OTOP	1 - 2 ก.ค. 49 โรงแรมเอส ที	46 คน	-ได้รูปแบบเครือข่ายการตลาด และความร่วมมือระหว่าง สหกรณ์กับกลุ่มอาชีพ
18.การจัดเวทีเครือข่าย สหกรณ์ จัดเตรียมการจัดวัน เครดิตยูเนียนสากลใน ประเทศไทย	10 – 12 ก.ค. 49 สหกรณ์เครดิต ยูเนียนรัชฎา จังหวัดภูเก็ต	25 คน	-การสร้างเครือข่ายแนวร่วม ระดับภูมิภาคและ ระดับประเทศ

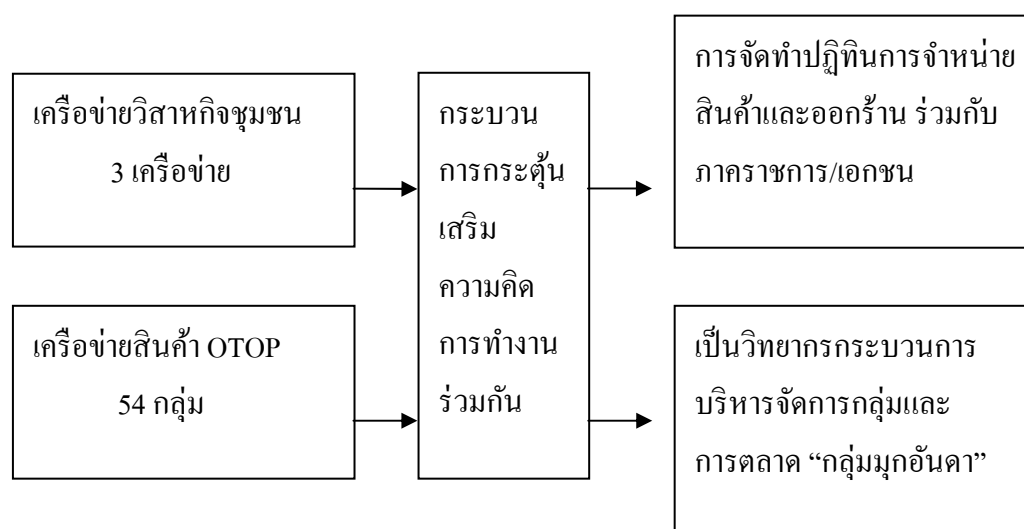
กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
19.การสรุปบทวนกรอบทิศทางการพัฒนาเครือข่ายองค์กร/กลุ่ม/สหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	1 – 3 ส.ค. 49 สหกรณ์จังหวัดภูเก็ต	68 คน	-เกิดแนวร่วมสร้างสรรค์ของนักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานสนามในการสร้างเครือข่ายขบวนการสหกรณ์
20.การจัดเวทีการดำเนินงานสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่	15 – 17 ส.ค. 49 ชุมชนราไวย์ อ.เมือง	56 คน	-เกิดความรู้ ความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันของขบวนการสหกรณ์ จ.ภูเก็ต
21.การสร้างเครือข่ายเชิงประจักษ์สมาชิกสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	19 – 25 ส.ค. 49 พัฒนาชุมชนจังหวัด สหกรณ์จังหวัด อบต. ศูนย์การ ท่องเที่ยว กีฬาฯ	30 คน	-การนำเสนอผลการสร้างเครือข่ายเชิงประจักษ์ที่กรุงเทพฯ และศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือของราชการ
23.การจัดเวทีสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์กับ 36 จังหวัด	1 – 2 ก.ย. 49	4 คน	-ได้รูปแบบเครือข่ายกิจกรรมและความร่วมมือระหว่างสหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน
24. การถ่ายทำสารคดีการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ไทยให้ยั่งยืนร่วมกับสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 ภูเก็ต และสื่อมวลชน	1 – 11 ก.ย. 49 สหกรณ์เครดิต ยูเนียนรัชฎา จังหวัดภูเก็ต อบต. รัชฎา เกาะโหลน	25 คน	-การสร้างเครือข่ายแนวร่วมระดับภูมิภาคและระดับประเทศ
25. การปรับปรุงเนื้อหารายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อเสนอแนะของคณะวิจัยส่วนกลาง	1 - -30 ก.ย. 49	35 คน	- การแก้ไขรายละเอียดโครงการคำแนะนำของคณะวิจัยส่วนกลาง และจัดทำเป็นรูปเล่มเผยแพร่สู่สาธารณชน

การวางแผนพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในระยะที่ 2

คณะวิจัย ได้เสริมตัวเร่งในขบวนการสหกรณ์ ควบคู่กับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ และการกระตุ้น/สนับสนุนการสร้างพันธมิตรเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์ โดยคณะวิจัยได้นำผลการศึกษาศาสนาการณณ์และบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต มาศึกษาวิเคราะห์ พร้อมทั้งจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการสร้างเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ ตามกิจกรรมที่ได้มีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ โดยผู้วิจัยได้นำกระบวนการองค์ความรู้ทางชุมชน เข้ามาผสมผสานกับแนวคิดใหม่ที่ผ่านความเห็นชอบขององค์กรชุมชนในรูปแบบต่างๆ โดยมีตัวเร่งกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปผสมผสานการสร้างกระบวนการ พัฒนาเพื่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเสริมตัวเร่งโดยการนำรูปแบบธุรกิจการตลาด เข้าไปสัมพันธ์กับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และกิจการสหกรณ์และการบูรณาการชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัย ได้ร่วมประชุมสัมมนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มสินค้า OTOP ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และที่ประชุมได้เสนอให้เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน 3 กลุ่ม และกลุ่มสินค้า OTOP จำนวน 54 กลุ่ม เข้าร่วมโครงการ โดยผู้วิจัย ได้เสริมตัวเร่ง โดยได้เชื่อมโยงกับสมาคมผู้นำอาชีพก้าวหน้า(สิงห์ทอง)ภาคกลาง และห้างสรรพสินค้า โดยเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทำหน้าที่บริหารจัดการการตลาด

ตาราง การเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกับธุรกิจการตลาด

การเสริมตัวเร่งการสร้างเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชน ดำเนินโดยผู้วิจัยได้นำประสบการณ์ของตนในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และสินค้า OTOP มาปรับใช้ โดยมีสมมุติฐานที่ว่า “ การที่จะให้ประชาชนได้เรียนรู้ที่ดีที่สุด จะต้อง

- ๑ ให้เริ่มจากความสนใจ ของสมาชิก โดยมติดความเห็นชอบของกรรมการ
- ๒ ให้ทดลองทำดูก่อน แล้วค่อยแนะนำสิ่งที่บกพร่อง ยกย่องสิ่งที่ดีอยู่แล้ว
- ๓ ให้ขอความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อสรุปร่วม
- ๔ ให้ดำเนินงานตามที่ได้ตกลงร่วมกัน และไม่ละเลยเสียงส่วนน้อย
- ๕ ให้ดำเนินการตามขั้นตอนก่อน และค่อยแก้ไข ปรับปรุง ให้เหมาะสม
- ๖ ให้ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานจากคนรอบข้าง
- ๗ ให้วัดผลงาน และผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
- ๘ ให้ชมเชย และยกย่องบุคคลที่ทำงาน ด้วยความภูมิใจ

นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ทีม มุกอันดา ซึ่งเป็นทีมปฏิบัติการของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างขบวนการสหกรณ์ในการฝึกอบรม/สัมมนากิจการสหกรณ์และการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน/ OTOP ในพื้นที่ต่างๆ ทำให้ประชาชนในพื้นที่เริ่มเกิดการยอมรับในความรู้ความสามารถของผู้นำชุมชน ทีมมุกอันดา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการสร้างภาวะความเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ ที่เกิดขึ้นจากชุมชนเอง โดยอาศัยความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ผนวกกับวิวัฒนาการทางการศึกษาและเทคโนโลยีที่เหมาะสม มาปรับใช้ร่วมกัน ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งมั่นคง

บทที่ 4

การเชื่อมโยงเครือข่ายขบวนการสหกรณ์

การวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นในระดับต่างๆ

จากการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการวิจัยโครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ตั้งแต่ระยะต้น จนถึงระยะสุดท้าย 5 ขั้นตอน ได้ดำเนินงานเป็นไปตามแผนงาน/โครงการ และกิจกรรม ควบคู่กับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดขบวนการสหกรณ์ในทุกรูปแบบ โดยมีผลโดยภาพรวมในระดับต่างๆ จึงขอเสนอผลการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

บทเรียนจากการศึกษาเรียนรู้ขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตก่อนเริ่มโครงการ

ผู้ศึกษาวิจัย ได้เก็บรวบรวมเอกสารจากสื่อสารสนเทศ และการเข้าไปสัมภาษณ์หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จากส่วนราชการ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 22 หน่วยงาน ประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด	10 แห่ง
- เทศบาลนคร เทศบาลตำบล	2 แห่ง
- ส่วนราชการ	6 แห่ง
- ภาคเอกชน	4 แห่ง

และได้จัดประชุมคณะทำงานที่เกี่ยวข้อง 3 ครั้ง เพื่อศึกษา ทบทวนข้อมูลที่ค้นพบว่า การส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชน มีลักษณะการบริหารจัดการองค์กรที่สำคัญ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามกรอบ นโยบายและภารกิจของหน่วยงาน ในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มองค์กรของแต่ละหน่วยงานที่ได้จัดตั้งขึ้น ดังจะเห็นได้จาก สำนักงานเกษตรจังหวัดจะส่งเสริมกิจกรรมชุมชน ผ่านกลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร(ต่อมาได้โอนงานและภารกิจให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดรับผิดชอบ) โดยมีกิจกรรมหลักในการเสริมสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ การจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และการส่งเสริม/สาธิตการเพาะปลูกพืชที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่ต้องปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่างๆในการเสริมสร้างเศรษฐกิจและความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ที่สนับสนุนส่งเสริมให้กลุ่ม/องค์กรชุมชน ที่มีการรวมตัวกัน ที่ยังไม่ได้รับการรับรองจากทางราชการ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล ขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้ดำเนินงานตามกรอบ นโยบายและภารกิจของหน่วยงาน ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน ที่ให้การสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาเด็ก เยาวชน สตรี กลุ่มอาชีพ อาสาพัฒนา เครือข่ายองค์กรชุมชนระดับตำบล กรมส่งเสริมสหกรณ์ สนับสนุน ส่งเสริมกลุ่ม องค์กรชุมชน ที่ร่วมกันในรูปขอบสหกรณ์ โดยการจดทะเบียนให้ตามกฎหมายสหกรณ์ 6 ประเภท และในปี 2548 ได้รับสหกรณ์เครดิตยูเนียน จำกัด เป็นสหกรณ์ประเภทที่ 7 ตามกฎหมายสหกรณ์

2. การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และวาระแห่งชาติ โดยรัฐบาล พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้มีนโยบายประชานิยมในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการสนับสนุนงบประมาณในรูปของกองทุนให้กับหมู่บ้านและชุมชน เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาปากท้อง และการพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน ตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการ SME นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกร และสมาชิกสหกรณ์ ที่ประสบปัญหาการเงิน รวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อขอสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ธนาคารออมสิน มาประกอบการทางธุรกิจชุมชน ทำให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนมีการขึ้นทะเบียนมากขึ้น ทำให้รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ สามารถติดตามประเมินผล และปรับนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้รวดเร็วขึ้น

3. การดำเนินงานภายใต้ภาวะทางธรรมชาติของชุมชน ที่คิด ริเริ่ม และดำเนินการด้วยชุมชนเอง และที่หน่วยงานรัฐ เอกชน สนับสนุนให้บางส่วนหรือผลักดัน เป็นกลุ่ม/องค์กรที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีปัญหา ความต้องการตามลักษณะอาชีพ การศึกษา หรือเป็นการเฉพาะกิจ และได้พัฒนามาสู่การรวมตัวกันเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง ที่เห็นได้ชัด ได้การกำเนิดของการระดมทุนหมู่บ้าน หรือกองทุนชุมชน ธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มอาชีพ เครือข่ายชุมชนตำบลรายวัย เครือข่ายกลุ่มবাদิคำบลป่าดลอก และเครือข่าย HOME STAY ตำบลไม้ขาว ที่มีการรวมตัวกัน แต่ยังไม่มีการเรียบแบบแผนที่ชัดเจน ต่อมาได้มีการนำความรู้และเทคนิควิธีการบริหารจัดการ มาปรับใช้ ทำให้กลุ่มมีความน่าเชื่อถือ และยอมรับจากหน่วยงานและชุมชน

**จุดระเบิด จากภายใน ใช้แนวร่วม
ชุมชนรวม กิจกรรม ที่หลากหลาย
สร้างพันธมิตร พิชิตงาน สานใจกาย
จุดมุ่งหมาย คลายปัญหา พัฒนาสหกรณ์**

สรุปผลการดำเนินงานเสริมขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ระยะที่ 1 (ระหว่างเดือน กันยายน - ธันวาคม 2548)

การดำเนินงานส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นให้องค์กรชุมชน/และกลุ่มกิจกรรมเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน โดยมีทีมนักวิจัย เข้าไปร่วมสังเกตการณ์และจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูล ความคิด และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่จะไม่ได้จัดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากกลุ่ม/กิจกรรม ส่วนใหญ่ เป็นชาวบ้านที่มีการศึกษาน้อย และไม่มีประสบการณ์ในการเขียนรายงาน แต่ทุกครั้งที่มีการประชุม อบรมและดำเนินกิจกรรม จะมีการจดรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม/ร่วมกิจกรรม และมีรูปถ่ายหรือผลงานที่ปรากฏชัดแจ้ง โดยทีมวิจัยได้เข้าไปร่วมเก็บ วิเคราะห์ข้อมูล และศึกษากระบวนการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ทำให้ทราบถึงความเป็นมา ลักษณะกิจกรรม ผลงาน และองค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และข้อจำกัดที่เกิดขึ้น เพื่อเตรียมการที่จะนำมาใช้เป็นต้นแบบในการสร้างกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาขบวนการสหกรณ์ให้เกิดขึ้นกับชุมชน โดยมีรายละเอียดสิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาสถานการณ์ในภาพรวมของสหกรณ์ที่จดทะเบียน และที่ไม่ได้จดทะเบียน ดังนี้

สิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ในภาพรวมของสหกรณ์ที่จดทะเบียน

คณะศึกษาวิจัย ได้เข้าร่วมสังเกตและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในสถานการณ์ของกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ได้ค้นพบและได้เรียนรู้ประสบการณ์จากการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชนในภาพรวม โดยอาจแยกได้ออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. สถานการณ์ในการรวมของการส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ในกลุ่มสหกรณ์ที่จดทะเบียน ตามกฎหมายสหกรณ์

จังหวัดภูเก็ต ได้ดำเนินการจัดตั้งและพัฒนาสหกรณ์ ในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ จำนวน 38 สหกรณ์ ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตร 8 สหกรณ์ สหกรณ์ประมง 1 สหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์ 18 สหกรณ์ สหกรณ์ร้านค้า 4 สหกรณ์ และสหกรณ์บริการ 7 สหกรณ์ และในปี 2548 ได้ยกฐานะสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งเดิมเป็นประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ ขึ้นเป็นสหกรณ์ประเภทที่ 7 จำนวน 4 สหกรณ์ มีสมาชิกรวม 15,374 ครอบครัว เงินทุนดำเนินการ 1,703,638,515.60 บาท และได้มีแนวโน้มที่จะขยายการจัดตั้งสหกรณ์บริการ ขึ้นอีก 2 แห่ง ในปี 2549 ได้แก่ สหกรณ์บริการรถแท็กซี่ บขส. ภูเก็ต จำกัด และสหกรณ์สร้างสรรค์ศิลปะแห่งประเทศไทย จำกัด

2. สหกรณ์จังหวัด ได้ริเริ่มการพัฒนาธุรกิจชุมชน ตามโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูป ข้าว อาหารจากสมุนไพร ปศุสัตว์ ประมง ไม้ เส้นใย จากพืชและสัตว์ จำนวน 7 กลุ่ม ที่ผ่านการคัดเลือกจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ และนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานธุรกิจชุมชน โดยได้มีการจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้การผลิตและการบริหารจัดการตลาดร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

3. สหกรณ์จังหวัด ได้ริเริ่มการสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดกลุ่มอาชีพสหกรณ์ จังหวัดภูเก็ต มาปรับใช้ในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยสหกรณ์จังหวัดได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพและการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ชุมชน (กลุ่มสตรีสหกรณ์ และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร) รวมจำนวน 15 กลุ่ม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 10 กลุ่ม (ข้อมูล วันที่ 21 ตุลาคม 2548) และได้ดำเนินการพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ ประจำปี 2548 จำนวน 7 กลุ่ม โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ และองค์กรระหว่างประเทศ

สิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ในภาพรวมของกลุ่ม/องค์กรชุมชนที่ไม่ได้จดทะเบียน

จากการศึกษาข้อมูลในเบื้องต้น ของการจัดตั้งและพัฒนา กลุ่ม/องค์กรชุมชนที่ไม่ได้จดทะเบียนพบว่า มีอยู่จำนวนน้อย เนื่องจาก การส่งเสริมอาชีพและกิจกรรมชุมชนของส่วนราชการที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะจัดตั้งและพัฒนาทุกพื้นที่ ทำให้กลุ่มทางธรรมชาติส่วนใหญ่เข้ามาพร้อมกับกลุ่มทางราชการ ส่วนการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากชุมชนเองส่วนใหญ่ จะเกิดจากการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายชุมชน ในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนหรือเป็นพี่เลี้ยงในบางเรื่อง ได้แก่ การส่งเสริมการจำหน่ายสินค้า การฝึกอบรมและพัฒนาการบริหารจัดการ ส่วนการจัดหาแหล่งทางการตลาด เครือข่ายชุมชนเริ่มเข้ามาดำเนินการเองบ้าง เช่น การจัดงานจำหน่ายสินค้า OTOP ในงานกาชาด และงานวันที่ 5 ธันวาคม 2548 ทั้งนี้เนื่องจากเครือข่ายมีความคิดริเริ่มที่จะเข้ามาบริหารจัดการเอง ไม่ต้องการเป็นภาระของทางราชการ

นอกจากนี้ การที่มีภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการ SMEs เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม/เครือข่าย ที่มีวิสัยทัศน์ที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มชุมชน ทำให้เครือข่ายสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดแบ่งพื้นที่ขาย และการร่วมออกร้านในงานต่างๆ ได้ ทั้งนี้ เพราะมีการบริหารจัดการกลุ่มและการประชาสัมพันธ์ที่ดี ดังนั้นจะเห็นได้จากการเข้ามามีบทบาทของเครือข่ายร้านค้าชุมชน OTOP ที่มีผู้ประกอบการสินค้าชุมชน ร้านพรทิพย์ ร้านแม่จู้ และร้านกรทอง เข้ามาร่วมบริหารงาน ทำให้กลุ่มได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการบริหารจัดการไปพร้อมกัน ซึ่งต่อมา ได้รวมตัวกันจดทะเบียนเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายสินค้า OTOP จังหวัดภูเก็ต

ในเวลาต่อมา โดยการริเริ่มของชุมชนและการศึกษาเรียนรู้จากเวทีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของ คณะวิจัย

การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมงานตามกรอบนโยบายและภารกิจของหน่วยงาน โดยใช้ การวิเคราะห์ระบบองค์กร (SWOT)

คณะศึกษาวิจัย ได้เข้าร่วมประชุม และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาและส่งเสริม อาชีพ ตลอดทั้งการเข้าร่วมประชุมกับสมาชิกสหกรณ์ประเภทต่างๆ จำนวน 5 ครั้ง และได้รับ ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นจากกลุ่มกิจกรรมต่างๆในการส่งเสริมงานของหน่วยงานราชการต่างๆ ตลอด ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2548 ดังนี้

จุดแข็ง

1. หน่วยงานที่มีการจัดตั้งและสนับสนุนกิจกรรมกลุ่ม/องค์กรชุมชนมาเป็นเวลานาน และมีเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ ระดับอำเภอ จะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการ สร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชน ได้ดีกว่าหน่วยงานที่มีทีมปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดหรือส่วนกลาง ดังจะเห็น ได้จาก สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จะมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานระดับตำบล ประจำสำนักงานพัฒนา ชุมชนอำเภอทุกอำเภอทั่วประเทศ ทำให้หน่วยงานของรัฐ สามารถบริหารสั่งการ และให้การสนับสนุน การพัฒนาองค์กรชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และองค์กรชุมชนสามารถเกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ในการ สร้างเครือข่ายพันธมิตรได้สำเร็จได้ครอบคลุมมากกว่า เช่น การสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิตของจังหวัดภูเก็ต ที่มีการดำเนินงานมากกว่า 20 ปี ปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์ฯ จำนวน 29 กลุ่ม สมาชิก 2,747 คน เงินทุนสัจจะ 16,548,740 บาท (สำรวจ ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2548) โดยเงิน ส่วนใหญ่นำไปให้สมาชิกกู้ยืมประกอบอาชีพและช่วยเหลือความเดือดร้อน นอกจากนี้เงินรายได้หรือ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ได้นำไปแบ่งปันให้กับสมาชิกและจัดสวัสดิการสังคมให้กับสมาชิกและบริการ สาธารณะ นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์ฯ ยังมีการดำเนินกิจกรรมเครือข่าย ได้แก่ กิจกรรมการกู้ยืม ธนาคาร ข้าว สถานีบริการน้ำมัน โรงสี ยุ้งฉาง ลานตากผลผลิต และการดำเนินธุรกิจบริการ สามารถพัฒนาเป็น วิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง 7 กลุ่ม และมีเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับอำเภอ 2 กลุ่ม

2. คณะกรรมการและสมาชิก จะเกิดกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่ม/องค์กรมีการพัฒนาการ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ กลุ่มมีการเคลื่อนไหว และเกิดกิจกรรมต่างๆมากมาย ทั้งที่โดยรัฐบาลได้จัดหามาให้และที่ดำเนินการเอง เพราะการบริหารจัดการเริ่มในห้องักกรชุมชนคิด ริเริ่ม ดำเนินการได้ด้วยตนเองมากขึ้น เป็นการเรียนรู้ และพัฒนาไปสู่ขบวนการสหกรณ์ที่สมบูรณ์ในที่สุด เช่น การติดตามผลการปฏิบัติงานและการรายงาน

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ผลของกลุ่ม/องค์กร ทั้งในด้านการเงินและผลการดำเนินงานในรอบเดือน รอบปี นอกจากนี้ยังมีการประกวดกิจกรรมผลงาน ที่ทำให้เจ้าหน้าที่และกลุ่ม/กิจกรรม ได้เกิดการเรียนรู้และสร้างสัมพันธภาพในการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์ผลงานในการพัฒนา นอกจากนี้ยังเป็นการจัดระดับการพัฒนาของกลุ่ม/องค์กร เพื่อให้หน่วยงานรัฐสามารถให้การสนับสนุนได้อย่างเต็มที่ ดังจะเห็นได้จากการ จัดระดับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก้าวหน้า ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง และการจัดระดับสินค้า OTOP ตามประเภทสินค้า หนึ่งดาว ถึง 5 ดาว เป็นต้น

จุดอ่อน

1. การสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาของกลุ่ม/องค์กรชุมชนโดยหน่วยงานของรัฐที่ผ่านมา แต่ละหน่วยงานมีการดำเนินงานเป็นของตนเอง และไม่มีการนำกลุ่ม/กิจกรรมมาสร้างเป็นเครือข่ายพันธมิตรร่วมกัน แต่มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายภายในหน่วยงานเดียวกัน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีหรือได้รับข้อมูลจากการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรชุมชน เนื่องจากความไม่เข้าใจในระบบการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน เช่น กลัวว่าหน่วยงานของรัฐที่เคยให้การสนับสนุนจะหยุดให้ความช่วยเหลือ หรือหากมีหน่วยงานอื่นมาให้ความช่วยเหลือ จะต้องตั้งกลุ่ม และคณะกรรมการใหม่หรือไม่

อุปสรรค

1. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนกลุ่มองค์กรชุมชน มีกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน มีการตั้งกลุ่มและคณะกรรมการซ้อนกันในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน เจ้าหน้าที่บางหน่วยงานเลือกปฏิบัติที่จะให้การสนับสนุน เนื่องจากความใกล้ชิดกับผู้นำ หรือมีธุรกิจร่วมกัน เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจการท่องเที่ยว ทำให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนบางกลุ่มได้รับการสนับสนุนมาก หรือไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง
2. หน่วยงานรัฐขาดการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม/กิจกรรม เนื่องจากเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นตามหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน หน่วยงานอื่นจะไม่เข้าไปก้าวเข้าไปในการสนับสนุนข้ามหน่วยงาน
3. การถ่ายโอนอำนาจและภารกิจในการส่งเสริมกิจกรรมชุมชนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ขาดความชัดเจน และไม่มีความรู้หรือบุคลากรปฏิบัติงานในพื้นที่ จะมีผลต่อการทำให้กลุ่ม/องค์กรขาดความเชื่อมโยงในกิจกรรมต่างๆ เกิดการอยู่อย่างโดดเดี่ยว และกลุ่มสลายไปในที่สุด
4. การจัดตั้งและพัฒนาของกลุ่ม/องค์กรชุมชนของหลายหน่วยงานที่มีลักษณะกิจกรรมและการดำเนินงานที่เหมือนกัน ทำให้มีการจัดตั้งกลุ่มซ้ำซ้อนกันในลักษณะกิจกรรม เช่น มีการตั้งกลุ่ม

บาติกในหมู่บ้านเดียวกันหลายกลุ่ม ทำให้เกิดการขัดแย้ง และแย่งงานกันทำ นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนเกิดการแบ่งพักแบ่งพวก และขัดแย้งกัน

โอกาส

1. กลุ่ม/องค์กรชุมชนที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและจัดตั้งขึ้นมาเอง เริ่มเกิดการเรียนรู้ที่จะแสวงหาความร่วมมือ และงบประมาณสนับสนุนจากหลายส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มที่มีความเข้มแข็งมีน้อย ทำให้หน่วยงานภาครัฐแสวงหาความช่วยเหลือ เพราะเมื่อได้รับการสนับสนุนแล้ว สามารถบริหารจัดการและพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งได้เร็วกว่ากลุ่มอื่น ตัวอย่างเช่น นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง และหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ทำให้งบประมาณของหน่วยงานรัฐ สามารถให้การสนับสนุนชุมชนที่มีการพัฒนาการผลิตและการจัดการตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานรัฐกำหนดในการให้ความช่วยเหลือ ปัจจุบันมีการจัดตั้งเครือข่ายสินค้า OTOP ตามประเภทสินค้า 8 เครือข่าย และได้เริ่มดำเนินงาน

2. กลุ่ม/องค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็ง และมีเครือข่าย สามารถเชื่อมโยงกิจกรรม และงบประมาณ ในการส่งเสริมกิจกรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการนำเสนอโครงการเข้าแผนพัฒนาตำบลประจำปี แผน 3 ปี และแผนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ดังจะเห็นได้จากการเกิดขึ้นของเครือข่ายหมู่บ้านเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มสตรี และเครือข่ายชุมชนบ้านบางโรง รวมตัวกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ บ้านบางโรง ตำบลป่าตอก อำเภอดง โดยได้รับการสนับสนุนการจัดตั้งจากกองทุนชุมชนและหน่วยงานของรัฐ ปัจจุบันมีกิจกรรมร้านอาหารเรือนแพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ฯ

3. หน่วยงานรัฐสามารถตรวจสอบ และวางแผนงาน/โครงการในการสนับสนุนกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานรัฐได้จัดทำเบียนครัวเรือนยากจน (ตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน จปฐ.) การจัดระดับการพัฒนาของหมู่บ้าน(ตามเกณฑ์ ระดับการพัฒนาหมู่บ้าน กชช.2ค) การสำรวจฐานะเศรษฐกิจของกลุ่มประชากรในชุมชน และการจัดระดับกลุ่มอาชีพ กลุ่มสินค้า OTOP การรับรองมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม (มอก.)สินค้ามาตรฐานอุตสาหกรรมชุมชน (มอช.) การรับรองคุณภาพคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) การรับรองฮาลาล เป็นต้น

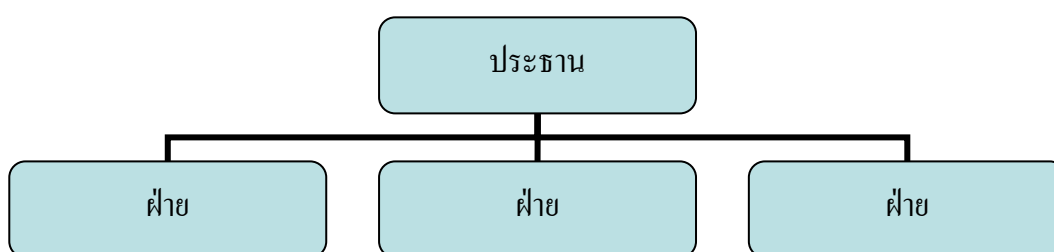
นวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์และธุรกิจชุมชน

1. ในเดือนธันวาคม 2548 เครือข่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้เข้าร่วมออกร้านจำหน่ายสินค้าในงาน 5 ธันวาคม และการจัดงานกาชาดจังหวัดภูเก็ต ที่บริเวณสะพานหิน โดยคณะกรรมการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ริเริ่มการบริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้ในการดำเนินธุรกิจชุมชนอื่นๆ

2. ในการส่งเสริมกิจการสหกรณ์เครดิตยูเนียน ของจังหวัดภูเก็ต ได้รับความไว้วางใจจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนเคหะรัชฎา จำกัด ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดภูเก็ต และองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต เป็นตัวแทนจังหวัดภูเก็ต ในการจัดการประชุมใหญ่สหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ประจำปี 2548 ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2548 และได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนภาคใต้ จัดการประชุมใหญ่สหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ประจำปี 2549 ระหว่างวันที่ 1 – 10 ธันวาคม 2549 คาดว่าจะมีสมาชิกจากทั่วประเทศมาร่วมประชุมและเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 10,000 คน โดยคณะทำงาน ได้จัดเตรียมการต้อนรับอย่างยิ่งใหญ่ ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี พร้อมทั้งได้เชื่อมโยงเครือข่ายกับส่วนราชการองค์กรชุมชน และภาคเอกชนในการจัดหาที่พัก พาหนะ การท่องเที่ยว และการเข้าร่วมกิจกรรมสหกรณ์ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2549 เป็นต้นไป

3. ความคิดริเริ่มการจัดการธุรกิจบริการ เชื่อมโยงเครือข่ายกับสหกรณ์อื่น โดยในการประชุมใหญ่สหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ที่จังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์เครดิตยูเนียนเคหะรัชฎา จำกัด ได้นำเสนอให้มีคณะกรรมการเครือข่ายสหกรณ์ภาคใต้ ร่วมกันจัดประชุมใหญ่สหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ประจำปี 2549 ขึ้น เพื่อสร้างประสบการณ์และการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว โดยจะจัดเส้นทางท่องเที่ยว และการเยี่ยมชมกิจกรรมของสหกรณ์ทุกประเภทในเขตพื้นที่ภาคใต้ ให้กับคณะสหกรณ์ที่จะมาร่วมประชุมใหญ่ พร้อมทั้งจะสนับสนุนให้สหกรณ์ทุกประเภทใน 14 จังหวัดภาคใต้ ร่วมกันจัดเตรียมกิจกรรมการส่งเสริมรายได้ และการบริการให้พร้อม เพื่อรองรับการท่องเที่ยวภาคใต้ ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2549 เป็นต้นไป

รูปแบบขององค์กรชุมชนที่แยกกันดำเนินงานเฉพาะกลุ่ม

สิ่งที่ได้จากการกระตุ้น ส่งเสริมการตลาด

1. เครือข่ายการตลาด เริ่มมีการตื่นตัวว่า องค์กรของตนมีคุณค่า และมีความสำคัญต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน โดยการมีตัวแทนเจรจาทางการค้า โดยการจัด ROAD SHOW และการออกร้านจำหน่ายสินค้าในเทศกาล และงานที่ทางราชการจัดขึ้น เช่น งานมหกรรม OTOP งานสุดยอดสินค้าชุมชน และงานมหัศจรรย์ของดี 4 ภาค เป็นต้น โดยเฉลี่ยมีงานที่ออกร้าน ประมาณ 15 วัน/เดือน มีร้านค้าเข้าร่วมโครงการ ประมาณ 40 ราย

2. การเสนอผู้นำอาชีพก้าวหน้า เข้ารับรางวัลพระราชทาน “สตรีผู้นำส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนไทย” เนื่องในวันแม่แห่งชาติ เพื่อส่งเสริมคุณความดีให้กับสตรีที่มีความรู้ ความสามารถในการผลิตและจำหน่ายขนมไทย และสร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัว ควบคู่กับการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม โดยจังหวัดภูเก็ต ได้เสนอสตรีผู้มีผลงานดีเด่น เข้าประกวด ได้แก่ นางปราริดา ผลสิงห์ และได้รับรางวัลประทานจากพระบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชธิดาตามาตุ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2549 ที่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล นนทบุรี ซึ่งเป็นแบบอย่างให้กับผู้ประกอบการอาชีพให้มีความตั้งใจและสร้างสรรคผลงาน จะทำให้มีความเจริญก้าวหน้า และเป็นแบบอย่างในการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับประชาชนต่อไป

3. การสอนแนะให้รู้จักการวางแผนการตลาด การคิดค่าการตลาด และการบริหารจัดการตลาด ให้กับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยคณะกรรมการและผู้บริหารงาน จะมีค่าตอบแทน และเงินสมทบกองทุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 15 – 25 เพื่อให้ทุกคนที่ปฏิบัติงานมีกำลังใจและมีค่าตอบแทน

4. การฝึกให้คณะกรรมการและสมาชิก ได้เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการ การตลาด มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถแก้ไขปัญหา จุดบกพร่องที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะปัญหาการแย่งกันออกร้าน แก้ไขโดยการจัดคิวการออกร้าน และแบ่งกลุ่มประเภทสินค้า เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และมีร้านค้ารวม จำหน่ายสินค้าทั่วไปให้กับสมาชิกที่ไม่สามารถไปร่วมงานออกร้านจำหน่ายสินค้าได้ เป็นต้น

ตัวอย่าง การออกร้านจำหน่ายสินค้าของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

กิจกรรม	ช่วงระยะเวลา	ผลงานที่เกิดขึ้น
มหัศจรรย์ของดี 4 ภาค	1 – 10 ธ.ค. 2548	จำหน่ายสินค้า 190 ร้านค้า
สินค้า OTOP ทั่วประเทศ	20 – 31 ธ.ค. 2548	จำหน่ายสินค้าทั่วประเทศ 800 ร้านค้า
มหกรรมสินค้า OTOP	1 – 20 ก.พ. 2549	จำหน่ายสินค้า 4 ภาค 250 ร้านค้า
เทศกาลสงกรานต์	1 – 15 เม.ย. 2549	จำหน่ายสินค้า 14 จังหวัดภาคใต้
สินค้าวันแรงงาน	1 – 5 พ.ค. 2549	จำหน่ายสินค้าอาหาร และ OTOP
มหกรรมขนมทั่วประเทศ	1 – 12 ส.ค. 2549	จำหน่ายขนมไทย 150 ร้าน
OTOP เขมเป็ยน	1 – 20 ส.ค. 2549	จำหน่ายสินค้า 1,200 บูธ ที่เมืองทอง
OTOP สัญจรทั่วประเทศ	20 – 30 ส.ค. 2549	จำหน่ายสินค้าในห้าง เซ็นทรัล ภูเก็ต
การเจรจาทางธุรกิจสินค้า OTOP	มี.ค. – ส.ค. 2549	แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างภูมิภาค

5. การเสริมตัวเร่ง โดยการเป็นที่ปรึกษาวิสาหกิจชุมชน

ผู้วิจัยได้ประเมินผลในเบื้องต้น เกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม/องค์กรชุมชน โดยประสานความร่วมมือกับส่วนราชการในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 4 พื้นที่/กิจกรรม ได้แก่

5.1 กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์ ดำเนินการในเขตพื้นที่ตำบลราไวย์
ดำเนินการเพิ่มพื้นที่ จำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง

กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์ เกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน ที่มีความต้องการนำกิจกรรมที่เคยได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ มาปรับให้เข้ากัน นอกจากนี้ยังมีความคิดริเริ่มที่จะบูรณาการโครงการและกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เข้าถึงบริการและได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง โดยมีกลุ่ม/กิจกรรม เข้าร่วมด้วยกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์ ได้แก่

กลุ่มเลี้ยงผึ้งตำบลราไวย์

กลุ่มเลี้ยงผึ้งตำบลราไวย์ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2542 มีสมาชิก 70 คน ได้รับการสนับสนุนจากทางราชการฝึกอบรมการเลี้ยงผึ้งโพรง และได้รับเงินทุนหมุนเวียนดำเนินการ 200,000 บาท ต่อมาขาดผู้บริหาร ทำให้กลุ่มหยุดชะงัก และเริ่มมีปัญหาทางการเงิน เนื่องจาก ได้นำเงินทุนหมุนเวียนไปลงทุนทำน้ำผึ้ง และไม่มีการจัดระบบบัญชีที่ดี ทำให้เงินขาดบัญชี แต่เนื่องจากมีผู้นำกลุ่มบางคน ที่มี

ความตั้งใจจะดำเนินการต่อ จึงมีการดูแลรักษาฝัองโพรงไว้ และเมื่อคณะวิจัยได้เข้ามาพบ จึงได้เสนอแนะให้นำปัญหาและข้อจำกัดมาหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาาร่วมกัน โดยมีแกนนำกลุ่ม 20 คน ร่วมกันสานงานต่อ โดยผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ขอรับการสนับสนุนฝัองพันธุ์ จำนวน 100 รัง พร้อมอุปกรณ์สลัดน้ำหวาน มาให้กับกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม จนกลายเป็นจุดศึกษาฐานงานด้านการเกษตรและการท่องเที่ยวของตำบลในที่สุด

ปัญหา อุปสรรคและทางแก้ไข

กลุ่มเลี้ยงฝัองตำบลราไวย์ ประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้นำขาดความไว้วางใจ และมีปัญหาหนี้สินและสินค้ายกเหลือหมดสภาพ เนื่องจากการบรรจุภัณฑ์ยังไม่ดีพอ นอกจากนี้ฝัองพันธุ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ประสบปัญหาฝัองไม่มีเกสรดอกไม้ เพราะเริ่มเข้าช่วงหน้าฝน จึงได้แก้ไขโดยให้กินน้ำตาลเชื่อมแทน ทำให้ฝัองทิ้งรังกว่าร้อยละ 50 ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้ปรึกษารือให้กับกลุ่มเลี้ยงฝัองฯ และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต ขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาสหกรณ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านฝัองมาให้คำแนะนำแก้ไข โดยการจัดสถานที่ให้สะอาด และจัดวางรังฝัองใหม่ ปัจจุบัน ฝัองมีปริมาณมากขึ้น และมีแผนงานที่จะขยายการเลี้ยงฝัองไปสู่เกษตรกรที่ยากจน และประชาชนที่สนใจ นอกจากนี้ ได้ปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ฐานด้านการเลี้ยงฝัอง และเป็นสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากฝัอง ได้แก่ น้ำฝัอง เทียนไข น้ำมันสีฝัอง และฝัองทิ้งรัง โดยมีคณะกรรมการเป็นวิทยากร และได้มีกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอีกด้วย

กลุ่มผ้าบาติก บ้านบางคณทิ

กลุ่มผ้าบาติก บ้านบางคณทิ ตำบลราไวย์ เกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิกที่มีอาชีพการเย็บผ้า และมีความสนใจต้องการรับการสนับสนุนความรู้ในการผลิตผ้าบาติก จึงได้ขอรับการสนับสนุนวิทยากรและทุนในการฝึกอบรมจากสหกรณ์จังหวัดและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ปัจจุบันมีสมาชิก 21 คน ได้รับงานตัดชุดจากโรงแรม และสถานบริการในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จนมีชื่อเสียง ต่อมา ได้เชื่อมโยงกับกลุ่มปักดิ้น นำผ้าบาติกมาปักดิ้น และตัดเป็นชุด ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และเป็นต้นแบบของการประยุกต์ชุดของพนักงาน โรงแรม ชุดแต่งกายของสตรีมุสลิม และชุดย่ำหยา (ในพิธีแต่งงานของชาวจีนในจังหวัดภูเก็ต)

ผลงานที่ภาคภูมิใจ ของกลุ่มบาติกบ้านบางคณทิ ได้แก่ การได้มีส่วนสำคัญในการแนะนำส่งเสริมการผลิตผ้าคลุมศรีษะ ผ้าพันคอ และชุดแต่งกายของกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าจังหวัดปัตตานี โดยมีการทำข้อตกลงความร่วมมือในการส่งเสริมการพัฒนาการผลิต และการตลาด เมื่อเดือนกรกฎาคม 2549 และมีการลงนามความร่วมมือในการสั่งผลิตผ้าคลุมหมสตรี และงานปักดิ้นกว่า 200,000 บาท

กลุ่มเลี้ยงกุ้งเจ็ดสี ตำบลราไวย์

กลุ่มเลี้ยงกุ้งเจ็ดสี หรือกุ้งมังกร เป็นการรวมตัวกันของชาวประมงตำบลราไวย์ ที่ประกอบอาชีพการทำประมง และเลี้ยงปลาในกระชัง โดยได้ขึ้นทะเบียนกับประมงจังหวัดภูเก็ต ในการเพาะเลี้ยงกุ้ง/ปลาในกระชัง ในเขตพื้นที่บริเวณรอบเกาะโหล่น และพื้นที่ชายฝั่ง ที่มีน้ำไหลผ่านและมีที่บังลมมรสุม ต่อมาได้มีการเลี้ยงกุ้งเจ็ดสี หรือกุ้งมังกร โดยนำลูกกุ้งในทะเลมาเพาะเลี้ยงประมาณ 8 – 10 เดือน และนำไปจำหน่าย ในราคากิโลกรัมละ 1,400 – 1,600 บาท นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ให้ยืมเงินทุนหมุนเวียน เป็นเงิน 300,000 บาท โดยมีการวางแผนการตลาดรองรับไว้ล่วงหน้า โดยมีตัวแทนกลุ่มเป็นกลไกกลางทางการตลาด เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการตั้งราคา

5.2 กลุ่มเครือข่ายในเขตพื้นที่ตำบลป่าคลอก ดำเนินการบ้านพารา ตำบลป่าคลอก อำเภอ

ถลาง

กลุ่มเครือข่ายบาติกบ้านพารา ในเขตพื้นที่ตำบลป่าคลอก เป็นกลุ่มการผลิตที่มีการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2537 แต่ไม่ได้รับการส่งเสริมการผลิตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีการอพยพแรงงาน และหาช่างฝีมือที่มีความอดทนได้ยาก นอกจากนี้ ฝีมือในการผลิตยังไม่ได้รับการพัฒนาไปสู่ระบบการตลาด ทำให้สินค้าไม่เป็นที่ต้องการของลูกค้า ดังนั้น ในปี 2545 จึงได้มีการฟื้นฟู และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และเมื่อทีมวิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แนะนำให้ประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน (ร้านชัยบาติก) เพื่อขอรับงานและเป็นแหล่งรับซื้อผลิตภัณฑ์ โดยทางร้านชัยบาติก จะนำผ้าไปตัดเย็บและตกแต่งเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น นอกจากนี้ ทางร้านยังส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มบาติกต่างๆ ได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และสร้างเอกลักษณ์สินค้า โดยใช้เกลือและน้ำตาลเป็นตัวช่วยในการสร้างลวดลายบนผืนผ้า นอกเหนือจากการเขียนลายผ้าบาติก นอกจากนี้ยังสร้างรูปแบบการต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยการให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองการเขียนลายผ้าบาติก และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขตพื้นที่รอบหมู่บ้าน ได้แก่ การเดินป่า การเที่ยวป่าชายเลน และการท่องเที่ยวทางทะเล โดยสมาชิกกลุ่มบาติกจะทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ มาเยี่ยมชมกิจกรรมโดยเฉลี่ย ทุกสัปดาห์

5.3 กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดภูเก็ต

กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาดสินค้า OTOP โดยประสานความร่วมมือกับชมรมนักบริการงานบุคคล และฝ่ายจัดซื้อของโรงแรมและสถานบริการต่างๆ ในการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย ได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการเป็นอย่างดี โดยเฉพาะน้ำปลา ร้า และผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อนำไปจัดวางไว้ในห้องพัก และโรงแรม

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

6. การร่วมสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายผลิตและการตลาดกับหน่วยงานภายนอก ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

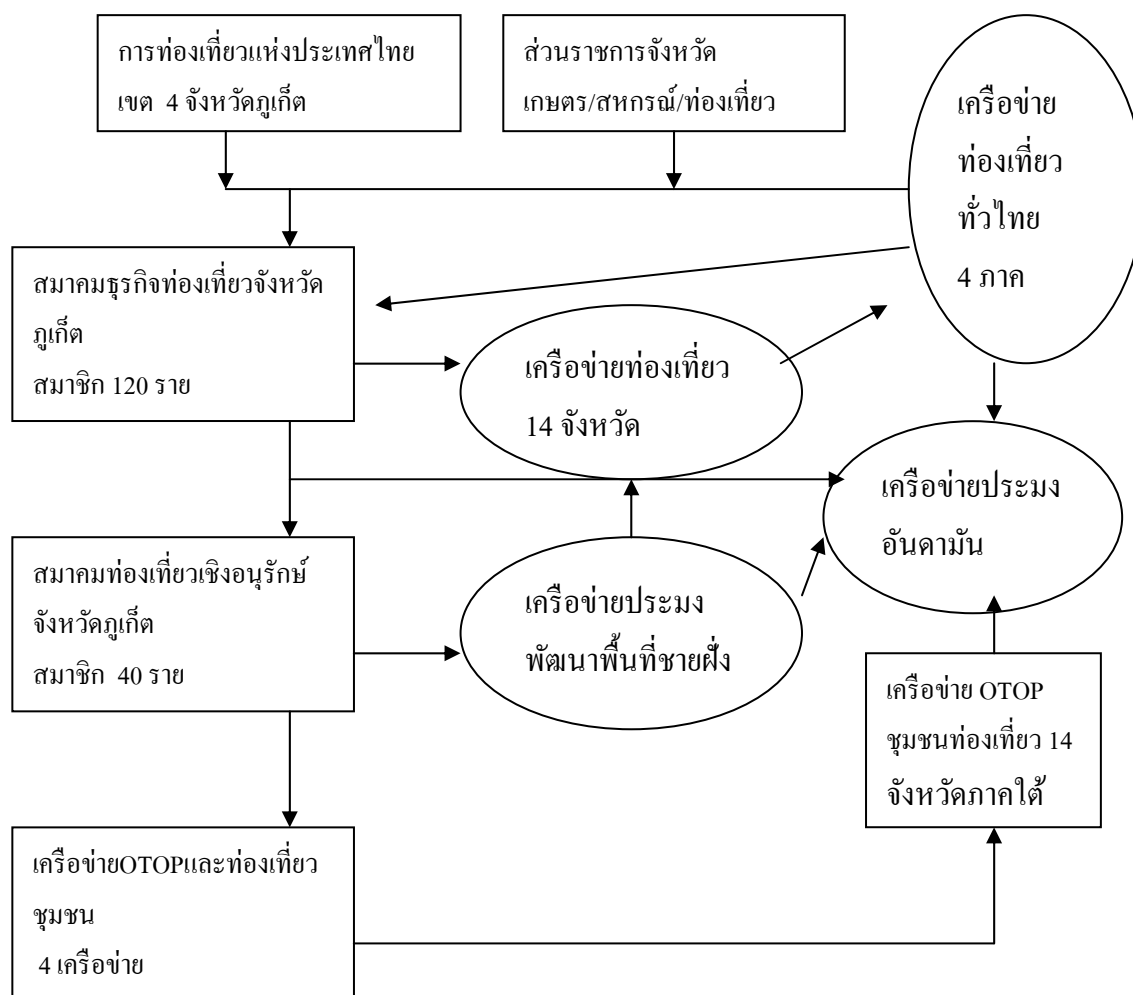
ผู้วิจัย ได้ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายกลุ่ม / องค์กรต่างๆ ในการส่งเสริมการผลิตและการตลาด โดยได้ประสานกิจกรรมกับองค์กรนิติบุคคลในรูปแบบต่างๆ ในระดับเดียวกันและที่สูงกว่า ได้แก่

6.1 การเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างภูมิภาค

ทีมวิจัย ได้ประสานความร่วมมือกับชุมชนท่องเที่ยว และสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และสหกรณ์บริการขนส่ง เข้าร่วมการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค โดยภาคีได้มอบหมายให้ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นศูนย์ประสานงาน พร้อมทั้งได้กำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน สำหรับในเขตพื้นที่กลุ่มอันดามัน ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ได้มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลที่ยั่งยืนเป็นหลัก นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 10 – 15 สิงหาคม 2549 คณะผู้แทนเครือข่ายการท่องเที่ยวภาคใต้ และจังหวัดภูเก็ต ได้เดินทางไปประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการท่องเที่ยวภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมทั้งได้ลงนามความร่วมมือในการประสานธุรกิจการท่องเที่ยวระหว่างภูมิภาค และได้วางแผนการประสานธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง เพื่อให้คนไทยได้เดินทางท่องเที่ยวได้ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยในราคาประหยัดได้ตลอดปี

การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 14 จังหวัดภาคใต้ โดยได้มีการจัดตั้งรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยว 14 จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย 5 กลุ่มจังหวัด ได้แก่ กลุ่มที่ 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา สตูล และกลุ่มที่ 5 ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สำหรับจังหวัดภูเก็ต ได้มีการสร้างเครือข่ายภายในจังหวัด และเชื่อมต่อไปยังภูมิภาคและต่างประเทศ ตามรายละเอียดโครงสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ดังนี้

ตารางภาพ แสดงการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยวอันดามันและภูมิภาค และการผสมผสาน
เครือข่ายหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน

6.2 การสร้างมาตรฐานการบริการธุรกิจบริการรถยนต์

ทีมวิจัย ได้รับแจ้งจากสหกรณ์ธุรกิจบริการขนส่งบริการภูเก็ต จำกัด ว่ามีความ
ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการสร้างมาตรฐานการบริการการขนส่ง เนื่องจากรถยนต์ให้บริการลิμουซีน
ซึ่งเป็นรถบริการ จากท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต ถึงโรงแรมที่พัก โดยไม่แวะรับผู้โดยสาร มีการ
บริการที่มีราคามาตรฐาน แต่พนักงานขับรถ และพนักงานบริการ ยังขาดความรู้ ความสามารถในการใช้
ภาษาและการบริการ จึงขอความร่วมมือให้โครงการวิจัยขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต
ประชุมประเมินคุณภาพการให้บริการ และจัดหาวิทยากรให้ความรู้ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและ
สร้างมาตรฐานในการให้บริการประทับใจทุกระดับ โดยจัดให้มีการฝึกอบรมเป็น 4 รุ่น ๆ ละ 2 วัน

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ในช่วงเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม 2549 รวมผู้เข้ารับการอบรม 135 ราย นอกจากนี้ ยังได้วางแผนงานที่จะเจรจาทางธุรกิจกับภาคเอกชนและโรงแรม ในการเป็นตัวแทนการรับส่งผู้โดยสารจากท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ตถึงโรงแรมที่พัก และการรับเหมาการท่องเที่ยว เพื่อให้ธุรกิจสหกรณ์มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องไปกังวลในการรับประมูลตามสัญญากับการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย ที่มีผลผูกพัน 1 – 2 ปี ทำให้มีความเสี่ยงในการลงทุนระยะยาว

การพัฒนาประสิทธิภาพเครือข่ายการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจน และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น โดยจังหวัดภูเก็ต ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรในท้องถิ่น พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ มาสร้างเป็นจุดขายของตนเอง โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่า การให้ชุมชนได้คิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง จะทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยจังหวัดภูเก็ต มีกลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีความเข้มแข็ง จำนวน 54 กลุ่ม และเครือข่ายสินค้า OTOP จำนวน 8 เครือข่าย ได้มีการประชุมสัมมนาเครือข่าย OTOP เมื่อเดือนตุลาคม 2548 และที่ประชุมได้เสนอผลิตภัณฑ์หลัก OTOP จำนวน 7 กลุ่ม เข้าร่วมการพัฒนาประสิทธิภาพเครือข่ายการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP โดยจังหวัดภูเก็ตมอบหมายให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ตเป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับเกษตรจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดภูเก็ต ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายการพัฒนาประสิทธิภาพ และการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ประกอบด้วยกลุ่มผู้ผลิตประเภทอาหาร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านเกาะสีหังเสนาหา และกลุ่มศูนย์ผลิตน้ำปลา รัชฎา ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกู่กู่วมใจ และกลุ่มพาราบาติก ประเภทเครื่องดื่มน้ำ และเครื่องประดับตกแต่ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำสวนป่าคลอง และกลุ่มผลิตภัณฑ์เปลือกหอยและมุก ประเภทศิลปประดิษฐ์และของที่ระลึก 1 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภาพพื้นที่กระจก รวมกลุ่มเข้าร่วมปฏิบัติงาน 7 กลุ่ม

การดำเนินงานในช่วงระหว่างปี 2548 - 2549 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต ได้ประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ ภาคเอกชนและองค์กรชุมชน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในรูปแบบของการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนได้เกิดการตื่นตัว กระตือรือร้นที่จะพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งขึ้น ทั้งในด้าน

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

การพัฒนาปัจจัยการผลิต การบริหารธุรกิจ การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และการฝึกการตลาด โดยการนำไปศึกษาดูงานและออกร้านจำหน่ายสินค้าในสถานที่ต่างๆทั้งในจังหวัดภูเก็ต และกรุงเทพมหานคร แต่กลุ่มส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การขาดทักษะการจัดการ การบริหารเงินทุน การวางแผนการตลาด และการขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก ทั้งนี้เนื่องจาก วิทยากรส่วนใหญ่เมื่อฝึกอบรมแล้ว จะไม่กลับมาทบทวนหรือเสริมความรู้ต่อเนื่องให้ เพราะมีแผนการฝึกอบรมและปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ และบางส่วนมีหน้าที่การงานประจำอยู่แล้ว นอกจากนี้ ระบบราชการยังมีข้อจำกัดการจัดสรรงบประมาณและการเปลี่ยนแปลงนโยบายทำให้ภารกิจหลักขาดการเชื่อมโยงและต่อเนื่อง ต่อมาในปี 2548 สหกรณ์จังหวัดภูเก็ต จึงได้ประสานความร่วมมือกับทีมวิจัยโครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยมีนายพรหมโชติ ไตรเวช ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดภูเก็ต เป็นหัวหน้าคณะวิจัย โดยสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต ได้มอบหมายให้นางสาวสมจิตต์ เช้าฉ่อง นักวิชาการสหกรณ์ 7 ว เป็นนักวิจัยโครงการฯ ได้ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์และดำเนินการแก้ไขจุดอ่อน เสริมสร้างจุดแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชน โดยการสร้างทีมวิจัยสนามจังหวัดภูเก็ตขึ้น ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต และแกนนำเครือข่ายหลักของกลุ่มผู้ผลิต จำนวน 7 คน ได้แก่

นางประคอง	ตันกุล	ประธานกลุ่มแม่บ้านเกาะสิเหร่เสนาหา
นางประณี	แสงศรี	ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำสวนป่าคลอก
นายเสรี	แซ่เฮง	ประธานกลุ่มเปลือกหอยและมุก
นายพรชัย	สวัสดิ์ศรี	ประธานกลุ่มผู้ผลิตน้ำปลาตรารัชฎา
นายอคุลย์	พันธุ์ทิพย์	ประธานกลุ่มพาราบาติก
นายชำนาญ	ยอดแก้ว	รองประธานกลุ่มผู้รวบรวมใจ
นายทวิช	จรัสวัชรินทร์	ประธานกลุ่มภาพเพนท์กระຈก

เข้ารับการอบรมการเป็นผู้นำวิทยากรชาวบ้าน เพื่อสร้างต้นแบบของการถ่ายทอดการเรียนรู้โดยอาศัยความเป็นผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมทั้งได้แบ่งบทบาทหน้าที่ในการเป็นวิทยากรกระบวนการตามความถนัด ควบคู่กับการเป็นแหล่งเรียนรู้ดูงานของนักเรียน นักศึกษา กลุ่มอาชีพ และประชาชนทั่วไปทั้งในและนอกจังหวัดภูเก็ต ทำให้เกิดประสบการณ์การทำงานเป็นทีม (TEAM) และได้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิทยากร “กลุ่ม มุกอันดา” ขึ้น เพื่อเป็นวิทยากรช่วยเหลือทางราชการ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสร้างเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ของจังหวัดภูเก็ต เพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนให้กับ “กลุ่มมุกอันดา” ให้มีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการส่งเสริมขบวนการสหกรณ์และการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในการส่งเสริมกิจกรรมชุมชนร่วมกัน

การสร้างขบวนการความร่วมมือ “ผสมงาน ผสานใจ” ของทีมวิทยากร “มุกอันดา”

ทีมวิทยากร “มุกอันดา” เป็นรูปแบบของการสร้างวิทยากรชาวบ้าน ที่เกิดขึ้นจากการอาสาสมัครของผู้นำชุมชน ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการกลุ่มๆ และกิจกรรมของชุมชนที่แตกต่างกัน แต่มีความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำของชุมชน ให้สามารถบริหารจัดการ และแก้ไขปัญหาอุปสรรค ตลอดจนการวางแผนงานและกำหนดทิศทาง เป้าหมายของการดำเนินงานของกลุ่มได้นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างตัวแทนของเจ้าหน้าที่ ให้เป็นวิทยากรชาวบ้าน ที่มีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบที่สามารถเป็นที่พึ่งได้ และเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ เอกชนและประชาชนในการส่งเสริมเศรษฐกิจ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยมีบทบาทหน้าที่และกิจกรรมหลักที่สำคัญในการส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ ดังนี้

1. การสร้างทีมวิทยากรกระบวนการ โดยทางราชการสนับสนุนให้ทีม “มุกอันดา” เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรร่วมกับเจ้าหน้าที่ โดยมีการประชุมวางแผนและฝึกปฏิบัติงานจนสามารถเป็นผู้ช่วยวิทยากร และพัฒนาไปสู่วิทยากรกระบวนการในที่สุด ดังจะเห็นได้จาก การดำเนินโครงการฝึกอบรมวิทยากรถ่ายทอดในโครงการอบรมจัดทำบัญชี วิเคราะห์ต้นทุนและแผนธุรกิจ ปี 2549 โดยจังหวัดภูเก็ต ได้คัดเลือก “กลุ่มมุกอันดา” เข้ารับการอบรมการเป็นวิทยากร เพื่อสร้างและพัฒนาทีมวิทยากรถ่ายทอดฯ ในลักษณะเกมธุรกิจ หลังจากนั้น ได้มอบหมายให้ทีมวิทยากรที่ผ่านการฝึกอบรม นำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยได้ดำเนินการฝึกอบรมการจัดทำบัญชี วิเคราะห์ต้นทุนและแผนธุรกิจ ให้กับสมาชิกกลุ่มอาชีพ 25 กลุ่ม จำนวน 125 คน จำนวน 2 ครั้ง ในช่วงปี 2549 โดยทีมวิจัยพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ได้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ “ทีมมุกอันดา” พบว่า

1.1 ในระยะเริ่มแรก เจ้าหน้าที่จังหวัดเป็นผู้นำเกมธุรกิจ โดยมีทีมมุกอันดา เป็นผู้ช่วย ต่อมาเมื่อมีประสบการณ์ ได้ปล่อยให้ดำเนินการเอง โดยนำประสบการณ์ที่สะสมมาจากชุมชนว่าการบรรยายควรที่จะมีวิธีการหรือกลยุทธ์ที่เหมาะสม

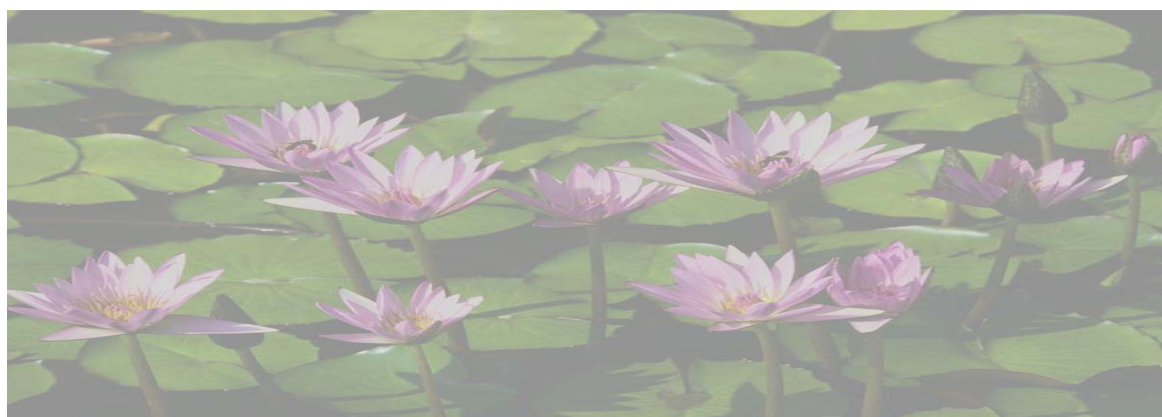
1.2 เจ้าหน้าที่จะแนะนำให้สมาชิกทีมแบ่งงานออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนหน้า ทำหน้าที่ละลายพฤติกรรมและจัดกิจกรรมสมาชิก ส่วนหลัง เป็นผู้ถ่ายภาพกิจกรรมและสรุปผลการดำเนินงาน ส่วนข้าง ทำหน้าที่ในการเป็นผู้ช่วยวิทยากรกลุ่มย่อย โดยมีการเตรียมการแบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ พร้อมจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ และกิจกรรมแสดงเกมธุรกิจ ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความสนุก และอยากเรียนรู้ โดยรูปแบบของการกระตุ้นและสร้างสถานการณ์ขบวนการสหกรณ์ โดยมีวิทยากรกลางเป็นที่พึ่งได้

2. การสร้างเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ในระดับชุมชน เป็นการผสมผสานแนวคิดและวิธีการของเจ้าหน้าที่ ที่ไม่สามารถเข้าร่วมและติดตามสนับสนุนกิจกรรมชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง จึงได้

สร้างผู้นำชุมชนเป็นตัวแทนทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ในการสนับสนุน ส่งเสริมและประสานงานส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP ควบคู่กับการเป็นแกนนำปฏิบัติงานในชุมชน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา ความต้องการในระดับพื้นฐานได้ โดยไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือ ส่วนที่เกินขีดความสามารถ จะนำเข้าเวทีการเรียนรู้และเสนอขอความช่วยเหลือต่อไป ทำให้ชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความรวดเร็วและมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้สหกรณ์ฯ ยังได้วางแผนที่จะส่งเสริมกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร และสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนร่วมกับเครือข่ายชุมชนอื่น ดังนี้

1. การศึกษาดูงานเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์บริการรถยนต์ ที่สนามบินสุวรรณภูมิ สนามบินเชียงใหม่ และโครงการตามแนวทฤษฎีใหม่
2. การส่งเสริมการออมทรัพย์ เพื่อครอบครัวและเยาวชน โดยรณรงค์ให้เยาวชนและครอบครัวได้ฝากออมเป็นรายเดือน เพื่อสร้างกองทุนรวม และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกิจการสหกรณ์และสวัสดิการสหกรณ์
3. การส่งเสริมมัคคุเทศก์น้อยลีมูซิ่น โยคัดเลือกเยาวชนในสถานศึกษา และครอบครัวสมาชิก เข้าร่วมเป็นมัคคุเทศก์ แนะนำการท่องเที่ยว เพื่อสร้างอาชีพ รายได้เสริมให้กับเยาวชนและครอบครัว
4. โครงการส่งเสริมร้านค้าเคลื่อนที่ โดยสนับสนุนให้สมาชิกที่มีรถยนต์ นำสินค้าอุปโภค บริโภคที่จำเป็น ไปจำหน่ายให้กับสมาชิกและประชาชนในชุมชน โดยร่วมมือกับเครือข่ายสินค้า OTOP จังหวัดภูเก็ต เพื่อสร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชน

**ความสุขที่แท้จริงของมนุษย์ ก็คือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติธรรม
โดยมีขบวนการสหกรณ์ ที่มุ่งสร้างความเป็นพันธมิตรและสามัคคีธรรมเป็นที่ตั้ง**

**การร่วมสร้างแผนปฏิบัติงานเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต
(ระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2549)**

ทีมวิจัย ได้ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรชุมชนและสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ดำเนินการศึกษา ทบทวน และดำเนินกิจกรรมต่อยอดจากการร่วมดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อให้้องค์กรชุมชน และเครือข่ายกิจกรรม สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง โดยได้กำหนดกลยุทธ์วิธีการดำเนินงาน ตามรายละเอียดกิจกรรม ได้แก่

1. การขยายพันธมิตรเครือข่ายในระดับจังหวัด สุ่มภูมิภาค และระดับประเทศ
2. การทบทวนปัญหา อุปสรรคและเสนอแนวทางในการส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ร่วมกัน
3. การนำประสบการณ์ และวิธีปฏิบัติไปถ่ายทอดองค์ความรู้ แก่กลุ่ม/องค์กรอื่น เพื่อสร้างแนวร่วมพันธมิตรเครือข่ายสหกรณ์ต่อไป
4. การร่วมสร้างเครือข่ายพันธมิตรอันค้ำประกัน ร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศและภาคีต่างๆ ในการพัฒนาทรัพยากรชายฝั่งระดับอำเภอพังงา (อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา) โดยมีองค์กรภาคีร่วมเป็นพันธมิตร ได้แก่ กรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดภูเก็ต สหกรณ์จังหวัด เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน OTOP ชุมชนชายฝั่ง และสมาคม/ชมรมเพื่อการท่องเที่ยว มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ และโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง CHARM
5. การสนับสนุน ส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ “อัลอามานะห์” ของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต โดยได้นำหลักการทางศาสนาอิสลาม มาปรับใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน
6. การส่งเสริมการตลาดวิสาหกิจชุมชน ร่วมกับเครือข่ายบูโดสันติสุข (สหกรณ์การเกษตรกะป้อ จำกัด)จังหวัดปัตตานี เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้กลุ่มสตรีมุสลิม ได้มีรายได้จากการรับจ้างการผลิตผ้าคลุมศีรษะ และชุดพนักงาน นอกจากนี้ยังมีแผนที่จะส่งเสริมการแลกเปลี่ยนผลผลิตทางการเกษตรแปรรูป เช่น น้ำบูดู ข้าวเกรียบปลา และสินค้าหัตถกรรม

นอกจากนี้ ยังได้วางแผนปฏิบัติการร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้วางแผนงาน/กิจกรรม ในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2549 ดังนี้

ตาราง รายละเอียดกิจกรรมการสร้างเครือข่ายพันธมิตรสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
1.การสรุปบทบทวนกรอบทิศทางการพัฒนาเครือข่ายองค์กร/กลุ่ม/สหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	1 – 5 ต.ค. 49 สหกรณ์จังหวัดภูเก็ต	68 คน	-เกิดแนวร่วมสร้างสรรค์ของนักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานสนามในการสร้างเครือข่ายสหกรณ์
2.การจัดเวทีการดำเนินงานสหกรณ์/กลุ่ม ร่วมกับ - เครือข่ายสินค้า OTOP - เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	8 – 10 ต.ค. 49	56 คน	-เกิดความรู้ ความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันของขบวนการสหกรณ์ จ.ภูเก็ต
3.การสร้างมิติใหม่ของการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรสมาชิกสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	12 – 21 พ.ย. 49 พัฒนาชุมชนจังหวัดสหกรณ์จังหวัด	70 คน	- การจัดเจรจาทางธุรกิจและวางแผนกลยุทธ์การส่งเสริมธุรกิจสหกรณ์ร่วมกับทางราชการ
4. การจัดทำรูปเล่ม	พ.ย. 49		รายงานผลเสนอ สกว. สถาบันการจัดการด้านสหกรณ์
5. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์	พ.ย. – ธ.ค. 49		เผยแพร่ความรู้สู่มวลชน
6.การจัดเวทีเครือข่ายสหกรณ์เครดิตยูเนียน จังหวัดภูเก็ตและการจัดเตรียมการจัดวันเครดิต ยูเนียนสากลในประเทศไทย - การปล่อยเต่าทะเล และการปลูกป่าชายเลนเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	10 - 11 ต.ค. 48 สหกรณ์เครดิตยูเนียนรัชฎาจังหวัดภูเก็ต	25 คน	-ศึกษาเรียนรู้การดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนและการสร้างเครือข่ายแนวร่วมระดับภูมิภาคและระดับประเทศ - การสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี/ สถานที่	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลผลิตของกิจกรรม
7.การจัดเวทีแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนา เครือข่ายองค์กร/กลุ่ม/สหกรณ์ ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	6 – 10 พ.ย. 49 สหกรณ์จังหวัด ภูเก็ต	60 คน	-เกิดแนวร่วมสร้างสรรค์ ของนักวิจัยและ ผู้ปฏิบัติงานสนามในการ สร้างเครือข่ายขบวนการ สหกรณ์
2.การจัดเวทีเจรจาทางธุรกิจ ระหว่างภูมิภาคด้านการ ท่องเที่ยว สินค้า OTOP เกรดดี ยูเนียน	ชุมชนราไวย์ อ. เมือง	50 คน	-เกิดความรู้ ความเข้าใจ สถานการณ์ปัจจุบันของ ขบวนการสหกรณ์ จ. ภูเก็ต
3.การร่วมจัดงานวันสหกรณ์ เครดิตยูเนียนโลก และ มหกรรมสินค้า OTOP ทั่วไทย	1 – 10 ธ.ค. 49 พัฒนาชุมชน จังหวัด สหกรณ์จังหวัด 3 อำเภอ	ผู้นำสหกรณ์ฯ จำนวน 15,000 คน	-ได้เครือข่ายพันธมิตร ระหว่างประเทศ และ ส่งเสริมการท่องเที่ยว
4.การนำเสนอผลงานผ่าน สื่อมวลชน และการจัด นิทรรศการถาวรในชุมชน	20 – 25 ธ.ค. 2549 ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและ นันทนาการจังหวัด	20 คน	-นิทรรศการ ผลงานและ กิจกรรมการพัฒนา ขบวนการเครือข่าย สหกรณ์
5.การจัดเวทีสร้างความเข้าใจ ระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชนใน การเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์ และกลุ่มอาชีพ OTOP	1 – 31 ธ.ค. 2549 โรงแรมเอส ที	50 คน	-ขยายกิจกรรมเครือข่าย ความร่วมมือระหว่าง สหกรณ์กับกลุ่มอาชีพ และธุรกิจเอกชน
6.การขยายผลไปสู่ชุมชนและ เครือข่ายชุมชนสหกรณ์อื่นๆ เข้าร่วมโครงการ และ จัดทำเอกสารเผยแพร่ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ เครือข่ายจังหวัดอื่น	1 – 31 ธ.ค. 2549 สหกรณ์เครดิต ยูเนียนรัฐภา จังหวัดภูเก็ต	125 คน	-ศึกษาเรียนรู้การ ดำเนินงานสหกรณ์เครดิต ยูเนียนและการสร้าง เครือข่ายแนวร่วมระดับ ภูมิภาคและระดับประเทศ

บทสรุปผลการศึกษาวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

การศึกษาวิเคราะห์ SWOT

การดำเนินงานส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

จากการที่ได้ศึกษาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตที่ผ่านมา พบว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสที่จะส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ให้มีความเจริญก้าวหน้าได้หลายแนวทาง และเพื่อให้การศึกษาวิเคราะห์ มีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงได้จัดประชุมเครือข่ายสหกรณ์ วิชาหกิจชุมชน และกลุ่ม/องค์กรชุมชน ที่มีอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เมื่อเริ่มดำเนินงานโครงการเมื่อเดือนกันยายน 2548 เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงของการดำเนินงานที่ผ่านมาพร้อมทั้งปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ โดยวิธีการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ควบคู่กับการสร้างเสริมและการกระตุ้น ในรูปแบบของการเข้าถึงชุมชนอย่างใกล้ชิดโดยวิธีการร่วมกิน ร่วมนอน ร่วมทำกิจกรรม และร่วมปรึกษาหารือ ติดตามผลงาน (ตามทฤษฎีการพัฒนาชุมชนของ Y . C . Yen) และการสร้างขบวนการสหกรณ์แบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวทฤษฎีใหม่มีผลการดำเนินงานศึกษาในเบื้องต้น ดังนี้

1. กลุ่มอาชีพ และวิชาหกิจชุมชน มีการจดทะเบียนซ้ำซ้อน เนื่องจากกรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นหน่วยงานหลักในการจดทะเบียน ในขณะที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยสหกรณ์จังหวัด มีกฎหมายรับรองในการจัดตั้งกลุ่มและกิจการสหกรณ์ ดังนั้น ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของหลายหน่วยงาน จึงเกิดความซ้ำซ้อนในการสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมระหว่างหน่วยงาน

2. การจัดระเบียบกลุ่ม องค์กรชุมชน เนื่องจากมีกฎหมาย และระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งและพัฒนา กลุ่ม /องค์กรชุมชนหลายฉบับ ที่มีลักษณะเหมือนและแตกต่างกัน ทำให้เกิดช่องโหว่ของกฎหมาย มีการจดทะเบียนกลุ่มซ้อน และเมื่อเกิดปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม ไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง

3. การสร้างกลุ่ม และเครือข่ายขององค์กรชุมชนในการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ มีหลายหน่วยงานที่ดำเนินการสร้างเครือข่าย ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน และขาดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

4. นโยบายของรัฐบาล มีความซับซ้อน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาความยากจน ได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีคณะกรรมการระดับหมู่บ้านดูแล การส่งเสริมสินค้า OTOP และ SME ตลอดจนทั้งวิชาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิชาหกิจชุมชน ที่มีลักษณะการบริหารจัดการในกลุ่มหมู่บ้าน หลายกลุ่ม หลายประเภท ทำให้เกิดความสับสนในการบริหารจัดการ ทำ

ให้งบประมาณและความช่วยเหลือที่รัฐบาลส่งให้ไป ขาดองค์กรกลางดูแล ทำให้งบประมาณหลายส่วน มีการใช้จ่ายไปอย่างไม่ประหยัดและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีการแย่งงานกันในระหว่างกลุ่ม

5. กลุ่ม องค์กรและเครือข่ายที่มีการจัดตั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการส่วน ใหญ่ จะเริ่มมีปัญหาในการสนับสนุนต่อเนื่อง เนื่องจากงบประมาณของทางราชการมีจำกัด และการ ดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นการสนับสนุนจากฝ่ายราชการเพียงฝ่ายเดียว ไม่ได้เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วม และการระดมทุนร่วมของภาคราชการและประชาชน ทำให้ประชาชนและกลุ่ม องค์กรต่างๆ ขาด ประสบการณ์ และความเชื่อมั่นในการดำเนินธุรกิจ

การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมงานตามกรอบนโยบายและภารกิจของหน่วยงาน โดยใช้การวิเคราะห์ระบบขององค์กร (SWOT)

คณะศึกษาวิจัย ได้เข้าร่วมประชุม และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาและส่งเสริม อาชีพ ตลอดทั้งการเข้าร่วมประชุมกับสมาชิกสหกรณ์ประเภทต่างๆ จำนวน 15 ครั้ง และได้รับ ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นจากกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในการส่งเสริมงานของหน่วยงานราชการต่างๆ ตลอด ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

จุดแข็ง

1. หน่วยงานที่มีการจัดตั้งและสนับสนุนกิจกรรมกลุ่ม/องค์กรชุมชนมาเป็นเวลานาน และมีเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ ระดับอำเภอ จะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการ สร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชน ได้ดีกว่าหน่วยงานที่มีทีมปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดหรือส่วนกลาง ดังจะเห็น ได้จาก สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จะมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานระดับตำบล ประจำสำนักงานพัฒนา ชุมชนอำเภอทุกอำเภอทั่วประเทศ ทำให้หน่วยงานของรัฐ สามารถบริหารสั่งการ และให้การสนับสนุน การพัฒนาองค์กรชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และองค์กรชุมชนสามารถเกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ในการ สร้างเครือข่ายพันธมิตรได้สำเร็จได้คลอบคลุมมากกว่า เช่น การสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิตของจังหวัดภูเก็ต ที่มีการดำเนินงานมากกว่า 20 ปี ปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์ฯ จำนวน 29 กลุ่ม สมาชิก 2,747 คน เงินทุนสัจจะ 16,548,740 บาท (สำรวจ ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2548)

2. เงินส่วนใหญ่ของกลุ่มออมทรัพย์ จะนำไปให้สมาชิกกู้ยืมประกอบอาชีพและ ช่วยเหลือความเดือดร้อน นอกจากนี้เงินรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ได้นำไปแบ่งปันให้กับสมาชิก และจัดสวัสดิการสังคมให้กับสมาชิกและบริการสาธารณะ นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์ฯ ยังมีการดำเนิน กิจกรรมเครือข่าย ได้แก่ กิจกรรมการกู้ยืม ธนาคารข้าว สถานีบริการน้ำมัน โรงสี ยุ้งฉาง ลานตากผลผลิต

และการดำเนินธุรกิจบริการ สามารถพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง 7 กลุ่ม และมีเครือข่ายกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับอำเภอ 2 กลุ่ม

3. หน่วยงานของรัฐ จะมีแผนงาน/โครงการ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในระดับอำเภอ ตำบล ทำให้สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ ยังมีงบประมาณสนับสนุนพิเศษ ในการแก้ไขปัญหาความยากจน และการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. คณะกรรมการและสมาชิก จะเกิดกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่ม/องค์กรมีการพัฒนาการ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้กลุ่มมีการเคลื่อนไหว และเกิดกิจกรรมต่างๆ มากมาย ทั้งที่โดยรัฐบาลได้จัดมาให้และที่ดำเนินการเอง เพราะการบริหารจัดการเริ่มให้องค์กรชุมชนคิด ริเริ่ม ดำเนินการได้ด้วยตนเองมากขึ้น เป็นการเรียนรู้ และพัฒนาไปสู่ขบวนการสหกรณ์ที่สมบูรณ์ในที่สุด เช่น การติดตามผลการปฏิบัติงานและการรายงานผลของกลุ่ม/องค์กร ทั้งในด้านการเงินและผลการดำเนินงานในรอบเดือน รอบปี นอกจากนี้ยังมีการประกวดกิจกรรมผลงาน ที่ทำให้เจ้าหน้าที่และกลุ่ม/กิจกรรม ได้เกิดการเรียนรู้และสร้างสัมพันธภาพในการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์ผลงานในการพัฒนา นอกจากนี้ยังเป็นการจัดระดับการพัฒนาของกลุ่ม/องค์กร เพื่อให้หน่วยงานรัฐสามารถให้การสนับสนุนได้อย่างเต็มที่ ดังจะเห็นได้จากการ จัดระดับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก้าวหน้า ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง และการจัดระดับสินค้า OTOP ตามประเภทสินค้า หนึ่งดาว ถึง 5 ดาว เป็นต้น

จุดอ่อน

1. การสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาของกลุ่ม/องค์กรชุมชน โดยหน่วยงานของรัฐที่ผ่านมา แต่ละหน่วยงานมีการดำเนินงานเป็นของตนเอง และไม่มีการนำกลุ่ม/กิจกรรมมาสร้างเป็นเครือข่ายพันธมิตรร่วมกัน แต่มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายภายในหน่วยงานเดียวกัน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีหรือได้รับข้อมูลจากการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรชุมชน เนื่องจากความไม่เข้าใจในระบบการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน เช่น กลัวว่าหน่วยงานของรัฐที่เลยให้การสนับสนุนจะหยุดให้ความช่วยเหลือ หรือหากมีหน่วยงานอื่นมาให้ความช่วยเหลือ จะต้องตั้งกลุ่ม และคณะกรรมการใหม่หรือไม่
3. นโยบายการส่งเสริมให้ภาคประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่ เนื่องจากสำนักงานเกษตรจังหวัด ซึ่งเป็นเจ้าของเรื่อง และเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงาน ยังไม่สามารถเชื่อมต่อกับหน่วยงานอื่นในการสนับสนุน ส่งเสริม และการเชื่อมโยงโครงการ/กิจกรรม ต่างหน่วยงาน ในการสนับสนุนกิจกรรมขบวนการสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนได้

4. นโยบายการสนับสนุนของรัฐบาล เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความยากจน และการสนับสนุนเงินกองทุนให้กับหมู่บ้านในรูปแบบต่างๆ ขาดความต่อเนื่อง และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับหมู่บ้านขึ้นมาหลายชุด ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน และมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ยังขาดการเชื่อมโยงกิจกรรม ทำให้กิจกรรมการส่งเสริมชุมชน ไม่สอดคล้องกับความต้องการ

อุปสรรค

1. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนกลุ่มองค์กรชุมชน มีกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน มีการตั้งกลุ่มและคณะกรรมการซ้อนกันในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน เจ้าหน้าที่บางหน่วยงานเลือกปฏิบัติที่จะให้การสนับสนุน เนื่องจากความใกล้ชิดกับผู้นำ หรือมีธุรกิจร่วมกัน เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจการท่องเที่ยว ทำให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนบางกลุ่มได้รับการสนับสนุนมาก หรือไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

2. หน่วยงานรัฐขาดการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม/กิจกรรม เนื่องจากเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นตามหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน หน่วยงานอื่นจะไม่เข้าไปก้าวท่าในการสนับสนุนข้ามหน่วยงาน

3. การถ่ายโอนอำนาจและการกิจในการส่งเสริมกิจกรรมชุมชนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ขาดความชัดเจน และไม่มีความหมาย หรือบุคลากรปฏิบัติงานในพื้นที่ จะมีผลต่อการทำให้กลุ่ม/องค์กรขาดความเชื่อมโยงในกิจกรรมต่างๆ เกิดการอยู่อย่างโดดเดี่ยว และกลุ่มสลายไปในที่สุด

4. การจัดตั้งและพัฒนา กลุ่ม/องค์กรชุมชนของหลายหน่วยงานที่มีลักษณะกิจกรรมและการดำเนินงานที่เหมือนกัน ทำให้มีการจัดตั้งกลุ่มซ้ำซ้อนกันในลักษณะกิจกรรม เช่น มีการตั้งกลุ่มबाटักในหมู่บ้านเดียวกันหลายกลุ่ม ทำให้เกิดการขัดแย้ง และแย่งงานกันทำ นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก และขัดแย้งกัน

โอกาส

1. กลุ่ม/องค์กรชุมชนที่มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและจัดตั้งขึ้นมาเอง เริ่มเกิดการเรียนรู้ที่จะแสวงหาความร่วมมือ และงบประมาณสนับสนุนจากหลายส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มที่มีความเข้มแข็งมีน้อย ทำให้หน่วยงานภาครัฐแสวงหาความช่วยเหลือ เพราะเมื่อได้รับการสนับสนุนแล้ว สามารถบริหารจัดการและพัฒนา กลุ่มให้เข้มแข็งได้เร็วกว่ากลุ่มอื่น ตัวอย่างเช่น นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง และหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ทำให้งบประมาณของหน่วยงานรัฐ สามารถให้การสนับสนุนชุมชนที่มีการพัฒนาการผลิต

และการจัดการตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานรัฐกำหนดในการให้ความช่วยเหลือ ปัจจุบันมีการจัดตั้ง
เครือข่ายสินค้า OTOP ตามประเภทสินค้า 8 เครือข่าย และได้เริ่มดำเนินงาน

2. กลุ่ม/องค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็ง และมีเครือข่าย สามารถเชื่อมโยงกิจกรรม และ
งบประมาณ ในการส่งเสริมกิจกรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการนำเสนอโครงการ
เข้าแผนพัฒนาตำบลประจำปี แผน 3 ปี และแผนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ดังจะ
เห็นได้จากการเกิดขึ้นของเครือข่ายหมู่บ้านเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เป็นการรวมตัวกันของ
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มสตรี และเครือข่ายชุมชนบ้านบาง
โรง รวมตัวกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ บ้านบางโรง ตำบลป่าตอก
อำเภอถลาง โดยได้รับการสนับสนุนการจัดตั้งจากกองทุนชุมชนและหน่วยงานของรัฐ ปัจจุบันมี
กิจกรรมร้านอาหารเรือนแพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ฯ

3. หน่วยงานรัฐสามารถตรวจสอบ และวางแผนงาน/โครงการในการสนับสนุน
กิจกรรมได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานรัฐได้จัดทำเบียนครัวเรือนยากจน (ตัวชี้วัดความจำเป็น
พื้นฐาน จปฐ.) การจัดระดับการพัฒนาของหมู่บ้าน(ตามเกณฑ์ ระดับการพัฒนาหมู่บ้าน กชช.2ค) การ
สำรวจฐานะเศรษฐกิจของกลุ่มประชากรในชุมชน และการจัดระดับกลุ่มอาชีพ กลุ่มสินค้า OTOP การ
รับรองมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม (มอก.)สินค้ามาตรฐานอุตสาหกรรมชุมชน (มอช.) การรับรอง
คุณภาพคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) การรับรองฮาลาล เป็นต้น

4. การเชื่อมโยงเครือข่ายขององค์กรชุมชน เริ่มมีความเหนียวแน่น และสร้างสายใยสัมพันธ์
ระหว่างเครือข่ายมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการรวมพลังของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน กับกลุ่มสินค้า
OTOP และเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยว ได้ประสานความร่วมมือจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน โดยมี
เครือข่ายกลุ่มเรือประมงชายฝั่ง เข้ามาร่วมให้บริการรับส่งผู้โดยสาร และเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวในชุมชน

ต้องสร้างตน ให้เป็นคน คิดก้าวหน้า

รักษาตน ให้เป็นคน พุดสร้างสรรค์

ประพฤติตน ให้เป็นคน ดีต่อกัน

สื่อสัมพันธ์ ให้เป็นคน สหกรณ์

บทที่ 5

สรุปบทเรียน

จากการดำเนินการวิจัยของคณะวิจัย โดยเน้นหนักกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ตั้งแต่ระยะที่ 1 – 5 คณะวิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปบทเรียนจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้ค้นพบจากการดำเนินโครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ตลอดทั้งปัญหา และข้อเสนอแนะในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

สิ่งที่ได้ค้นพบจากการดำเนินโครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

คณะวิจัย ได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน มีสิ่งที่ได้ค้นพบและเป็นนวัตกรรมใหม่ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับขบวนการสหกรณ์หลายประการ โดยเฉพาะการเสริมสร้างกิจกรรมและการ กระตุ้นเสริมแรงของคณะวิจัย และวิทยากรจากส่วนราชการ เอกชน ที่มีความเข้าใจในการส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ ดังนี้

1. ความไม่เข้าใจในพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชนทำให้มีทะเบียนองค์กรชุมชน

ซ้ำซ้อน

คณะวิจัย ได้ดำเนินการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของโครงการ โดยได้มีการปรับแผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับระยะเวลาและการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของการพัฒนา เนื่องจากทางราชการได้สนับสนุนให้มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน แต่มีประชาชนบางส่วนเกิดความไม่เข้าใจสงสัย คิดว่าจะมาจัดตั้งกลุ่มใหม่ หรือให้ยกเลิกกลุ่มเก่า โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกองทุนในหมู่บ้าน ทำให้ต้องทำการประชุมชี้แจง และสร้างความเข้าใจกับส่วนราชการอื่น และชุมชนควบคู่กันไป ทำให้มีกลุ่มองค์กรชุมชนสมัครเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นสมาชิกอยู่ในกลุ่มของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพียง 43 กลุ่มเท่านั้น ในขณะที่จังหวัดภูเก็ต มีกลุ่ม/กิจกรรมชุมชนกว่า 200 องค์กร

2. การสร้างขบวนการสหกรณ์โดยขบวนการแข่งแซง โดยความยินยอมขององค์กร

การสร้างขบวนการสหกรณ์โดยขบวนการแทรกแซง ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เป็นกลยุทธ์ หรือยุทธวิธีการหนึ่งของคณะวิจัย ที่ต้องการที่จะศึกษาถึงบทบาทของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่า ได้เข้าไปสัมพันธ์กับเครือข่ายขององค์กรชุมชน มากน้อยเพียงใด และเข้ามามี

บทบาทสำคัญในการวางแผนและพัฒนาชุมชนมากขึ้นเพียงใด ปรากฏว่า มีบางหน่วยงานที่มีบุคลากร เข้าร่วมปฏิบัติงานกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นในรูปของการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ สหกรณ์ จังหวัดภูเก็ต โดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบที่เข้าร่วมโครงการ จะได้รับการอบรมเสริมความรู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์และมหาวิทยาลัยที่เลี้ยง โดยมีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นผู้รับผิดชอบ ได้ทำการศึกษา วิจัยกลุ่ม / องค์กรชุมชน 7 กลุ่ม จากที่มีอยู่ 54 กลุ่ม ปรากฏว่าการที่เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปร่วมกิจกรรมกับ ชุมชน สามารถทำให้ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเป็นปึกแผ่น ร่วมมือร่วมใจกันดำเนิน กิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง จึงแสดงให้เห็นว่า หน่วยงานของรัฐและท้องถิ่น จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมใน ขบวนการสหกรณ์ชุมชนเพิ่มมากขึ้น ไม่ใช่เพียงแต่การติดตามประเมินผล หรือสั่งการเท่านั้น จำเป็นต้องเข้าร่วมประชุม และสนับสนุน ส่งเสริม กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการให้ชุมชน ได้ช่วยเหลือตัวเองก่อน และขอการสนับสนุนในส่วนที่เกินขีดความสามารถ

3. การสร้างทีมวิทยากรนำขบวนการสหกรณ์ “มุกอันดา” เป็นกิจกรรมสำคัญของ สหกรณ์จังหวัด และทีมวิจัย ที่ได้ค้นพบภูมิปัญญาของชาวบ้าน ที่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยขบวนการ สหกรณ์ และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างทีมวิทยากร โดยการฝึกอบรมให้เข้าใจถึงหลักการ ขบวนการสหกรณ์ ควบคู่กับการนำเกมส์กิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งมาปรับใช้ และให้ฝึก ปฏิบัติ เช่น เกมส์ละลายพฤติกรรม เกมส์การสร้างเพื่อนและพันธมิตร เกมส์การรวมพลังสหกรณ์(เกมส์ แยกฝูง) การจัดงานกิจกรรม Walk Rally การจัดเกมส์การตลาดสมมุติ และการฝึกปฏิบัติการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยมีการวางแผนทางธุรกิจเป็นบทเรียนพิสูจน์ความสำเร็จขององค์กร ก่อนที่จะปิดการ อบรม หลังจากนั้น จะมีการทบทวนความรู้ โดยการเยี่ยมบ้าน และประชุมกลุ่ม/กิจกรรม ประจำเดือน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง และแก้ไขปัญหา ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น โดยมีหัวใจสำคัญของการประชุม คือ “การเก็บเงินสัจจะออมทรัพย์ และการรายงานผลทางการเงิน” ทุกครั้ง รวมทั้งการรายงานผลการเงิน ของกองทุนหมู่บ้าน กองทุน SML หรือกองทุนอื่นๆ เพื่อให้เกิดความสนใจและมีความก้าวหน้าใน กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน

4. สิ่งที่ได้จากการทำงานแบบภาคี 3 ร (ราษฎร์ รัฐ โรงเรียน)

ทีมปฏิบัติงาน มุกอันดา และชุมชนเครือข่ายจังหวัดภูเก็ต ได้ร่วมกันสรุปแนว ความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ไว้ ดังนี้

4.1 การทำให้เจ้าหน้าที่กับผู้นำชุมชน ใฝ่ใจและร่วมกันทำงานแบบภาคี ความ ร่วมมือ โดย

- การจัดทำโครงการแบบต่อเนื่อง 3 – 5 ปี โดยมีชุมชนรับรู้ทุกขั้นตอน
- เจ้าหน้าที่ต้องปรับความคิดใหม่ ให้คิดแบบกรรมกรหมู่บ้าน คือทำงานได้ กับ ทุกกระทรวง หรือเป็นคนของทุกกระทรวง ไม่มีวันหยุด
- ผู้นำท้องถิ่น ต้องสละคราบน้ำของนักการเมือง และทำงานทุ่มเท

- เจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน ควรมีแผนงานร่วมกัน ให้จัดทำแผนพัฒนาประจำปี และแผนงาน 3 ปี หรือ 5 ปี และมีความเข้าใจงานซึ่งกันและกัน

- เจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน ควรมีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพองค์กรชุมชน ตามขบวนการสหกรณ์ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและความยั่งยืน โดยมี(คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานระดับตำบล ร่วมกับกรรมการหมู่บ้าน และชุมชน

5. รูปแบบการสร้างเครือข่ายชาวบ้านที่เหมาะสม เครือข่ายชุมชน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเครือข่ายแบบชาวบ้าน โดยมุ่งเน้นให้

- การทำงานของเจ้าหน้าที่ ควรมองชุมชนก่อนเป็นหลัก ไม่ใช่มองงบประมาณเป็นหลักว่ามีหรือ ไม่ ควรคำนึงถึงวิถีชีวิต ประเพณีของท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน และให้ชุมชนได้มีส่วนคิดเอง บริหารเอง เพื่อให้รู้จักตนเองในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน

- ควรพิจารณาถึงความสำเร็จของชุมชนที่มีการดำเนินงานมากกว่า 10 ขึ้นไปว่าสามารถดำเนินการได้ผล ว่าเป็นเพราะเหตุใด และนำสิ่งที่ดี เป็นประโยชน์มาเป็นบทเรียน โดยค้นหาถึงหลักคิด วิถีปฏิบัติ ความมุ่งมั่น และกิจกรรมที่เกิดขึ้น ให้เกิดเป็นภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

- มีการสร้างเครือข่ายกิจกรรม เป็นระดับ เช่น ระดับตำบลหมู่บ้าน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด โดยมีตัวแทนแต่ละระดับเป็นศูนย์กลางรวมความคิดและกระจายข่าวสาร แต่ไม่ควรมีหลายเครือข่ายในหลายหน่วยงาน ทำให้องค์กรซ้ำซ้อน และมักจะเกิดความขัดแย้งกันระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้นำแกนหลัก

6. การสร้างเครือข่ายให้เป็นองค์กรเข้มแข็ง มีอายุยืนยาว

ผู้นำชุมชน เสนอความเห็นว่าการสร้างเครือข่ายให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ในที่สุด จะมีอยู่น้อย ทั้งนี้เพราะทางราชการและผู้สนับสนุน ได้กำหนดรูปแบบ วิธีการและงบประมาณให้ตามกำลัง ทำให้ได้รับการสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง เพราะหน่วยงานมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและแผนงาน/โครงการเป็นประจำ จึงควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

- ควรคำนึงถึงความ เป็นจริงว่า กลุ่ม หรือ องค์กรชุมชน นั้นมีตัวจริงหรือไม่ ไม่ควรโกหก จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ และสร้างพลังกลุ่มให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ก่อนที่จะสร้างเครือข่าย

- กลุ่ม องค์กร เครือข่าย สหกรณ์ เกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ไม่ควรแยกประเภทให้เกิดความสับสน และมีความหลากหลาย เพราะอยู่ในกลุ่มขององค์กรชุมชนเหมือนกัน จะเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลหรือไม่เท่านั้น แต่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากทางราชการเป็นหลัก จะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันและสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ผลคุ้มค่า กว่าแยกกันปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน

- ควรส่งเสริมให้เยาวชน คนรุ่นใหม่ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กรชุมชน และการสร้างเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างใยเหล็กให้มีความเข้มแข็งให้มากขึ้น

- กระตุ้นให้ชุมชนรู้จัก “ฝัน วางแผนจากสิ่งที่เป็นจริง” เริ่มจากการไม่พึ่งพิงภายนอก โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ และมีการให้การศึกษาเรียนรู้ในสิ่งแปลกใหม่ สิ่งที่ค้นพบ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดเวลา เพราะการศึกษา เป็นการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต

- สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้าใจถึงขบวนการสหกรณ์ และการเสริมสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้จัดสรรงบประมาณและประโยชน์ลงสู่ชุมชนได้อย่างเหมาะสม ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย

- ในการประชุมกลุ่ม /องค์กร และเครือข่ายสหกรณ์ ทุกครั้ง จะต้องมีการจรรยาบรรณการประชุม พร้อมสรุปผลการประชุมให้กับที่ประชุมทุกครั้ง พร้อมทั้งมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมรับฟังและให้ข้อคิดเห็น เพื่อให้ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความเป็นเจ้าของในการพัฒนาท้องถิ่น และขบวนการสหกรณ์ที่มั่นคง ยั่งยืน

7. การสร้างแนวความคิด “งานสอนคน” จากการพัฒนาการเรียนรู้อันร่วมกัน

ทีมวิจัยได้ศึกษารูปแบบ แนวทางมาหลายแนวทาง แต่ที่ได้จากชุมชนที่เข้าร่วมสัมมนากันก็คือ “งานสอนคน ไม่ใช่คนสอนงาน” เพราะการเรียนการสอนมีเกิดขึ้นมากมาย หลายรูปแบบ เมื่อวิทยากรมาสอน ก็จะจากไป และคนใหม่ก็จะมาสอนใหม่อีก ให้จดจำใหม่ โดยไม่ได้มีการศึกษาทบทวนความรู้เก่าและใหม่เข้าด้วยกัน ดังนั้น บทเรียนสำคัญของการเรียนรู้ในขบวนการสหกรณ์คือ การให้งานสอนคน จะได้เป็นบทเรียนที่ดีต่อการพัฒนาต่อไป โดยสิ่งที่เห็นเด่นชัดในการศึกษาเรียนรู้ร่วมกันก็คือ

- การหาพันธมิตร หรือเพชรในชุมชน ให้ได้ และเสริมความรู้ เติมความเข้าใจ ใส่วิธีการเข้าไป จะเป็นการสร้างมนุษย์สหกรณ์พันธุ์ใหม่ ให้เกิดขึ้น และยึดการบัญชี เป็นหัวใจของความ ยั่งยืน

- การให้ความรู้ อย่าไปยึดเยียด อย่ามองแค่เป้า ต้องมองที่ความคิดของชุมชน ให้เติมเต็มในสิ่งที่ขาดอยู่ และให้ขยายผลในสิ่งที่ดีแล้ว

- ในการศึกษาขบวนการสหกรณ์ของกลุ่มมุสลิม ไม่ควรมอบกำไรหรือดอกเบี้ย แต่ให้มองเป็นค่าตอบแทน

- ให้มอบว่ากิจการสหกรณ์ เป็นธุรกิจของชุมชน จะต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริง มีเวลาทดสอบ และทดลองงานไม่น้อยกว่า 1 ปี และต้องมีการหารายได้ มีกำไร ขาดทุน ควบคุมกับการจัดสวัสดิการและการช่วยเหลือส่วนรวม

8. สิ่งที่ได้จากทีมวิจัยขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ทีมวิจัยได้มองเห็นบทบาทและความสำคัญของขบวนการสหกรณ์ ว่าเป็นกิจการที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และยังส่งผลถึงบุคคล ครอบครัว ให้เกิดความเท่าเทียมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้มีข้อสรุปสิ่งที่ได้จากการเสริมสร้างขบวนการสหกรณ์ ดังนี้

- จังหวัดภูเก็ต มองกิจกรรมเป็นผลประโยชน์ จะทำอย่างไรให้ผลประโยชน์ที่มองหาเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากทุกคน และทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง

- กิจการสหกรณ์ และกลุ่ม องค์กรหลายประเภท เริ่มล้มลุกคลุกคลาน บางแห่งกำลังจะสลาย เมื่อมีการกระตุ้น ทำให้สมาชิกและกลุ่มองค์กรต่างๆ เกิดกำลังใจ ดังนั้น เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานสนามทุกคน จะต้องต่อเติม เสริมสร้าง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก และดึงภาคเอกชนและผู้มีประสบการณ์มาร่วมสร้างอุดมการณ์และกิจการสหกรณ์ให้ก้าวหน้า

- ทุกคนต้องทำงานด้วยใจรัก รู้จักสานร้อยเรียง มีจิตตารมณ์ที่ดี และพัฒนาอย่างมุ่งมั่น ต่อเนื่อง ไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย เพราะ การทำงานหนัก เป็นดอกไม้ของชีวิต

ปัญหา อุปสรรคในการวิจัย

ทีมวิจัย ได้ดำเนินกิจกรรมตามกรอบแนวคิดและแผนปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายพันธมิตรสหกรณ์ ได้พบกับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานหลายด้าน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการนำไปปรับแก้ไขในการดำเนินงานพัฒนาขบวนการสหกรณ์ให้เกิดความก้าวหน้าต่อไป ได้แก่

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมการเชื่อมโยงเครือข่ายของคณะกรรมการเครือข่าย/กลุ่มองค์กรชุมชนที่เป็นสมาชิก ได้แก่

- ความไม่คงที่และการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการเครือข่าย ในการส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม ทำให้ขาดความเชื่อมต่อและความเข้าใจที่มีต่อกันใน การพัฒนาขบวนการสหกรณ์

- ระบบการบันทึกข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน กลุ่ม/องค์กรส่วนใหญ่และคณะกรรมการเครือข่ายส่วนใหญ่ไม่มีการจดบันทึก หรือจดบันทึกเฉพาะประเด็นที่สนใจ ทำให้การสื่อสารมีความคลาดเคลื่อน และข้อมูลบางส่วนหายไป

- ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตัวแทนเครือข่ายมีน้อย ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากตัวแทนเครือข่ายยังไม่มีอำนาจเต็ม ต้องรอการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารของแต่ละกลุ่มก่อน นอกจากนี้ยังขาดการจัดการระบบข้อมูลที่ดี ทำให้เครือข่ายขาดอำนาจในการตัดสินใจและไม่มีมาตรการใช้บังคับกับสหกรณ์และกลุ่มต่างๆที่เข้าร่วม

2. ปัญหาของคณะวิจัยที่มีภารกิจหลัก ทำให้มีข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรม แต่ได้ใช้เวลาในช่วงค่าแทน จึงควรที่จะมีผู้ปฏิบัติงานสนาม ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้ตลอดเวลา และเป็นตัวเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานต่าง

3. ปัญหาในส่วนของกลุ่ม/องค์กรที่เข้าร่วมขบวนการเครือข่ายสหกรณ์ ยังขาดความเข้าใจและ

ความร่วมมือในการวางแผนงาน/โครงการและกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลสมาชิกและองค์กรโดยตรง เนื่องจากไม่มีกองทุนหรืองบประมาณในการดำเนินงานได้ด้วยตนเอง

4. ปัญหาจากภายนอกที่เข้ามากระทบ ได้แก่ บทบาทของส่วนราชการบางหน่วยงานที่กำหนดรูปแบบการสร้างเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ ที่ไม่สามารถเข้าร่วมกับเครือข่ายของกลุ่มอื่นๆ ได้ ตลอดจนทั้งค่านิยมและความเคยชินของการได้รับการสนับสนุนงบประมาณและความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดตั้งองค์กรของตน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากกระบวนการปฏิบัติการวิจัย ทำให้คณะวิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ และข้อเสนอแนะที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง ได้แก่

1. ด้านการปฏิบัติการ

1.1 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สหกรณ์จังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด มหาวิทยาลัยท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐกิจชุมชน จะต้องมีการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในขบวนการสหกรณ์เชิงปฏิบัติการ โดยมีการฝึกปฏิบัติร่วมกับชุมชนตลอดเวลา เพื่อให้เกิดประสบการณ์และความชำนาญร่วม โดยมีระบบการตรวจสอบบัญชี การส่งเสริมการสร้างคุณค่าสหกรณ์ และการพัฒนาจากภูมิปัญญาชาวบ้านควบคู่กับการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานจริง

1.2 การเตรียมความพร้อมของกลุ่ม องค์กรและสหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายพันธมิตร จะต้องมีการศึกษาเรียนรู้กระบวนการของกลุ่มดั้งเดิม และการเชื่อมต่อที่สามารถประสานกันได้ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีธุรกิจชุมชนที่มีความสัมพันธ์กัน จะทำให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในเชิงประจักษ์ได้ เพราะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของจริง และปฏิบัติได้จริง

1.3 การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ควรมีกิจกรรมต่อยอดออกไปอีก เพื่อสร้างการเรียนรู้เชิงลึก เข้มข้นทั้งในระดับหน่วยงาน เครือข่าย และหน่วยปฏิบัติการ ให้สามารถทำหน้าที่ ผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) ให้สามารถหนุนเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขยายการเชื่อมโยงเครือข่ายในจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในวงกว้างมากขึ้น

2. ด้านนโยบาย

2.1 การส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนา กลุ่ม องค์กรสหกรณ์ ควรมีการหนุนเสริมจากหน่วยงานของรัฐ ที่มีการเตรียมความพร้อมในด้านของความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ ให้มีความเป็นเอกภาพ ไม่ควรมีการแบ่งแย่งกลุ่มองค์กรระหว่างหน่วยงาน เช่น การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่ม/เครือข่ายสหกรณ์ และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ของสองหน่วยงานในกระทรวงเดียวกัน ทำให้ไม่มีเอกภาพและขัดแย้งกันในส่วน

2.2 การปรับปรุงแก้ไขระเบียบกฎหมายสหกรณ์ ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่ม/องค์กร โดยเฉพาะสหกรณ์ประเภทต่างๆ ที่มีข้อจำกัดทางกฎหมายในการดำเนินกิจกรรมเครือข่าย ได้แก่ การเชื่อมโยงธุรกิจด้านเงินทุน การลงทุนร่วม และการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ที่จะต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตของสังคมโลก

บทสรุปจากการศึกษาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

คณะวิจัย ได้เริ่มต้นการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ โดยการเข้าไปศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนมาก่อนที่จะเข้ามาศึกษาวิจัย โดยอาศัยประสบการณ์ การเรียนรู้ในด้านต่างๆ ทั้งจากตำรา เอกสาร การลงปฏิบัติงานในพื้นที่ และการเข้ามามีส่วนร่วมกับภาคธุรกิจ เอกชน ในการสนับสนุน ส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ ให้มีความเจริญก้าวหน้า แต่สิ่งสำคัญของการศึกษาเรียนรู้ร่วมกันก็คือ ความแตกต่างของทีมวิจัย ที่มีทั้งเจ้าหน้าที่จากสหกรณ์จังหวัด พัฒนาชุมชน ท้องเที่ยวและกีฬา และภาคธุรกิจเอกชน ที่มีความแตกต่างกันทั้งความคิด รูปแบบ กรอบการปฏิบัติงาน และระยะเวลาที่ไม่ตรงกัน ทำให้ในระยะแรกมีอุปสรรคในการเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มพันธมิตรสหกรณ์ แต่เมื่อได้เห็นความตั้งใจของประชาชน ที่ต้องการได้แนวทางการพัฒนาขบวนการสหกรณ์แล้ว ทำให้ทีมวิจัยมีกำลังใจการสร้างความเป็นพันธมิตร และได้ใช้เวลาปฏิบัติงาน ในเวลาปกติ และในช่วงกลางคืนเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะประชาชนไม่มีเวลาว่าง เพราะต้องทำมาหากิน แต่เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมกันบ่อยๆ ทำให้ประชาชนเริ่มเรียนรู้ถึงคุณประโยชน์ในการเข้าร่วมประชุม เพราะทุกครั้งจะมีการเสริมความรู้ ประสบการณ์ ควบคู่กับการให้ตัวแทนประชาชน มาเล่าประสบการณ์ ความสำเร็จ และความล้มเหลวหรือแนวทางแก้ไข เพื่อเป็นการปลุกขวัญ กำลังใจให้กับมวลสมาชิก ทำให้สามารถรวมตัวกันเป็นเครือข่ายได้อย่างรวดเร็วถึง 7 เครือข่าย 125 กลุ่ม/องค์กร โดยมีภาคราชการเข้าร่วมให้การสนับสนุนกว่า 15 หน่วยงาน และภาคเอกชนกว่า 10 หน่วยงาน นอกจากนี้ ยังมีภูมิภาคต่างๆ ได้เข้าร่วมสร้างสัมพันธ์ในการเจรจาทางธุรกิจกับจังหวัดปัตตานี และส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างภูมิภาค

สิ่งสำคัญที่ได้จากการศึกษาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างผู้นำชุมชน เป็นแกนนำเครือข่ายสหกรณ์ “กลุ่มมุกอันดา” ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน ที่ปฏิบัติงานแทนเจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยงานได้เป็นอย่างดี เพราะมีพื้นฐานเคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ มาพอสมควร และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ ยังมีการสร้างพันธมิตรเครือข่ายชุมชน ที่มุ่งการพัฒนาขบวนการสหกรณ์แบบองค์รวม โดยการรวมกลุ่มเครือข่ายสินค้า หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มสหกรณ์ เป็นเครือข่ายขบวนการสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต โดยมีคณะกรรมการร่วม

นอกจากนี้ ยังได้ต่อยอดผลของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของขบวนการสหกรณ์ โดยได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดภูเก็ต ให้ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ด้านการท่องเที่ยวและสินค้า OTOP ควบคู่กับการสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชน และยังสามารถประสานความร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สถาบันเทคโนโลยี และโรงเรียนสตรีภูเก็ต ในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และกิจการสหกรณ์ในโรงเรียน/สถานศึกษา ซึ่งจะ เป็นแนวทางใหม่ในการเปิดกลยุทธ์กิจการสหกรณ์ เข้าไปสู่โรงเรียนและชุมชนได้อย่างมั่นคงต่อไป

โมเดล ของกลุ่มภูเก็ต ก็คือ การสร้างกลยุทธ์การค้นหา “เพชรในชุมชน” และสร้างกลุ่ม “แกนนำชุมชน มุกอันดา” เพื่อเป็นแกนนำในการต่อเติมและสร้างเครือข่ายขบวนการสหกรณ์ให้เต็มรูปแบบ “แบบการฝังตัวในหอยมุก เพื่อบ่มเพาะเลี้ยงมุกให้เข้มแข็ง” ให้มีการเชื่อมโดยบุคลากรของชุมชน ที่สามารถบริหารจัดการ และดำเนินกิจกรรมได้ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน

บทเรียนจากขบวนการสหกรณ์

คิด ให้เป็นแนวทางเดียวกัน

พูด ให้ได้เนื้อหาใจความเดียวกัน

ทำ ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและไม่ลี้มเสียงส่วนน้อย

รู้ รัก สามัคคี มีน้ำใจสหกรณ์ (บังอค์อุลย์)

บทเรียนการสร้างพันธมิตรสหกรณ์

ทีมภูเก็ต	ใช้เคล็ดลับ คลายปัญหา
เริ่มบุกฝ่า	แนวความคิด ที่หลากหลาย
นำสหกรณ์	มาผูกมิตร ไม่ติดตาย
ไม่แบ่งสาย	กลุ่มองค์กร ที่ตั้งมา
สร้างแนวร่วม	รวมพลัง ตั้งถิ่นฐาน
ร่วมกันวาง	ข้อตกลง ตรงเป้าหมาย
ระดมทุน	ออมทรัพย์ ทั้งหญิงชาย
สานเครือข่าย	ร่วมซื้อขาย หายโศกตรม

เอกสารประกอบการศึกษาวิจัย

1. การจัดการกลุ่มองค์กรและเครือข่ายธุรกิจเกษตร ภายใต้รูปแบบวิสาหกิจชุมชน , กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ , พ.ศ. 2549
2. การสร้างเครือข่ายพันธมิตร และแนวทางการจัดทำแผนบริหารจัดการพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง , กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม , พ.ศ. 2548
3. การประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างเครือข่ายคุณค่า เพื่อการพัฒนาองค์กรประชาชน/สหกรณ์ ให้เข้มแข็งและยั่งยืน (จังหวัดภูเก็ต – ปัตตานี) , สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปัตตานี , พ.ศ. 2549
4. สรุปย่อรวบรวมแบบรายงานผลการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ลงทะเบียนเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ,สำนักงานจังหวัดภูเก็ต ,จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2549
5. รายงานผลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจกรรมเครือข่าย,สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดภูเก็ต , พ.ศ. 2549
6. รายงานการเชื่อมโยงธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร , สำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต กรมส่งเสริมสหกรณ์ , พ.ศ. 2548 - 2549
7. สรุปข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ และการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์และการบรรจุภัณฑ์ , สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดภูเก็ต , พ.ศ. 2549
8. รายชื่อวิสาหกิจชุมชน , สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต,จังหวัดภูเก็ต, พ.ศ. 2549

เอกสารประกอบ
การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

- สรุปบทเรียนจากคำกลอน การสร้างขบวนการเครือข่ายสหกรณ์ภูเก็ต
- สรุปยอดผลการให้ความช่วยเหลือประชาชน
- รายชื่อการเชื่อมโยงธุรกิจสหกรณ์
- แบบข้อมูลการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพและการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์
- รายชื่อวิสาหกิจชุมชน
- เครือข่ายการผลิตและการตลาดกลุ่มอาชีพสหกรณ์
- คำสั่งคณะกรรมการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์
- โครงสร้างองค์กรเครือข่ายท่องเที่ยว 14 จังหวัดภาคใต้
- บันทึกข้อความการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน
- บันทึกความร่วมมือระหว่างเครือข่ายพันธมิตรจังหวัดภูเก็ต - ปัตตานี